

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM.
Handskrifter.

No. M. 281 a

M. 281 a

Denna volym har från Kungl biblioteket,
dit den kommit från Drottningholms
bibliotek, på obekant sätt hamnat i
K. Vetenskapsakademiens bibliotek,
varifrån den återändes 1942.

Richson

Ost-Indisk

RESA

1742 och 1749.

förrättad

och
beskrefwen
af

Gustaf Fr. Hjortberg

Ho kan så høgt prisa Herren, som Han er?
Det er minst, som vi se af Hans værk; ty
mængdet større end os endnu fordele. Sir. XLIII. 36.

Hög- och Vålbörre, samt
Ädla och Hög-ansedde Herrar Directörer,

Jag har funnit igenom den Högstas nåd, under min Ostindiska re-
sa, med Respective Ostindiska Compagniets Skiepp Freeden, som
begyndes d: 20 Februarij 1746 och tydligen slutades d: 11 Julij 1749,
att ätskilligt kan förekomma, hvaruti man ej utan djup förundran och för-
nå kan vid ett förnuftigt efterseende se den stora Skaparens
allmakt och outgründeliga visdom.
Sist är det, att iag kan komma vid min lilla kojäs dörrar, afseu blifva stark
det samma, som icke visar Hvars i naturens samn nedlagda oändeliga fullkom-
melighet. Här ser iag en glänsande prägt, uti en blomsterprydd äng. Det minsta
blad och den smalaste stieluk afmålar med lifliga färger Natursöns Herras,
alsmäktighet, Visshet och godhet. Här kan iag se mina kläder så

Småningarna till min nödort af jordens sköta iordvaxa. Här kan iag se min fö-
da, i liften flyga, på jorden kräla, och i Nattnet simma. Här kan iag se de
härskande stjärnor omfångas till bästa Metaller, som kunnas uti ett eller annat
mål tjena min brist.

Här kan iag också iaktta naturens bok med nöje hämta många Narkra lär-
dommar och påminnelser. Af Biem en ordentlig Hufvudbeting, samdrag,
tighet och lysne. Af Salam rättfärdighet; Af myran flitighet; af Ra-
dam ordning och sakt samhet; af Kiorten fortrolighet och af Säron enörighet;
förutan hvad nöje man kan hafva och jemsäki nytta, att betrakta de många stukna Naden
inrättarnas rika och bekända Skapnad, rörelse, lif och fortalstring; samt de små skrid-
färens och krakens nöjesamma besnad, omvexling och dödet.

In summa Här, som all ting hafver och ingen ting behöfver lämna af, som ingen
ting hafva och all ting behöfva, oräkneliga hemmsprande naturens öfverflöd, som sin-
nena kunna förlusta och det allmänna så väl, som det enskylda gagna.

Men så är också härjemte rikt, att såsom Skaparen behagat uti sin ausjstet af
måta, hvarje, så väl dand, som Natten, sin besynnerliga Lott det ena för det andra;
så har iag också funnit under Ostindiska resor, afven åtskilligt besynnerligt i
frammandes land och Natten, som, ej utan både nytta och nöje, kan påminna en, att ära,
vörda och prisja en stor Narkra skapare, vår Nådiga Gud.

Hvad iag under min Resa anmärkt, har iag på ett härbredd sidofoljande Alphabe-
tiskt register uppsett till största delen. Min Nilja har varit tillräckelig, men för-
mågan sparsam; I hvad mått de varit kvarannan jemsäki synes här af:

I Regno Lapidum har iag ej serdeles fått befe, emedan på de platser iag varit, Siam,
Canton och den St Helena hade ej tillfälle, att komma långt ut på landet,
hvarst Berg - och Skalarter kunde gifvas: Skaffade mig dock:

En Gullmalm ifrån Cochinchina.

Bergart ifrån St Helena

Sten arter ifrån Canton samt Leraarter åtskillige slag. Huru Chinese ne göra ett
slags löse och Poreuse sandstenar hårda och faste; att de kunna bruka dem för goda quar-
stenar. Huru groft Tuson göres af ett slags skifverfranta; etc. Hvad Chinese
bruka i stället för Mergel och gult sand; med mera.

2° Uth; Regno Vegetabili; växter och örter hade iag tänkt att göra samling, hvar på
iag gjorde början i Cadix och lade in ihi grått papper några 30 bade af mig lockanta och obe-
kanta växter; men iag hade knappt varit 8 dagar på vägen ifrån Cadix, förr än iag fick
förnimma, då iag uti en maktlig väderlek skulle upptaga och vandra dem, att fuktighet hade
gjort min samlingsmöda fåfång till största delen.
Iag tänkte då straxt på ett annat sätt, att Conservera de så, som iag kunde renovera ifrån
fuktighet, neml. igenom det, att iag kokade hornlim uti, spåniskt brännesjön och dinnade
de fast växterna på godt skriftpapper, torkade dem väl i solen och sedan oljade papper
vet på baksidan. Detta mitt i hast fattade påfund, tror iag väl, hade lyckats; ty
iag såg dem 8 & 9. Veckor helbredda sedemera, och skönade af fuktighet, allenaftmån
och stråkelakter, som ökte sig tillika med andra flugor och kryp, ju mer de kommo
i varmen, hade varit så Considerate och eftergifne. Men de blomster- och
till afventyrs Olje gorrige kräkem hade ej respect för mitt valnenta försök,
utan förskämde aldeles mina Cadixensiska örter. Och detta omöjda förorsake af
så afskillige slags fiender gjorde mig lustlös, att vidare beskymra mig om sådant,
under resan. Nägre ritade iag utaf som synes af Tab. 32.
Iag har sedan föreställt mig, ett och annat sätt, att förvara växter och
örter för ofvannämnda öden på sådana resor, hvar med iag redan gjort försök på
några spenska iag tagit förstå till Jul; straxt efter min hemkomst; hvilka iag utställt
för tillämplig tillräckelig fuktighet. Ännu äro de helbredda; får se längre fram, huru det vill
arbeta sig. Det kunde till afventyrs blifva tillämpligt för andra tillfällen, om någon på så långa
resor vill göra sig möhn om sådant. Stråkelakter och andra blomster- förförare kunnat man
väl alltid hindra, enär man vet deras skadegerriga sinne. Eljest har iag nog efterfrå-
gat, hvad växter, frukter och trädarter som finnas i och dem iag ej fått se, utställt med lan-
dets namn, hvarest de finnas, på det, om ankungen iag eller någon annan, som af mig ville
begiära detta, skulle komma på de nämnda orterna, kunde då med Landets och Folkets me-
derförmål, begiära att få se eller att blifva Vister det en och annan sådan växt förkom-
mer, som eljest kunde för enom blifva oförlig, besynnerligen när tyd och tillfälle ej
kunde lemna tillräckelig frihet, att själv gå och uppleta ett eller annat. Likaså har
iag gjort med foglar, Djur etc.; som iag ej för tidens korthet skulle kunnat skaffa
mig. Namnen äro, att låta upprä; ty en beskedelig Jazarr som förstod mitt änd-
mål, och iag tilbaktars någorlunda förstod honom, gaf mig underrättelse dels ige-
nom Engelska, dels Holländska, dels Portugiska och dels tecknande.

Regnum Animale har iag således fått beske

Några Fuglar

Amphibier

Urfå och Skridå

Fiskar afritat, inlagt och beskrifvit.

Inga sjöföta Djur.

Solkraftens Religion, seder, och Kläde-drägt hafver iag något litet omrört, men ej mer än iag själf sedt, förfarit, eller fått någon särskild Rätt under rättelse om.

Manufactorier och Nærkstäder, är svårt för, att få noga beske, om man ej har råd och lägenhet, att offra något. Dock hvarest iag har kunnat, utan någons förordning, har iag ritat af, och i mitt *Diario* anmärkt. Ejest har iag och noga sedt efter *Chinesernas Åkerbruk* *Maskiner*; huru de hantera sina *Pijsteldor*, huru de så och plantera sitt *Ris* etc.

Städer, som förekommit under Resan att beske och viftas något uti, har iag ritat utaf.

Canton eller *Pedd*, tog iag utaf på Skipsport hvilken med någorlunda bequämlighet der kunde synas. *Städens Murar* och *Fästningsvärk* Cornerade iag af efter en *Charta* iag der af ser Kört, och gick sedan rundt omkring, hvarest mig frihet lemnades och jemförde den samma.

Om man under det Skipsport ligga har en 3 a 4 Veckor så tillfälle, att fara några Milar upp i den nästa *Provinz*, s. hvarest; *Canton* ligger i Kündi ej annars vara, än ju otäckligt skulle före komma, att observera; ti *Historien* så väl som *Sparrjörerne* själva bekänna; att den om med säkerhet kallas *Hispaniens Fruktbare Brädd*, *Spis Cammare*, *Källare* och *Yppersta Manu*, *factorie* sate.

Canton befästas Stad, gick iag några gånger rundt omkring och ritade utaf. Staden med mig *Compass* hvarest *Murens Anglar* och *Fästningars* pejlades; och des *Circumferentie* med Steg mätte. Ejest hade iag 2de Stationer utom Staden på 2de höjden, hvarest iag kunde se någorlunda des *Situation* och belägenhet; och är iag alldeles vis och öfvertygad, att *Peter de Halas*, uti sin *Chinesiska Historie* öfver *China*, lämnat en temmelig riktig *Charta* öfver *Canton*. *Landkänningarne* på *Den St. Helena* ritade iag utaf Staden in på en och *Fästnings värket* *Tamers fort*, *See af Tabeller*.

Desuden öfver lämnar iag här medelst *Landkänningar* efter *aurea* *pejlingar* öfver alla *Länder*, *Öar* och *holmar* iag under Resan fått se, som någorlunda *remarquable* äro.

Har och derjemte utfatt, hvad observeras *Latitudo* man haft och *Öfren* införd *Compassens Variation*.

Stratfunda med Courrs och diuys, har iag infördt, som synes af Tab. fastfatt. Pag. 11. bekr.
Meteorologiske observationer hade iag tänkt ~~att~~ göra, men min Thermosfer gick sönder,
sedan iag allenast några Becker fått betäna mig af honom. Barometern lärer vara svårt, att på
sion betäna sig af, emedan Skieppet då aldrig är utan motion och besökning, om insett hemmen,
hons åhr 1695 utgifna påsind på Barometra Marina voro tianligit.

De på dessa resor Bantige Bäder Kiännen har iag noze efterfrågt och efterfrågat, men ännu ej fått höra,
att, hvar den det, står min (Lad) renovera, ej heller de Amphibier foglar och annat smutt iag bekömt
under resan, och examinerat, men till framsides ingifva det, om så befallas och afstundas.

Är det annat iag, jernte min, mig höggjunnstigaft anför broccasylas besökande, Kiännet observera, synes
sa väl af hosfogade Register, och Tabellerne, som afven af den samling iag in natura
inlefsverat. Äfkilligt mera kunde förekomma under en sådan resa, men ännu iag budit till, att
ej dodelas segla bortt tyden, har iag ej hint mer.

De tre förnämsta tingen, som i detta
åhrendet merendels kiänna behöfvas, hafva fåttats mig, snille, tyd och Kunningar.
Mitt uppsat och vältning förmodar iag dock blifver höggjunnstigt upptagen, och min möda smittkar
sig redan afstuder junnst, Höggjunnstiga Herrar.

Min skrif art har rättat sig efter mitt begrep, som är ringa, och min ofallidighet
hafver ej afstuderat mig, att upptekna hvad iag denna gängen någorlunda har fått granska
och beser.

Miner Ritningar har iag några försärdigat efter hemkomsten i Land, men de måste
på sion under resan ut, en liten mörk och trång lytta, hvarest de måste Binfelt dragen
haft Oro af Kapslets Oro.

Bekazar Höglöf. Directionen öfver sända dessa Bladen till Respo. Kottege.
Svenska Vetenskaps Akademien, upptager iag det gemmiskt för ett behag,
ligt höggjunnstigt tecken, att de kommit i glantjen af ädelmodighet och gynnst,
hvilket upbärker hos mig en Nödnad, som Barar, till dess den med lifvet ser sitt
slut.

Så ringa, som mitt arbete är, så hög befordran vinnar det härigenom, att iag redan med en förnäm
tryggheit kan hvilat i det glada Hoppet, det Respo. Kottege. Vetenskaps Akademien,
som med lika så stor omhet och gynnst, anser de minsta skräcken, som den med Skarpsinnig
het beser de ädelaste tingen i Naturens Rike, afven med gynnst anser de fiska
små skräk, de Nullar och Darg, de Stränder och sneda vador etc. som på dessa sidor före,
komma.

Kan hända att iag lärer framsides kunna öka denna min Ostindiska Resa

med flera beskrifningar och Tabeller, som torde öka den gräns och gånst i godmån-
kast uttödar mig och förväntar, så väl af Resp. Kongl. Svenska Vetenskaps
Academien, som af Resp. Ostindiska Directionen.
Framhårdar med ödmuckaste Bönad,

Hög- och Värderne, samnt

Adel- och Högaktade Herrar Directurens.

Ödmuckaste tjänare
G. F. Hjortberg.

RESER

Esper

Ostindiska Resan

1748 or 1749

Altar	7. 14	Begravning Chin:		49 14
Angelica	15. 22	Bambou träd		54. 22
Albecord	16. 8	Besättning på Den Helena		70
Ananas	24. 5	Blixtaride		80. 5
Arrack	27. 13			
Akerbruk	52. 6			
Ancklunge ugn	64. 12			
Amphibier	66. 7	Coraller		1
Afledunder	88. 2	Calais		1. 26
		Cadix		2. 24
		Castell i Cadix		3. 14
		Capella Reliquiarum		5. 16
Besättning i Cadix	2. 25	Christi kors, en bit af		6. 15
Batterier	3. 10	Sörne Crona, en bit af		6. 15
Barker, spanska	4. 18	Consistorium i Cadix		6. 25
Bänkar	7. 29	Citron Skorrister		12. 20
Begravning spansk	8. 29	Cartama		14. 25
ett Bårne	9. 2	Campanula		14. 32
En fattigs	9. 4	Cracator		21. 26
En Riks	9. 26	Cocus nätter		22. 30
Boris	18. 7	Canton		40. 18
Bochafigris	38. 5	Commendant i Canton		46. 22
Bärnk Sahle	40. 11	Coraller		62. 17

		D.		F.	
		Fig.	Lin.	Fig.	Lin.
Doggers Banck	1. 10.	Frantz Island	10. 4.		
Doxens Stad	1. 22.				
Dynstareken	1. 26.				
Dom Kyrkian i Cadix	4. 28.				
Dopelle i Cadix	8. 15.	Guern	12. 23.		
Direkt de Griesen baye	19. 6.	Guarnison i Cadix	14. 14.		
Duur, atskillige på Java	30. —	Grotter	20. 18.		
Chinesiska	65. 22.	Guld = eller afgudsdiensft	41. 25.		
Delphin	71. 4.	Gifternakel	48. 21.		
		Gutnings sätt Chin.	58. 17.		
		Guld fisk	63. 14.		
E.					
Engelska Nallen	1. 20.				
Emanuel de La Nado	5. 4.				
Eria	14. 30.	Hospital, Konungens, i Cadix	10. 24.		
Eskaloup, 100 ^{te} åttor	45. 4.	Stadens	11. 11.		
		Kusen i Cadix	13. 10.		
		Kaj	18. 5.		
		Kuskar i Stratsunda	21. .		
F.					
Flinstenar, Mask-ät-och stagne	1. 15.	Kus, Jaxonernas	34. 23.		
Dito	61. 6.	Hoppok	47. 2.		
Franska Nallen	1. 20.	Kumner	63. 18.		
Fisk mäsor	2. 2.	Helena, O.	69. 11.		
Fransk Kyrkia i Cadix	10. 13.				
Filipendula	12. 23.				
Fisk i Cadix	16. 17.				
på Java	28. 2.	Jordmån i Cadix	15. 27.		
flygande	18. 7.	omkring Canton	55. 10.		
Foglar atskillige på Java	29. 16.	Java Hufvud	19. 27.		
i Canton	63. 22.	Java	22. 19.		
Dito	69. 5.	Jarns	22. 25.		

J.		M.	
Page	Line	Page	Line
Insecter	65. 1.	Madrepocce simplices	1. 13
Dito	7. .	Mafyar	2. 2.
		Murens högd och bredd i Cadix	3. 6.
		Meulje i Cadix	3. 20.
		Menta	12. 20.
Kyrkior i Cadix	4. 23.	Maria, en kyrkia i Cadix	13. 30.
Siladeträkt, Javansk	31. 7.	Mille folium	15. 3.
Skorung i Bantam	31. 13.	Metaller och mineralier	16. 6.
Nice i Staden Java	31. 21.	Marmor odulsta	16. 15.
Skipsföre i Sammarang	31. 18.	Mackrill, tropique	17. 6.
Klister, Chin:	54. 9.	Murens högd och och längd. Chin	40. -
Kalukjond	58. 11.	Manderin	48. 2.
Käckellacher	69. 9.	Dees rang.	48. 19.
		Manufakturer	50. 17.
		Mullar Chin:	55. -
		Metaller Chin:	59. 2.
Lizard	2. 7.	Mieu baj	68. 3.
Licheneides atrum	4. 11.	Månans Regnbåga	79. 14.
Laxendula	12. 20.	Menniskior, Nide	39. 13.
Lingvado	16. 23.		
Lofman	18. 12.		
Limon	24. 25.		
Lera Rosenrid	37. 25.	Neglikor	12. 20.
Lieutnant, Guds Chin:	45. 10.	Nyttahr Chin:	43. 17.
Lands höfdinge i Canton	46. 18.		
Lex arter omkring Canton	58. 13.		
Lysingar i Nattret	74. 10.	Orgesvärts	2. 8.
		Etja af coustnetter	23. 13.
		Orm Chin: med meniskio ansikt	39. 7.
		Eljdig Solns straff Chin:	48. 8.
Mat kar, svartta	1. 16.	Ord, några Pölsanska	32. etc.
I Gröntsten	61. 11.	Påknings Jav:	36. -

<i>P.</i>		<i>P.</i>		<i>P.</i>	
Palmträd	14. 28	Torder	2. 2.		
Pisang	24. 12	Torn af Silfver	5. 6.		
Plantago	14. 32	Trädgård i Rader	12. 16.		
Potentilla	12. 23	Dito	14. 18.		
Preedik Stohlar	7. 26	Tropaeolum	12. 20.		
Princens O	21. 5	Tulipan	12. 21.		
Pulla Nancha	37. 17	Träd Roser	12. 21.		
Politic Chin.	46. 14	Tormentilla	12. 23.		
Pusfat Vindar.	76. 26	Tringa	18. 15.		
		Trars i Vagen, en O	21. 30.		
		Toppers Hatt	36. 14.		
Rhinantus	15. 13	Side Räkning Chin.	43. 21.		
Risoma	16. 16	Simmons Charakt. Chin.	44. 5.		
Rägetter	66. 9	Träd Sorter Chin.	53. 15.		
		She Trädet	53. 17.		
		Teske, groft	57. 3.		
		Telg sten	60. 19.		
Svarttor	2. 2				
Saxumets Blomster	12. 21.				
Sniglar	15. 13.				
Siokalf	17. 5.				
Dito	20. 7.				
Siokatt	18. 10	Uggle släkt, en liten fogel	16. 14.		
Sugare	16. 11.	Väger i spanska skön	9. .		
Skärgård Chin.	36. 29	Syn Rida	12. 20.		
Spök Fars	32. 13.	Katten Konst	12. 26.		
Skiffver Svarta	55. 17.	Syn Skopens berg	19. 15.		
Sten arter Chin.	59. 21.	Växter, ätskellige på Java	25. etc.		
Sand Sten	60. 25.	Chinesiske	53. 3.		
Struher	62. 21.	Varnrok	39. 25.		
Silfver fisk	63. 15.	Natt Skiernor	76. 15.		
Siöfogel	64. 2.				
Siögräs	71. 5.				

2.
6.
16.
18.
20.
21.
21.
23.
15.
30.
14.
21.
5.
15.
17.
3.
19.
14.
20.
26.
15.
3.
30.
15.

24. N.S.O.	95.	h	16. S.O.
25. N.S.O.	52.	h	17. S.O.
26. N.S.O.	71.	C	18. Dito
27. Dito	51.	h	19. Dito
28. N.S.O.	25.	h	20. S.O.
29. S.O.	23.	h	21. oft.
30. Dito	23.	h	22. S.O.
1. S.O.	47.	h	23. Dito
2. N.S.O.	60.	C	24. Dito
3. S.O.	93.	h	25. S.O.
4. S.O.	112.	h	26. S.O.
5. Dito	104.	h	27. oft.
6. Dito	122.	h	28. S.O.
7. Dito	98.	h	29. S.O.
8. S.O.	131.	h	30. S.O.
9. Dito	130.	h	31. Dito
10. S.O.	127.	h	1. S.O.
11. Dito	118.	h	2. S.O.
12. Dito	128.	h	3. S.O.
13. Dito	111.	h	4. S.O.
14. S.O.	36.	h	5. S.O.
15. S.O.	93.	h	6. S.O.
16. S.O.	106.	h	7. Dito
17. oft.	136.	h	8. Dito
18. S.O.	93.	h	9. S.O.
19. Dito	75.	h	10. Dito
20. S.O.	66.	h	11. S.O.
21. S.O.	45.	h	12. S.O.
22. S.O.	64.	h	13. S.O.
23. S.O.	96.	h	14. S.O.
24. S.O.	123.	h	15. Dito
25. S.O.	155.	h	16. Dito
26. S.O.	180.	h	17. S.O.
27. S.O.	180.	h	18. S.O.
28. S.O.	125.	h	19. S.O.
29. S.O.	52.	h	20. S.O.
30. S.O.	58.	h	21. S.O.
31. S.O.	80.	h	
1. S.O.	101.	h	
2. Dito	41.	h	
3. S.O.	58.	h	
4. S.O.	144.	h	
5. S.O.	129.	h	
6. S.O.	48.	h	

25. N.S.O. 25 apr. tie de
 26. N.S.O. fifta, vora lagarne mjukt
 27. Dito varma, qualmige, regn
 28. N.S.O. rike, vindfatta. Enligt
 29. S.O. terna mardktes stadigt farit
 30. Dito blivande och handt afredunder

1. S.O. D. 3. maj fick jag Raapt
 2. N.S.O. Je en Wattenfanga, of
 3. S.O. eller Skjodag, forr an den
 4. S.O. ofnlig.
 5. Dito 2 and torrida till sin norra
 6. Dito dekl uti Atlantiska hafset
 7. Dito nu igrann passerad.
 8. S.O. Svallskapet gjorde ett frivilligt
 9. Dito ligt sammanfalt af 374
 10. S.O. till till Gathelborgs barnhus,
 11. Dito och något kvar honsade
 12. Dito efter gammalt bruk forli
 13. Dito rean: 258 Cst

14. S.O. mola, regn, och flarka Windbjar
 15. S.O. smatt regn.
 16. S.O. klart.
 17. oft. Bjaktigt
 18. S.O. klart.
 19. Dito Drifvande moln.
 20. S.O. klart.
 21. S.O. D.
 22. S.O. Regnatligt
 23. S.O. klart, f.m. farit regn. e.m.
 24. S.O. smatt regn.
 25. S.O. Skundom klart, skundom muld.
 26. S.O. Blixt i Vest. Harde regnbjar.
 27. S.O. Drifvande mola
 28. S.O. Visest, Bjaktigt.
 29. S.O. klart.
 30. S.O. muld.
 31. S.O. Hand regnbj. mola dragen
 mel.

1. S.O. Junius 1: = 13.
 2. Dito I dessa 13 dygn forekom
 3. S.O. ingen ting, att observera
 4. S.O. mehr an vind och valder
 5. S.O. lek, som med nagn och
 6. S.O. Sahlfjoren blandade den
 na tiden

Julius 27: = 29:
 Afke regn och Blixtning for
 mardktes nog ofta och skundom
 starkt dunnen.
 Julius 30: = 31.
 106.
 101.

27. S.O. 127.
 18. S.O. 124.
 19. S.O. 184.
 20. S.O. 168.
 21. oft. 142.
 22. S.O. 116.
 23. Dito. 106.
 24. Dito 101.

25. S.O. 50.
 26. S.O. 62.
 Augustus 1: = 13
 Det var af frammat under dags 13.
 dygn, att bland hafsa harde regn
 byar, hora, starkt afredunder, se
 mycken till blytning och mallas
 af ett qualmigt vader.

Augustus 14: 21.
 I dag 14 blefvo (Chinesiska)
 skaren synlige, samt Schippot
 Skoppe, som visar, att de af
 till ett stut af var bortresastul,
 le kroneligen lika foljas och pa
 en dag fa nu det landet. fiktet
 hvor till de af bade arnade.
 116.

123.
 122.
 144.
 131.
 164.
 187.
 171.
 163.
 126.
 117.
 115.
 65.
 22.
 116.
 18099.

206.
127.
184.
184.
168.
142.
116.
106.
101.

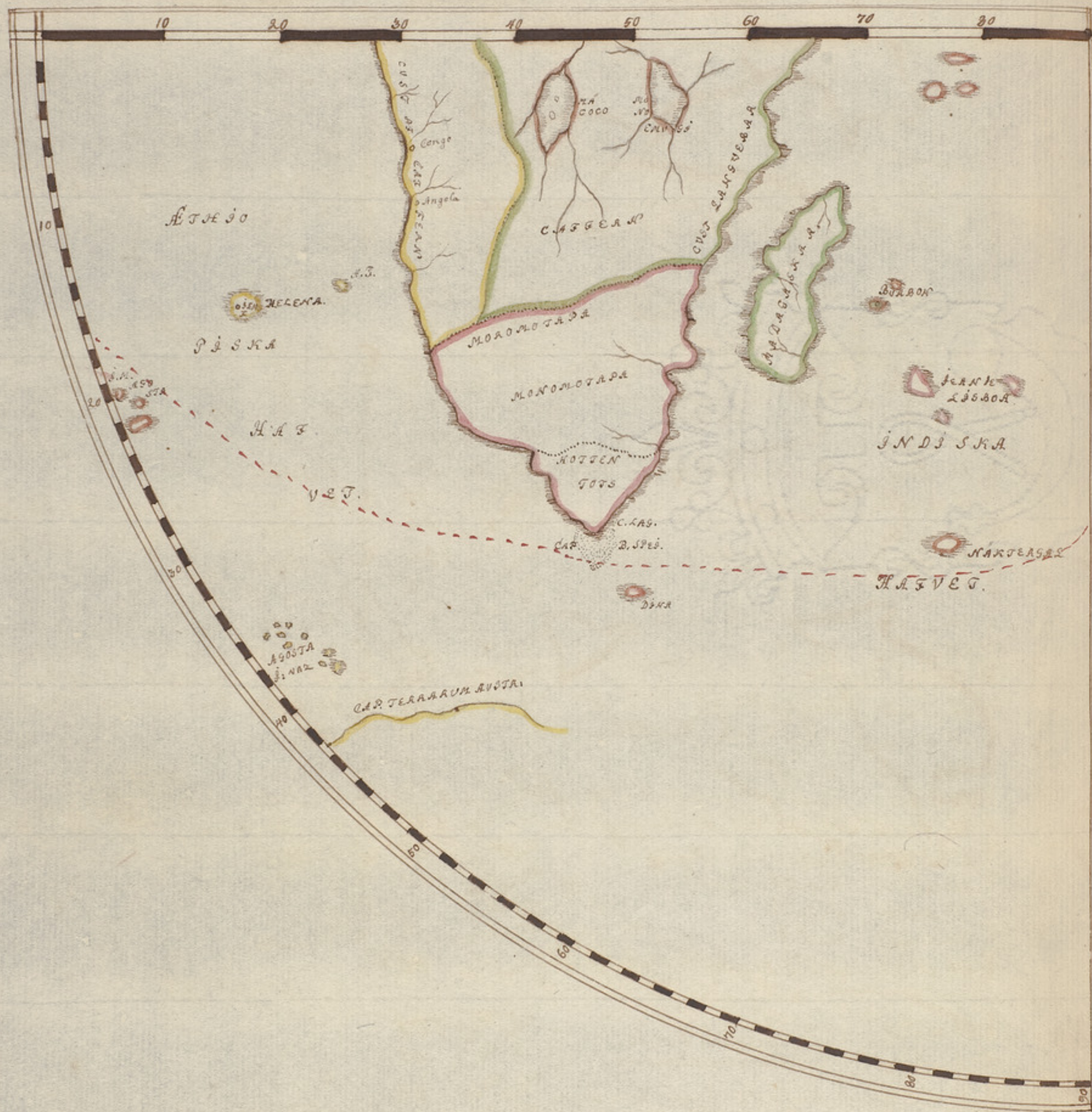
50.
62.

123.
122.
144.
131.
164.
187.
171.
163.
126.
117.
115.
65.
22.
116.

18099

9. Dito	†		137.
10. Do		Martius 11. = 19.	139
11. D.		Afsked under förmärkles.	177.
12. N.O.		Quallmigt Väder beskrädes.	111.
13. D.			181.
14. D.			173.
15. S.O.			104.
16. *	†		42.
17. Syd	†		86.
18. S.O.	†		95.
19. N.O.			186.
20. Nord.	†		131.
21. N.W.			48.
22. *	†		90.
23. S.O.			149.
24. N.W.		Martius 24. = 31.	146.
25. Nord		Nyden frög, Regnet starkt.	84.
26. S.O.		Polstjärning mysken.	109.
27. Ost		Afsked under hårdt.	90.
28. *	†		48.
29. *	†		54.
30. S.W.			63.
31. S.O.			73.
Aprilis 1. = 7.			
1. *		Häftiga Vind = och Regn	163.
2. *		Byar.	36.
3. Syd	†		35.
4. N.W.	W		67.
5. *			25.
6. S.W.	W		57.
7. S.O.			61.
8. *	†	Saras Bank på 70 R.	73.
9. N.W.		Storm.	71.
10. *		Sag Land af Africa N.W.	24.
11. N.W.		Storm.	60.
12. *		Aprilis 12. = 17.	101.
13. S.O.		Desa dygn, mästareman	131.
14. *	W	erfara haf sigt blifvande och	114.
15. S.O.		mangen fliken skiota	128.
16. D.	†		164.
17. S.O.		Apr: 18. 22.	186.
18. Dito		Klart Väder och god Vind, fog	167.
19. S.O.		nade af Desfa dygn.	126.
20. D.			96.
21. *			68.
22. S.O.			25.

Juni 1. = 6.			
1. O.S.		Under liten Vind och klar	127.
2. S.W.		Väder, hade ej nöje, att se	77.
3. S.W.		at skilligt fignas.	42.
4. S.W.			106.
5. *			32.
6. N.W.			48.
7. N.W.		En Skilpadde blef seck	29.
8. N.W.		utur sin som och flyttas	70.
9. N.W.		ifran sin stora fang. Haf	98.
10. N.W.		vet ej, en mindre po	73.
11. N.W.		Skieppet.	51.
Juni 12. 18.			
12. N.W.			46.
13. *		Vindstille läta of nöja	12.
14. O.S.		med regn byar ibland	50.
15. O.S.		och liten Vind, fast lång	52.
16. O.S.		tan var stor tillvare	61.
17. S.W.		hem vifver.	87.
18. S.W.			136.
19. S.W.		Juni 19 = 30.	156.
20. N.W.		Sa omskiftas vår tid.	107.
21. S.W.		Enk Vind, kuelpte of	168.
22. N.W.		ett godt stycke på Vagn	153.
23. S.W.		hvilket gjorde att ingon	134.
24. N.W.		bedna för orsakades, af	98.
25. Väst		starka regn byar och	119.
26. Dito		hårdt afsked under, som	88.
27. *		sy denna tiden, stin	116.
28. Syd		dom onaste forfara.	86.
29. N.W.			100.
30. S.W.			47.
Juli 1. = 3.			
1. S.O.		Med god Vind och Naderlek	65.
2. Ost.		seglade ut i Canalen	87.
3. N.W.		och fingo se Engelska	111.
4. N.W.		Custerna. Dovern	91.
5. S.W.		N.O. 120.	135.
6. N.W.		Juli 4. = 10.	90.
7. N.W.		Nordfön hade ej stort for	93.
8. N.W.		drach, sedan sigst ej v	66.
9. N.W.		der, mer an i luffen, som	58.
10. N.W.		nå ej var så kall.	141.
11. N.W.		Safraad Nare Jld. för en	83.
FRED i FRED			
med FREDEN fingo			
Ankra mitt för Elfsborgs			
Ladugård Ke. 1. E. N.			
Sedan ej seglat på Hemresan Eng. Nilar. 15681.			

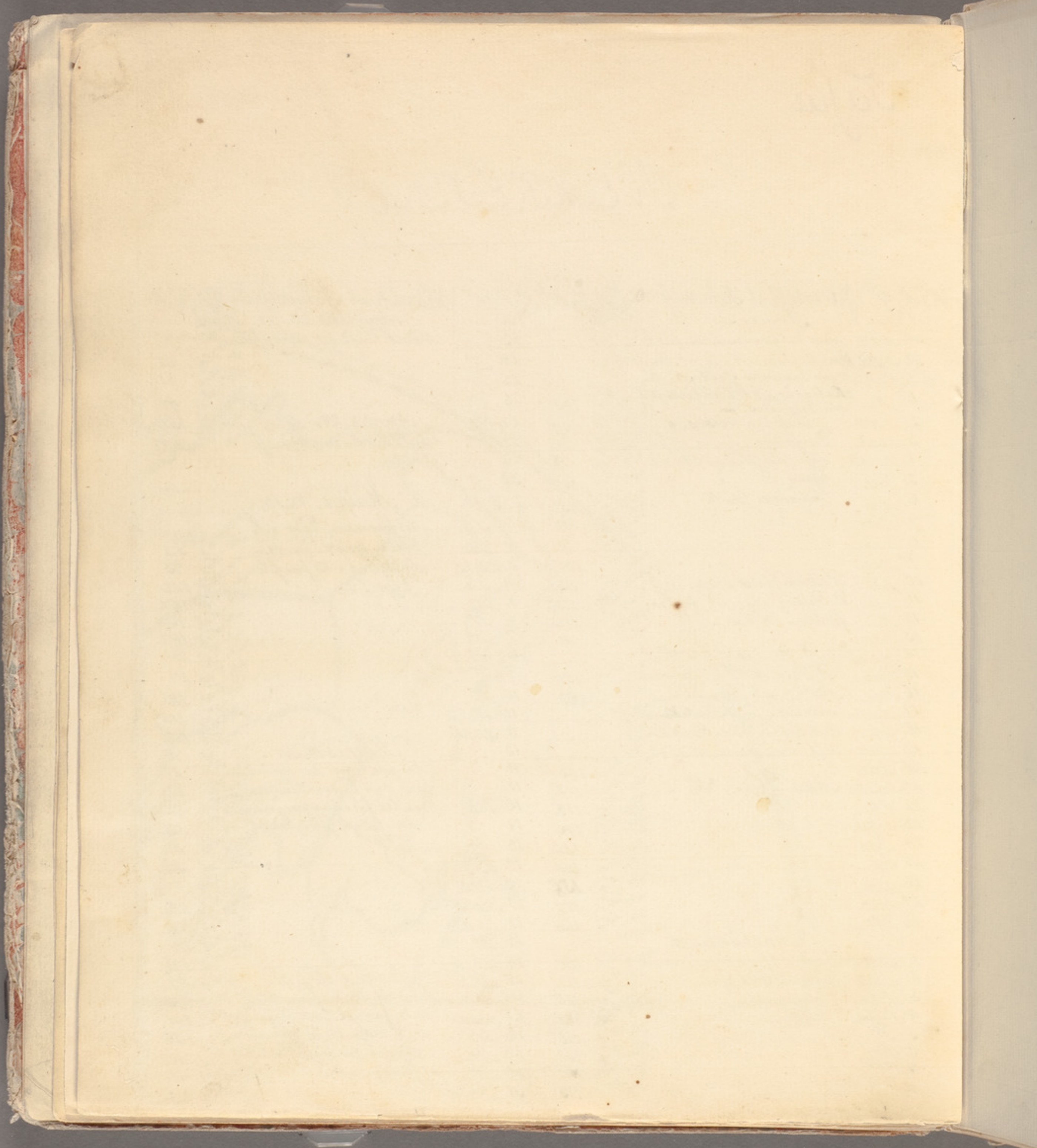

1748

[illegible]

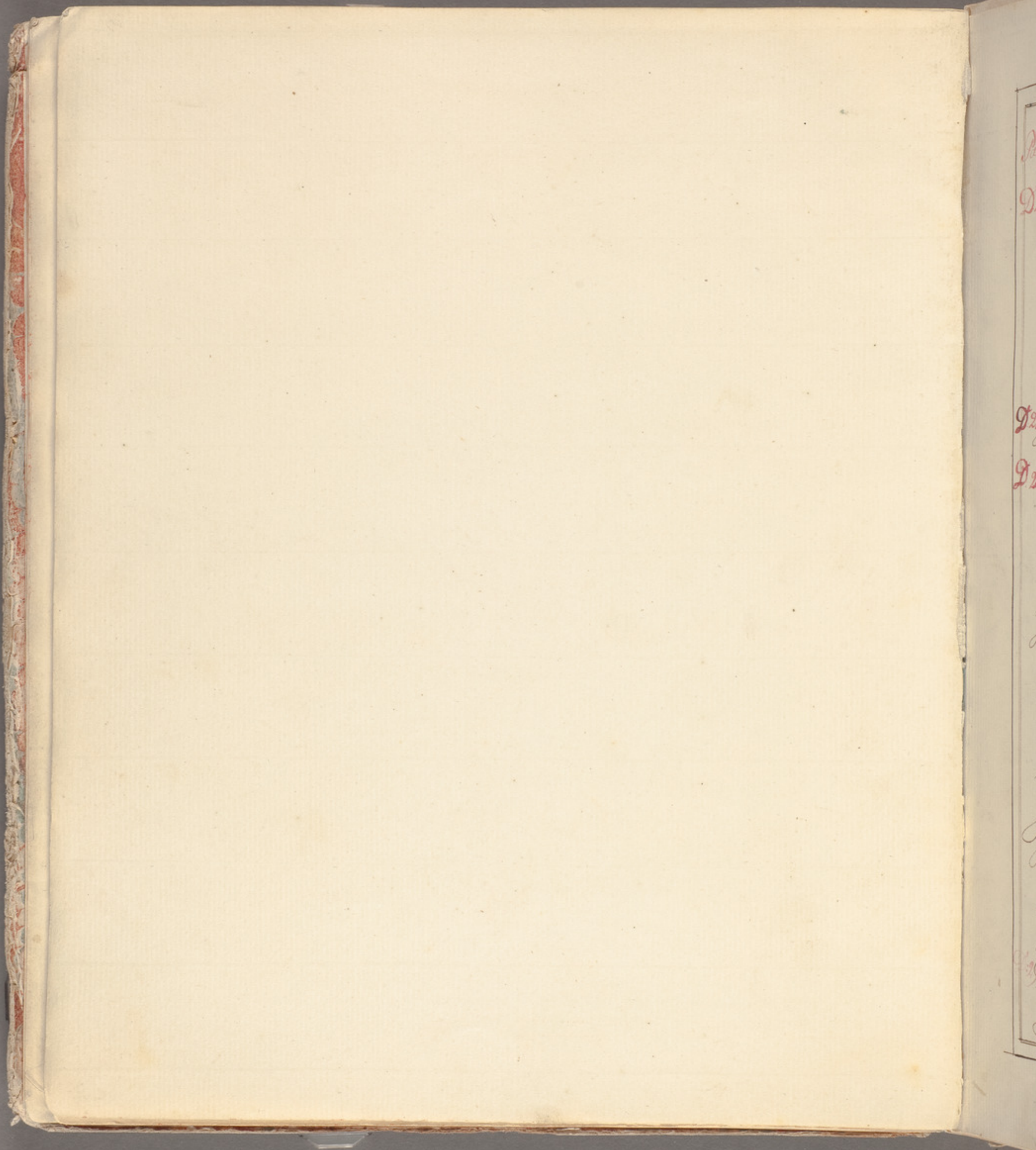

Tafel

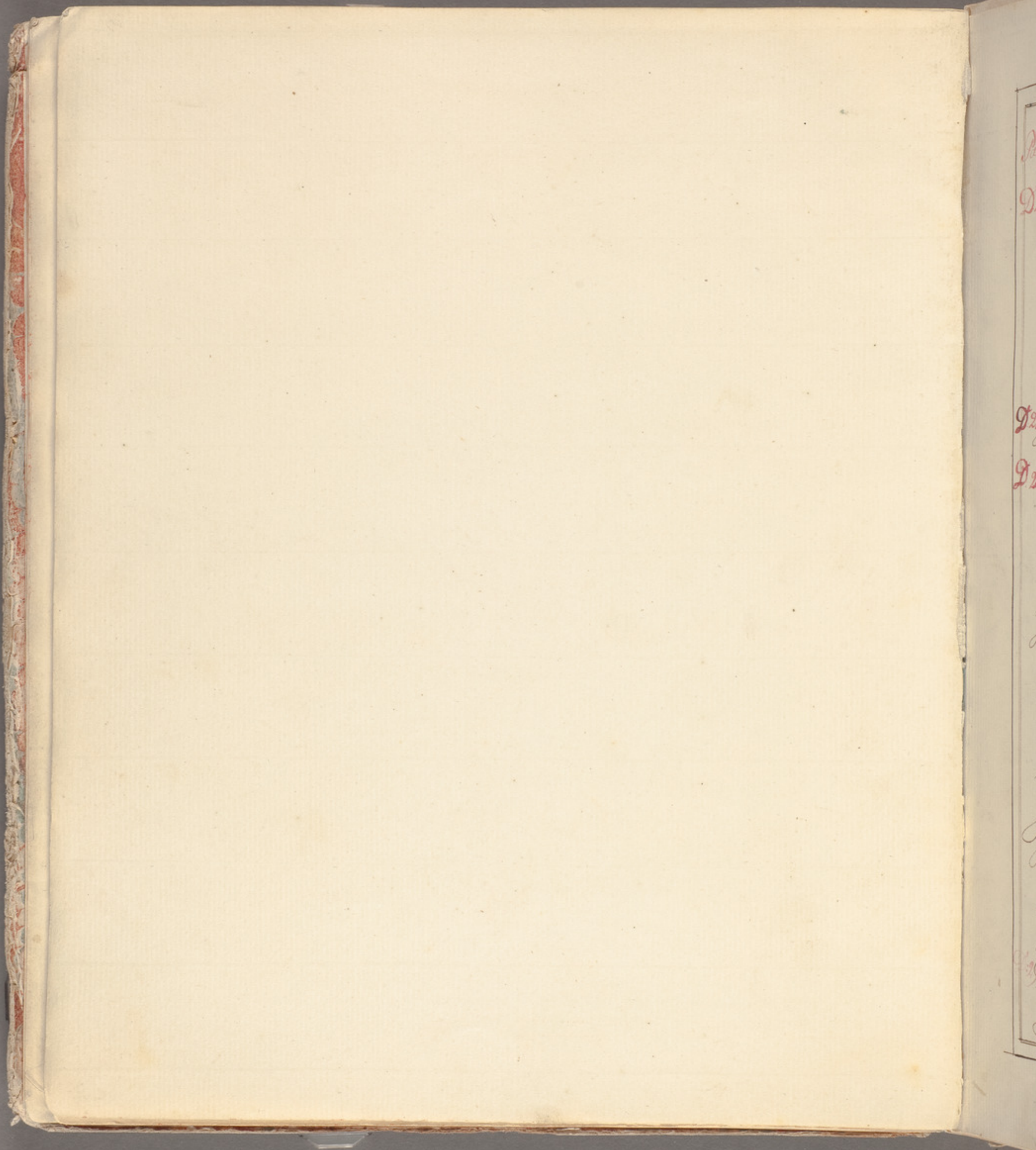
HEMRESEN

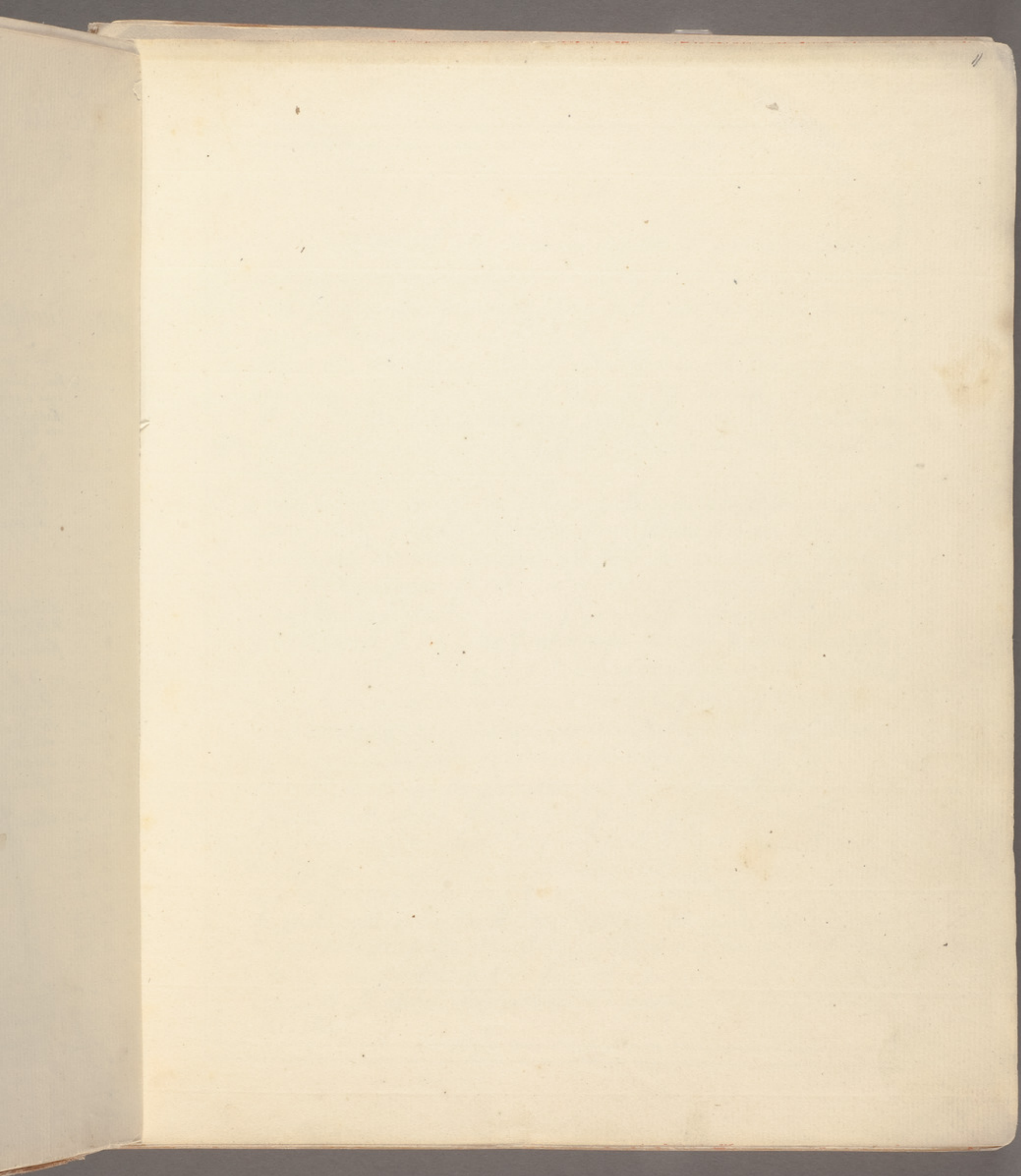
1749

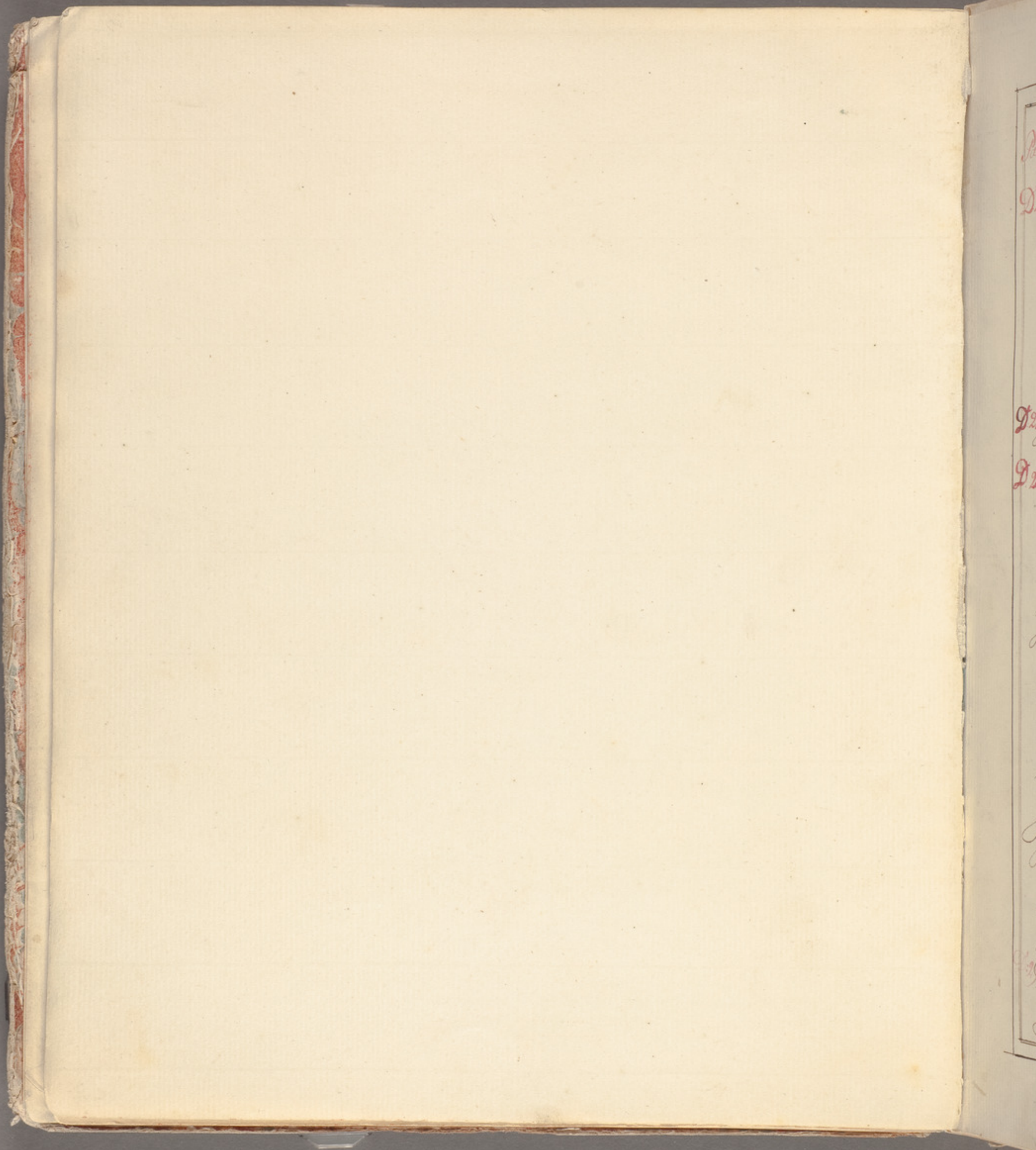
Väderlek och Händelser.				Väderlek och Händelser.			
Januarius				Aprilis 23. 27.			
30. n. r. o.	under drifvande moln, frisk			23. Dito	Nadret luftligt. Vind en god		96
31. n. r. o.	Vind, lyttades Ankaret, Han			24. Dito			68
1. n. r. o.	refan begynte S. H. N. Bo.			25. Dito			65
2. n. r. o.	chokoris och Chinesiska skå	140.		26. Dito			97.
3. n. r. o.	ren lemnades.			27. Dito	Aprilis 28 = 30.		132
4. n. r. o.	Febuarius: 1 = 9.	169		28. Dito	Uti St. Helena soro vi desse		68
5. Dito	Desse dygn gafs of stark	158.		29. *	3 dygn.		
6. n. r. o.	bläst, hård sjögang, regn och	158		30. *			
7. Dito	byar.	139.					
8. n. r. o.	Mufongen stark	139.					
9. Dito		122.					
10. Dito		94.					
11. Dito		102.					
12. Nord	P. Simon synes S. S. M.	113.					
13. Dito	P. Pifang Syd, P. Aurora	124.					
14. n. r. o.	förekorn M. S. S.	112.					
15. Dito		40.					
16. Nord	Sag. D. Panisarg S. S. W. oh						
17. Dito	P. Saja W. S. 7. Gylendet	101.					
18. Nord	S. D. S. D. och Monopin	30.					
19. n. r. o.	S. D. S. D., samt Batakerang						
20. S. O.	S. M. S. M., Pulo Namka						
21. Dito	oft, Lufparrar, N. N. W.						
22. Dito		103.					
23. S. O. S.	Mieu Gfland W. S.	118.					
24. Dito		118.					
25. S. O.		143.					
26. Dito		156.					
27. Dito		134.					
28. Dito		155.					
		177.					
		164.					
Martius 1 = 10.				Maijus 1 = 13.			
1. S. O.	Denna tiden blandades med	160.		1. S. O.	Noj sammare Nadar och		
2. Dito	regn och frisk vind	117.		2. Dito	bättre vind kunde vi ej		53
3. Dito		125.		3. S. O. S. D.	Enskia of i 13 samfald		93
4. S. O. S. W.		81.		4. S. O.	Dygn.		152
5. Dito		115.		5. Dito			167
6. S. O.		154.		6. Dito			147
7. Dito		123.		7. Dito			167
8. Dito		113.		8. Dito			144
				9. Dito			119
				10. Dito			110.
				11. Dito			115
				12. S. O. S. D.			100.
				13. *			73
				14. *			89
				15. *			62
				16. n. r. o.			42
				17. *			13.
				18. *			31.
				19. *			32.
				20. n. r. o.			81.
				21. n. r. o. S.			106
				22. n. r. o.			110.
				23. Dito			116
				24. Dito			110
				25. Dito			118
				26. Dito			175
				27. n. r. o. S.			141
				28. Dito			156
				29. Dito			143
				30. Dito			114
				31. Dito			128.

D 20 Skieppet *Frederik* hade nu en 8 a 10 dygn legat fast
uti en quarters-tiock Ismür; men sedan öppning var gjord
uti skon genom sågning, kom det i dag til segels genom
en god vind i stark kiöld, k. 6 om morgonen.

Svenska Skären, Styrso och Brenne försvunno och Ni-
ga var ej eller länge uti sikt, straxt efter k. 9.

D 21 E. M. ta vi i skymtning sågo Marstrand k. 3. E. M. på
serade Skagern. och k. 8. E. M. Linnens näs med en frisk och
mycket kall vind.

D 23 Besunno vi oss på Doggers Bank medelst Löring på 18
25 a 30 f. diup på talgen, som sattes uti en liten uthol-
ning på botten ånda, funnos små *conchae albae*, skiffrige
kalckstens bitar, små *madreporeae simplices*, ett slags små
Cokaller, af hvilka nägre sågo uti, som horn och kiäglor,
samt poruse och likasom mask-ät- och stugne flintste-
nar, uti hvilka iag med Microscop såg svarta mat skar
men kunde ej, emedan de vore helt små, och Microscopet
desutan ej tilretheligen godt, distingvera något på dem
eller, än coloren och derjemte, at de röde sig.

k. 2. E. M. fingo vi franska och Engelska Vallen i ögra,
sikte, hvilken senare visade sig som skar och darrhalt
struken mür, något hög och stort äth vatnet. Dörns-
Stad på Engelska landet låg helt låg-senkt nedre öje
en hafs dyk, och des Castell observerades med kikert,
högt uppå en Svithbergs klipp. Franska landet lågt;
Dyngarkien ifrån Flamberrn och Calais ifrån Frankrike.
D 24 Strömmen var stark, som stundom gick in ät Canalen, stund-
om ut ät Nordsean. Regn och hårda hagelbyar förmånstades nog
starka.

Pag: 2.

Martius

1748

D. 2. Sidorning på Kiölden förmärktes; men hårda byar af regn och vind fick man låta sig behaga. Forder. Mafwar, Swärter och Fiskmä, för begynte med skrikande och nära flygande intill Skiepöet lika som belöda storm och oräder, som nu ej dröjde länge, innan det infan sig, med en stark vestan vind.

D. 10. F. M. passerade vi yttersta Custen af England at Spanska sjön, Staden och hamnen Lizaro.

Spanska sjöns vågor sjöte efter ömnamättet sin storlek til 24, å 26. Svenska sjöns perpendiculäre högd. Vågerna i denna markhunniga sjön hadde större rymd emellan sig än i Nord-sjön och Carrolen, hvarest den ena vågen och Bøljan knappt reft sig i våret, för än den andra straxt bröt på, liksom skölde sig emellan täfla om förtädet, at snarast upp, höga sig i luften, hvilket lärer härröra af den bristning de få af starkare ström, mera kringliggande land, flera öar, kor, och grundar är i Spanska sjön.

D. 13. Spanska landet och Custarne visade sig för oss, och kl. 3. E. M. Staden Cadix, hvarest vi släppte vårt Ankare på Bagen, som således förekom mig efter auvata Pjulingar. Sab. 8. 10. sidan.

Från D. 13. *Martij* til D. 9. *Aprilis*

Cadix en Naucher sjö och handels stad, mera solrik än stor, är väl situerad på en lång kringfluten ö, hvilket tillika med Staden sträcker sig mest Nord och Syd at Atlanti ska och Spanska hafvet.

Beskrifning omkring denna Staden, tycktes mig naturen mera hafva gjort, än konsten, ty at Stadsidan ligger Klippor, skär, och sten högar, samt på 3de sidan med vatn omgifven, hvilket med en särdeles förre sprallar upp på muren, at en fiende ej lätteligen kan komma nära in til honom.

Pag: 3.

Cádiz

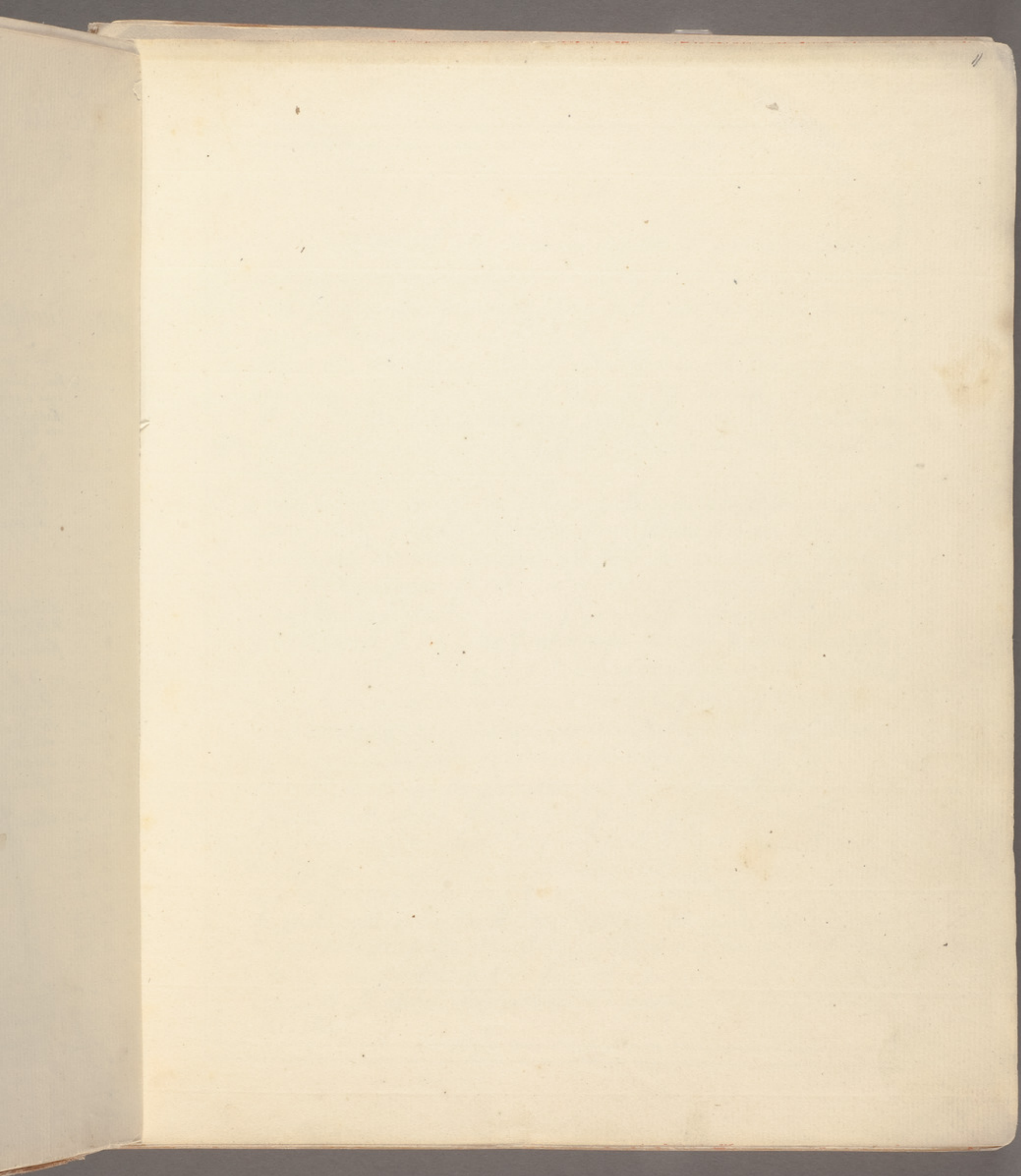
1748.

Ifrån D: 13. *May* til D: 9. *Aprilis*

Fästnings Värk hafva de spansjorerna gjort mer åt Landets än
 Höfvidan, bestående allenast af en sten mur, mera Naken än
 Stank, innan för muren kan man merendeels öfver allt stå, och
 med bequemlighet se ut åt hafvet, och är således ej mer än 6 a 7 foth
 hög in åt Staden och ej mer än högst 2 foth bred på somliga ställen;
 men utan til ifrån öfversta murens bredd, 28 a 32 och 36 svenska foth,
 hvilket iag oförmärkt på åt skillige ställen, med et blylod ut; än,
 där på en lind, snätte.

Batterier. Dels af träd, dels af upkastad jord soro här och där i
 anglarna af muren anlagde, hvilka af deltes och inneslängdes
 igenom pålsvärk, 16 a 20 Metals Stycken soro på de mäste platze-
 rade. Öfvere anlades och arbetades upp på dageligen, åt Landets
 besynnerligen. **Castell** äro följande: **S. Philip** kallas ett, som lig-
 ger på Nordliga ändan, utom muren och Bröstvärnet. **St. Sebast-
 ian** ligger i Nöster, är kringflutit och af skilt ifrån Staden. **S. Iago**
 är anlagt uti Sydost om Staden och öfver Södra ändan af den et Vättn
 Castell. Alla dessa soro mest Triangulaire, till yttre figuren; insän,
 sigt hade iag ej tillfälle, at besö dem.

Meulje eller en Brugga 50 a 60 famnar lång, kallas uppgan-
 gen ifrån Siön in åt Staden, hvarest de på Båjen liggande
 Skieppens Eschalouper och Spanjorernes Barquer eller Båtar, lade
 til derina Bruggan, som är 6 foth hög ifrån Vättnet; här och der
 vakra af huggen sten murade trappor och sträcker sig i figur af
 en oblong; på ändan af henne är en flöck trappa, som går med
 16 steg i en half Castell, på hvans begge sidor, en mur af huggen
 sten dörrar eller sluttar ner i Vättnet; öfver sluttningen utbreder
 hon sig, på begge sidor gå sedan parallelt, hvilka hafva vardera
 tre eller fyra uppgångar; här man kommit den halfrunda trappan

Från D. 13. **Maritii** till D. 7. **Aprilis**

upp på själva Meuljen, stå 12 fot högt ungefär derifrån, 2^{ne} pelare af Marmor till 30 fot högt, på hvars spetsar visar sig 2^{ne} Pilare. Nederst vid Basen af dessa pelare läses följande:

Reg. Vnao la Catholica Magestad del Rey nro Señor D^{no} Philippe
S: estas Columnas se Enjeron siendo Governado d'Esta Ciudad e ex
mo. S^r m^{te} K^{te} de balde canas maestro de campo general d'Estas
costas de Concejo D. S. V. Magestad Enel Supremo de guerra
a sollicitud D. Don Lucas XIIME= nez Castellano Valde mayor
A. MDCCV.

Lichenoides atrum, et slags svart mossa med helt hår fina kräftiga blad växte här och där helt fast på denna inskription. Örn lighet hade och där tagit sitt fäste, at iag hade svart för D^{ist}in^{guera} g^{uerra} g^{uerra} rätt.

Ena sidan af Meuljen är emot Castellet St. Iago, och Stadnar emot fästningens värkets mūr, men den andra rindar af på bagge sidan om stads mūhren förbi stads porten, som kallas St. Sevilla.

Barquer kallade Spanjorerna sina Båtar, som voro tämmeligen store, vähl byggde, skarpe åtter och för; seglade vähl.

Staden invidigt har irregulära torg och gator, hvilka äro smala, mjukhet orene och illa luktade; prydes dock af vähla höga **H&E** hus.

Kyrkior huru många de voro fick iag ej vift veta, dock men, te somliga af Spanjorerna, at de voro 16 å 17; af tornen kunde man ej distinquera dem; ty de voro ej serdeles höga, utan små fyrkantiga, som äfven syntes på åtskilliga förnämmas hus; Skolor voro nog många, på hvilka de dagar och nätter skämtade.

Dom S^{an} Juan Templum Cathedrale af Spanjorerna S^{an} Maria eller St. Cruz kallad hadde sitt insigne och vapen; Ett guld kors i himmels blått fält, hvilket synes så väl i mūrarne, som här och där i kyrkian, som är serdeles stor, vähl och uti Lirad med

1748
Pag: 5.

1748
Cardine
Marty til D: 9. Aprilis.

Åtskillige Crucifixer Mariae och Helgons bilder.

På sidorna af kyrkian förekom åtskillige Capello och rum, til hvilka jag beledsagades af sielfva Parocho sompli och namn Emanuel de la Vado, hvilken med sinnes höflighet viste mig ett och annat, som var värdt at se. I södra kyrkians del stod ett, ett Cher ett silfver torn af 4 Etager 10 alnar högt, 5 alnar långt och $3\frac{1}{4}$ aln bredt. I hvarje affats vordna hvalfva dörrar eller portar, helt pretiöst utarbetat. uti 3de affatsen hängde hängde 4 silfver lycktor, en uti hvar horn; Länga alnar gingo ut igenom nedersta afdelningen, som på våra Siktborer. Solf Karlar fördrades til at bära det, ta det ej den Prolesion uti Sunis Månad brukades. På hvarje sida af nedersta Etagen stod Mercuris Columner väl utdrefne, samt Bibliska Historier, såsom Abraham offer sin son Isac: Skopparormens uphöjande af Mose uti öken, Därför soliat etc. alla väl utdrefne i silfret, som är i 4 delar tum tiokt. Öfverst på toppen hvar en skula på hvilken stod ett för, gylt kors. Tornet gjordt i Kejsar Carl den N^{de} 70.

Capella Reliquiarum eller et rum, hvarest en hop lämningar af Helgonens ben samt, ur ålders märkvärdigheter voro förvarade, väl, lades ett rum uti Sacristien bakom stora Altaret. här var Cardina lers, Biskopars och gamla faders gravar, och inman för det häng de en tafla med denna inskrift.

Noticia de la sacras reliquias, qui se veneran y conserva en las Collaterales d' Esta Santa Capella

Iofrannemea Capell äro åtskilliga stora skåp med glas fönster för, hvarest följande saker äro, at se.

Uti 1^{sta} Skåpet, som var af silfver förqylt, stod Aostien, ofran på ett silfverstol, besmykt med Saphirer; här sågs och ett gylt, venerat i en kelt aln långt, rätt rätt och väl utarbetat.

Uti 2da Skåpet, stod en stor förqylt silfver sohl, som kunde va ra i diameter $1\frac{1}{2}$ spanska aln; uti 3de Skåpet voro äkta

Page 6.

Capit.

Martij

1742.

Aprilis

Ifrån D. 13. til D. 9. Aprilis
perlor, stenar, såsom Rubiner, Saphirer, Brillanter och andra
Jouveler helt rätt innefattade til antalet 9999 efter den dö-
diga ledsagarens utsägo. Hvar gjord i Madrid 1729.
Ih 3de Skåpet stod desse Martyrer: Ste Onorato, Ste Seberato,
Ste Romulo och Ste Prospero. Här voro hyllor på hvilka lågo
åtskilliga Helgoner och Martyrers hufvudskålar, Rygg- och ben-
och ben böfen. Ste Severini hufvudskalle låg på en hylla; hans
blod förtorkat låg i en ask med blå band omvrefrat. Bröst-
ben och annat de dödas voro med gröna quistar och band väl-
utsträde. . . . utan trisvel: Post funera virescunt ossa.
Ett Altare var i detta rummet mitt på gafsvelen, hvares kassa
var ett skåp med glas fönster frammanför, hvarest låg åtskil-
ligt, såsom en bit af Christi kors innefattad i guld. Någre
taggar af Christi korne (krona, åfren innefattade, med mera.
Ett bref förvarades der och, skrifvit på Spanska, men fick ej
läsas, ifrån Helgonet Donna Teresa, Stiftarinnan för Do-
minicaner Orden. På högra sidan i detta rummet voro
bänkar med små Pultpeter frammanför, hvarest de där sittan-
Munkar och Pappar lade sina böcker, som öfver i länkar fast-
bunden och förde. Här måste de sitta, som uti ständigt fän-
gele och rätt samit dag hålla böcker och förböner för de dödas
de ej länge skulle dräljas i purgatorio. Vidare beledsagades
iag några trappor upp, öfver detta rumsriemda rummet, hvarest
var deras Consistorium. Rummet stort och vackert. Golsvet be-
lagt med svart grå och hvit marmorsten Ruterijs bänkarne
klädd med rött sammet; Biskopsstolen, som var något upp-
höjd, stod något fram på golsvet, klädd med rött Damast, liksom
väggarne; ett långt bord mitt golsvet, hvarpå låg en hvit natteldicks
Duk. Med mycken höfslighets betygelse, lemnades mig bleck och penna,
som stod på detta bordet, om iag något derstädes hade velat föra in i mitt

1748
Pag 7.

19
Cathæ.

1748

Från D. 13 Martii till D. 7 Aprilis.

Diario. Vår dyra Frälsare Jesus i sin band och böjer och med sin tri-
ne krona, på hufvudet stod afritad på en duk af v. almars högd, med förgylta
rammar om, så förtrefseligen och väl, at det nämligen lärer kunna
förbättras. Deras nu varande Biskop stod afritad öfver dörren; dess
namn glömdes iag straxet, emedan det var nog spanskt och långt och des-
utan var iag ej af hans stift. Utan för detta Consistorium var ett formak,
hvarst stod ett Skåp i hvilket hängde 30 a 40 ganska präktigt broderade
med guld och silfver, och med silke väl utsyddes. Måfse hvar, vjo ruogän,
gen visades mig ett stort pretioust med guld och silfver broderat sammant
altare klade, på hvilket det välsignade brödet sattes: derina inscrip-
tion var der insydd: *Sci. Servandæ & Servandæ Patroni Eccles. Civit
Cathænsis intercedite pro Nobis 1700. Aphonsus Frederice arte laude Solus.*
Altar i den denna kyrkian var stort och präktigt utarbetat, af silfver,
Ebenholtt, Boxbort och Gipsbilder. Här sågs mitt i Altartaflan en
stor Mariæ bild med barnet på armarna, samt Crucifixet och annat.
Ejst var här ätskilliga små Altar i denna kyrkian, som merendels
i alla Catholske kyrkior. Mariæ och Helgoris bilder formärktes i upp-
dem, för hvilka brändes Ljus och lampor natt och dag.
S^a Ursula Patronessan för 11000 Jungfrur stod här på en stor
tafla, med några målade Jungfruer kring om sig.
En stor Mariæ bild stod fram vjo altaret, öfver en dör, hvarst på
sterna skulle gå in uti Sackristien och de anore rummen; för
denna bågade de sig helt diuvt, med merendels nedbögt knä, ned till
golfvet, hvarje gång de gingo in eller ut igenom dörren.
Predikostolar vore här 2^{ne} ett litet stycke nedan för Altaret.
En på högra sidan vjo en melare, hvarst Evangelierne, och en på vän-
stra, hvarst Epistlarna upplästes.
Bänkar vore här inga, utan folket, som gingo ut och in, enär
dom behagade i kyrkian, söllo allernäst på knä, hvar och en för
sitt Altare och Mariæ bild, låg och målade litet, steg upp och gick

sin väg, samt krossade sig både i ansiktet och bröst. Sådane Quid eller aleeles rättare Dile - Dyrkare och kyrkogångare, voro mest quinfolki och gamla Kiöringar, de der kunde ligga hela timman under svartta spanska Klädder, krossa sig och röra både munnen, och näslorna på sitt radband, hvilket nödvändigt måste hänga öfver vänstra handen, och hökspåren i den högra, både hos fruer och Kiöringar; Sångfruer och Piger.

Orgelverk var här mitt i kyrkian, men ganska litet; der under hvart ett Korank, som gick tvärs öfver kyrkian emellan pelarne och gjorde ett fjärdantigt rum eller Chor, hvarest voro stolar och bänkar, på hvilka en 30. å 40. Präster stundom sitta, och stundom stå, säga, Messade och på Instrumenter, såsom Dulcianer, Fluter, Hautbäer, med mera spelade. Mitt i detta Choret stod en stor och hög bok Pulpet, på hvilken låg en tryckt notbok af 2^{ne} alnars längd och 1^{1/2} alns bredd, med alla deras Messor uti.

Döpsel såg jag förrättas här i kyrkian af förnämde Emanuel de la Vado, nederst vid ändan af kyrkian, i ett på sidan af henne utbyggt rum. Min goda Emanuel hade ett smörgehörn af silfver, i hvilket han döpsade en petrefiader och smorde barnet dermed, 3 kross i pannan och 3^{ne} på bröstet, sedan tog han en silfver skål och öste 4 å 5 gånger, vatn öfver hufvudet, och utspade derjemte inftiuktelse orden på Latin; En stund derefter, sedan han hade mäsat och läst något, dels på Latin och dels på Spanska, tog han åter barnet igen under armen på sig, och några andra präster kommo fram och lade händer på barnets hufvud och sade Emanuel läste ett Latinsk, fader vår, och Nilsignelse öfver barnet. De frambar ej af fruntimmer, utan af den, som sågs vara dess fader; ty spanska fruntimmer till största delken göra sig ej särdeles samvete öfver, at dyrka några Helgon, hafva en Herre, men allra många människor.

Begrafning såg jag och uti denna kyrkian förrättas. Ett litet barn, ett fattigt och ett rikt lik begrafdes här på en efter middag, med dessa Ceremonier. Barnet bars uti en liten kista, klädd med fint hvitt lerft och öfver allt med röda taftens band i fätorer påfäst; Barnet var väl utkläddt, med hvart par band och blomster, som drake kunde synas. Ut det både bars och nedfattes i grafven utan läk på Ristare. Drinnande värlis stödnägra münkar samt de sörjare

Dag: 9.

Cordia

1748

Ifrån D. 13. Martii till D. 9. Aprilis.

och höll i händerne, medan som litet öfver barnet massades och lästes. Som liket var litet; så varade och lik Ceremonien ganska litet. Den fattige, hade ej eller vidloftig eller stor anstalt öfver sin Begravnin. ty det sådes, at hans Nylkor ej voro vidloftige och store. Någre Mælius bärde dock af Munkarne. Bänare ej svart kläder. När den liknade en öpen säng hvaruti den döda låg insvept, allraast uti ett lekan och en Mattmossa på hufvudet. När de kommo in i kyrkan sattes den döda uti sin hemme säng några steg ifrån Altaret mitt på golvet, hvaromkring stod liit uti träd armar, här uppå stälde sig Munkarna, som voro 20 stycken 10 på hvarje sida, litet nedan för, hafvandes hvarandra ett brännande Mælius 2 1/2 aln långt i handen och sjungo en liten kort massa på åtskillige stoner. Massan hvar på Latin, men kunde ej mer distingvera, emedan de sjungo helt förhållandes orden.

Sancta Maria & omnes sancti orate pro hoc mortuo, nemul, tum temporis maneat in purgatorio. Årlikan ord iag hörde 4 a 6 gånger repeteras. Sedan togo de rökelse uti ett par der til gorda Messings Maskiner och gingo rundt i kring liket och rökade med, hvar efter de sedan boro honom ruder uti en, under en dehl af kyrkan gående välso skiallure, hvarest var en upprättad graf, i hvilken de hvälso själva den döda kroppen, ta några af hans vänner och närmasste anhörige gingo fram och togo en näsra muku och kastade på honom, hvarmed den fattigas Begravningsatt slutades. Den Rike blef straxt härefter begrafsven, men med långt större Pomp och Ceremonie. Ett långt stycke på Gatan ifrån det Huset, hvarest liket var, formerade en kops förräma i Staden en hufv, hvar vände hvarandra ett 3 aln långt ländt Mælius uti handen; när liket bars ut, gick en Munk med en Prästaf, hvilken öfverst liknade en Corus, som hade öfvan på sig ett kors, och längre ned, som en Cylinder, med svart sammet öfverdraget och hvita silfver framt var omkring; straxt der på kom en oräknelig skara med Munkar, som sjungo och massade under hela vägen. Vänner och åtskilliga insignia bars sedan, som iag för folket myckenhet på gatan ej så ro, ga kunde observera, sedan boro de liket uti en säng liknande bär;

Pag: 10.

Cadia

1742.

Från D. 13. Martij till D. 9. Aprilis.

Som var Himmel blå, förgytt och med ätskilligt. Dittuggerie uttims.
När de kommo i kyrkian, med honom, spelades på Orgel och In-
strumenter, en dekl mäsade, en dekl sörge sots rätt vahl, att
man det kunde admirera, och när sådant, med mera, som ej kan sä-
roga i mennans för fattas, hadde påstått i 2^{ne} timotear ungefär; då
vade liket bort til en sida af kyrkian, hvarest han hade sin graf,
och togo kroppen så utur sargbären och lade honom i en kista,
som togs upp utur grafven; men courieusast var, at när han sattes
neder i grafven, satte de honom med kistan rätt upp på foten stände.
Lösen samlades tilhopa af några Munkar, som här hade så när
sprungit i skulld hvarannan uti kyrkian.

Franska kyrkian bör iag nemna; ty, hon är märkvärdig ej alle,
näst för sin vackerhet, utan och för sina 500 rum hon har i de öf-
riga våningarna. I nedersta våningen äro 3 å 4 gårdar, samt flere,
små särskilda kyrkior och Munkrum. Ser man här efter en
trädgård och Plantager, så söker man honom påfångt i gårdarna neder
på jorden, men om man går upp på taket, så finnes han där rätt
tänk, fast något liten. Frågas efter trädgårdens mästaren och Plan-
tage - vaktaren, så skiammes ej grämunkarne och kyrkiens
Präster at visa och gifva sig utt derföre; men staukans vordige fäder!
som afren derjemte så stora gårdarna och trädgårdarna; men ingen
annan anföras en så viktig syda, och sådeles straf.

Hospitat, konungens, sträckt bredt öfver kyrkian St. Jons de Dieu.
mitt på huset är sielfva porten och in på gårdens är, uppgången
till rummen, som äro besynnerligen 3 stora sjukställen, i hvilka
är vahl byggde sängar för de sjuka, hvilka hafva hvar öfver sin
säng en bagare vatten stadigt stände, at latska sig med; ett gan-
ska vackert Altare är vändt at se uti det största af dessa rum,
men; dock var här ännu ett annat, i nästa rum in til, både vackra
re och präktigare, öfver hvilket var ett, ganska starkt, med fint

Pag. 11.

Cádiz.

1748

Ifrån D. 13. Marii til D. 9 Aprilis.

Quat guld, förgylt hvass, i hvars Centro satt en, ej mindre förgylt sohl, både af glantz och nått arbete förtrefseligen skönande.

Sielfra Altar tafeln utzirad med crucifixer och Mariæ bild var afren väl förgylt. En gammal benlägg, Hufvuds Skalle och ben. Peter synes här med deras Helgons namn påskrifne, igenom ett stort Kristallglas infattat i en förgylt ram. Detta rummet tilhörde Pater Prior eller öfversta Munkken, som hade Närl 30 Munkar under sig, hvilka lägo på kina för den på Altaret i preste Mariæ bilden, och mäsade, laste, och siungde, Ave Mariæ, samt mummade högt och siuktade ett och annat.

Hospitalet Stadens, som öfvergick det forenämde både i prackt, prydning och inrättning, är stort, och består af 4 Våningar. At gatan synes 3de stora portar öfver hvilka öfver 3de Våningen är en ej mindre stor än Natter Altar, med grön målade jern galror omkring, såkalla Architecter, pelare och Colozner.

Kyrkian finner man på vänstra handen, när man går in igenom medlarste porten, här ser man helt väl och pracktigt gjorda arbeten af Marmor och Cedartræ, af hvilket sednare alla portarne Altaret och dörrar samt åtskilligt annat arbete är försårdigat på nått och konflikt sätt. Här ser man i perspectis öfver Altaret föreställt, den Pieté, hemtiska Krubban, med en Sagga och barnet drott, bak om hvilken står en Oxe och åsna. Joseph och Maria. Sisa sig på sidorna om Saggan, samt de 3 öfverländiska männerna, med sitt guld, röskelle och Mirham, öfver detta skinner en sohl, hvars med äkta guld förgyllda strålar äro med spegelglas nått inlagde. På sielfra gården, som är både Natter och storr, kommer man när man går i kyrkian. Mitt på denna gården äro 5 Brunnar af anseeligt djup och storlek, med huggen sten ruder til botten murade. Natter polerade marmor sten är gån, den öfver alt beklädd med. Solstijiken store pelare af en marmor sten hvarie, pryder gårdens fyra sidor, samt marmor taflor, föreställande de hvarie, hvar sin Act af Jesu Christi lidandes Historia, helt

Ag. 12.

Caixa

1748

Från D: 13 Martii till D: 9 Aprilis

helt väl målade. Löstänger äro på alla trapporna, af ett
rätt mörkbrunt trä, som en Munk kallade Cao och sade på
tilfrågan, för mig, at det kommer ifrån Westindien, och är dyrt,
men Durabelt. Trätthuset, i detta Hospital artigt och väl in-
rättat; här stå 9 stora sten krukor eller örona 8 fath, öf-
ver hvilka äro lästappar i muren, igenom hvilka Vatn
rinner, så snart man vider i rüskelen, till de trättandes tiert,
som ej behöfva omaka sig, at slå det bort då det är brukat;
ty i själva fatet är ett litet håhl, hvarigenom det under
själva trättandet drar sig igenom pipan in i ti muren til,
bakans bort sin väg; Dessutan är i detta rummet en spis
och 2de brunnar, förat här bredt sig är ett rum något min-
dre än trätthuset, hvarest var uti 9. anseendigen stora kru-
kor Olja för de fattiga.

Trädgården som man til när man gick utur dessa rummen,
hvar öfver en liten gård, han var ej stor, bestående af 4. små
land, hvar på växtsalat och något Radier. hvarum vore litet
vade med blompotter och roser, hvilka vore förnämligast följande.
Tropaeolum. Menta. Lavendula. Citron blomster. Neglikor. Vin Rista,
Filippaner, Trädrosor anseendigen store, hvita och röda, sammets
blomster etc.

Peum, Tormentilla Potentilla och Filipendula Vulgaris växt
mycket ründt omkring Port-Deal, samt en hop andra för
mig obekanta, som jag förvarat i ti gräot papper.

Mitt i denna lilla Trädgården är en Vätv krost eller spring
brunn, utur hvilken Vättnet uppskafas til några fammlans
höge, som sedan nederfaller på en af huggen sten, väl gjord
plan, igenom skuren med många kors. Inrättningen
vid detta Hospital var artig; ty en märkelig Vagn, och hästar
hållas allje i beredskap, at hämta fattiga och sjuka, som sin-
nas på gatorne. Li de äro körde til Hospitals porten, inför,

Aug. 13

Caixa

1748.

I från D. 13. Martii till D. 9. Aprilis.

na sig strädet 2^{ne} porturer, med en Port Chaise, hvilka bära dem
upp i 3^{die} Våningen, hvarest sjuk och fattig Sahlarne äro. ta
de strädet läggas i fäng, och så sin tilbörliga tillsyn af Medicis samt
tikräkkelig skötsel och uppsesning af Hospitals beventerna. men
desse förmänerna svara ej längre, än de hafva olagenhet af sjuk
om, ty med hälsans återfäende, återfå de sina gamla pältor och
slarvor, och lämna på gatorne igen, i sitt fattiga dock friska
tillstånd, ta de kunna gå omkring och tigga sig almoser.

Huset Naro så väl i denna, som kringligande städer, och äfven
på landet i byarne alle af sten byggde. Våningarne 3 å 4 å 5. Tegel betäckta
tak. Frotts bättnarne emellan Våningarne, af träd korsf. Vårke, så fatt, at i
hopfogade Tegelstenar formade golven; och Naro 2^{ne} lag, det öfra tvärs öfver
det undra, Fönstren i Vårje Våning gå ända i från golvet upp till en dörs höjd,
indantagna i de förräma husen; för dessa fönster äro dörrar, i hvare öfra
halspart äro tunna Perleorns skaler infatte i rik rutor; men på så ställen
glas; när man låter upp dessa dörrar, är en liten utbyggning, som en stann
infångad med jerngalror, at iag tror, det ej i någon stad, som har mindre
förråd af jern än denna, synes mera des bruk. Taket äro nästa delen
Italienska, prydd med Kolonnötter. Husens form äro merendels qua-
drat; i alla fyra sidorne äro skammrar och rum; mitt uti är en liten fyr-
kantig tegel- eller stensatt gård. Allmänt i husen, åtminstone de fattigas
och ringares, synes inga Tappeter, utan allenast vitmerande Väggar.
Meubler blir man varse nägre, bestående af Contrefaiter, Jesu Bild, Ma-
riae, helgons, Martyrer eller af ledre Skulpturars.

Deras kök hvarest matlagning och tvättande hades för händer, Oro
ej prydd med många pottor, grytor och pannor, utan det nästa best
uti nägre glaserade Krükor, och små hand- Caminer, hvaruti och kvar,
på de ganska väl och smakeligen tillredde en måltid mat.

S. Maria En kyrkia stod nu i Narket, som ej allenast
hvar ganska stor, utan äfven präktig. Längden var, som iag vid
detta tillfället kunde med steg mäta, 86 famnar eller 258 steg, och

Från D. 13. *Martii* till D. 9. *Aprilis*

Desse bredd 55 famnar eller 165 ftq. Murar, Pelare allt hvar annu synes, kläd, des med ren och cirkla Marmor, hvar med de hadde araverat ett gädet stjärke på själva Nalset, och pelare soro mest färdige. Vid ingången iuti första af salen, är på vänstra handen, ett stort och högt Nalj, hvar under Maria Bild i fullkomnelig storlek sitter och för hvilken Natt och Dag ständigt lius eller lampor brinner, samt lika så vid utgången på andra ändan.

Torn förmanhet, som för sagt är, flerstädes är på kyrkiorna, och soro alla i fyrkant, litet höga, afskurna, samt en altan ofvan i toppa, det märke vändigaste kallades *Curris Torrida*, och hvar högst ibland alla med en stor Altan öfverst och ett flagg spekel, hvarest flagg hysades vid någon serdeles festin. Långfredagen såg iag här en svart flagga blåsa och Påskdagen en hvit.

Guarnison är här i Staden och på forenmede Castellens 5 Battaljoner hvardera bestående af 600 Man; således är alles 3000. deras uniform ar hvitt och blått, eller hvitt och rött, stora lindra. Skjort, med hvitt Metalls beslag, höga bräm och alla ha på pumade hår och piskor.

Trädgårdar, Plantagen, Montagner och Orangerier, Naktre, träd och Blomsterrike finnes här åtskillige, Citroner, Äppl- Troner, Pommeraner, Oliva, Sikor och Mandel träd, är ej någon brist i toppa hvars frukter nu soro mogna. Castanier, och Valnötter, finnes likaledes tillräckeligen, men de soro tillika med Mandlar, Sikor, och Oliver, annu ej alldeles mogna.

Artama kallade Spanjorerne ett slags träd, som växer här i torn ganska tätt och mycket. liknar mestadels vide hafsor. I Trädgårdarna synes det högst som Pihl, men lite på marken, som vide träd, har hvita Blomster lika som svenska böner, med svarta pritikar.

Palm-Träd sågo iag 2. & 3. stücken såda här lite, mitt på några färdig hüllar, kallades af Spanjorerne Palma Indie.

Erica smält liung, och annat smält ris, trifas til öfverflod i desse färdig backar.

Planetago och Campanula förnam iag på några ställen,

Fig: 15

Cádiz

1748.

Från D: 13 Martii till D: 9 Aprilis

men bladen på den förre mindre än hos oss.

Mille Solium sägs litet här och där, men ännu äro de i Rhinontus, som i våra länder underkattar Borden när han skall slå sin äng, nu redan i Martij. Månas skilrade af sin frukt, så iag tog det i handen. Sig alle näst något litet in ut; menken hvarest här något leraktigt.

Iag kom ärteligen till stranden, som ryste åt Atlantiska Hafsyt, och flundet fibratter, här frusade vågar och bränningar, som öje en stark ström. Landstranden gick ett gädet stycke uti hafvet, att när Ebb var och vågor eller bränningarne fölle tillbaka, kunde man på hårda sandstränder, gå såhl ett gädet stenkast uti. Här fanns Conchae Turbinatae större och mindre, Sten-skålar och små musler, var ingen brist uppå.

Sniglar lägo uti sina små sålda hus, och hade helt starkt bitit sig fast vid stenen; att när iag tog ett sådant litet snigel, hys ungefär af en half såhlens storlek och snigelen in uti hade bitit sig fast, öje en sten, kunde den samma, än skönt han var 50 å 60 gånger större, likväl hålla sig så fast, at stenen eller han grunde såhl ej gå ifrån honom. Huru store äro Ferrans, Värk! och hvad godhet visar han ike emot minsta matken! om denna Snigelen ej voro begäfrat med sådana stråfter, huru skulle han ike då sköljas och kastas, nu hit och nu dit, af de forfarande kafs vågor och bränningar. Tab: 30. Fig: 1.

Angelica förnam iag på somliga ställen men till myckenhet Nyls marin, som i lukt och smak liknade Serebinthum, Sormendilla likale, des med stora och rödaktigare rötter än iag sedt hos oss i Sverige. Ejest fan iag Nyls Port Real desse 3 växter, som iag har brödt öje straxt afritade, och voro mig obekanta.

Jordmåkn omkring Cádiz är almant röd leraktigt sammangyttradt sand och sten grus; och på somliga ställen ren sand, men på ganska få ställen svart mjylla, sådantagande i trägarar. Ejest kunde iag ej ännu, än på några ställen märka, huru en röd sand skärpa ganska hård af sten, järn-skålar och jordarter sammangyttradt til 2. å 3.

Ifrån D: 13 Martii till D: 9 Aprilis.

och på somliga ställen G. å E sammanströket, utbröts med fördehl till Säst, ringa värkens, mörars, och hilsbjörnar. Då denna hårda skärpan ända, de sig, fans hel lös röfande, och där in under en rödaktig lera, som färgade starkt och var seg, när iag gned den samman emellan fingrarna.

Metaller och **Mineralier** fick iag ej observera; ty lägenheten var ej at utan suelles höfstad, så resa omkring på landet. Vjo Porto Real sag iag eljest litet ett Berg, här och där några grönaktiga äror eller streck, liknandes Spanisk gröna till fargen, men kunde ej derest sådant synas bräta ut någon sten: mitt sällskap skyndade och på, och osäkerheten att se sig omkring utan stadigt sällskap, förbjöd mig, at vara **Curios**. Mot stranden vjo St. Peters Canal sag iag på atskillige ställen Brän, gul sand, hvaruti gick fina **Sinobes**. Röda äror temmeligen nära tillsammans, som vjo gruggande emellan fingren färgade starkt. Vackra Marmor af diverse **Ceteurer** Blå, gröna och Röd, Åtsitt med svartla prickar uti, samt Gul, sag iag på några ställen.

Fisk är här ingen brist uppå, hvilket kommer närl tillpass i fastan; fiskslagen äro, som hos oss följande:

Lax, Låkar, Strömming, Brax, Räikor och Präkor; Sli, Task Krab, bor, Stora och feta Ostren til myckenhet, med flera bekanta slag.

Ett slags fisk liknade våra Flundror, af spanjorerna kallad **Lin**, qvado efter han sag och nästan lit som en tunga.

Lingvado aflång, rost brün på ryggen och buken hviter.

Hufsvudet en fjerdedel af fiskens kropp något tvärt, ofvan på litet skulbrigt, in under platt.

Ogonen små, sitto långt ut i hufsvudet på högra sidan, längre ifrån gjältärken, än

Munnen som är liten sitter på vänstra sidan mehr än den högra; uplåten synes han Oval och är inuti svart prickad.

Sidoluren krokig, närmare ryggen än buken, utsviftes igenom svarta prickar.

Ryggsenans fina bekr, seknelika, hvitaktiga til antalet 21.

Maggsenans strålar 74 och stiertfiskens 16. Bröstsenans soro nä

Pag. 17.

Cadix.

1748.

Ifrån D. 13. Martii till D. 9. Aprilis.

got fine, regne och skeddade at iag ej dem kunde räkna;
men Neidinnas skyndade och på, at få Söngan i gry-
tan till Middagen.

Medusae, eller Siökalpsar fan iag några stycken ut,
om Cadix på stränderna, hvilka sion hade uppkästat.
ses af Tab. N. Fig. 5.

Aprilis. Afresan ifrån Cadix till Canton.

D. 9. I Cadix voro nu väres ärenden uträttade. Ankaret lyftades kl.
2. E. M. och togs af skied ifrån Cadix med 6 Skott, hvilket innan
aftonen var utur särt ognasjunde; ty en frisk vind hjälpte af
anserligt. Åtela-tider nu ifrån D. 9. Aprilis till D. 22. Juli, var
ingen ting at observera, mer än Vind och Väder, som af Dag
Journalens Tabell kan ses.
Följande Fiskar, foglar och insekter fängades liksom under

Page 18.

Aprilis

Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.

D. 9. denna tiden, hvilke iag fick någorlunda tillfelle, till at besöka
sa och afrita. Nembt.

Fiskar

Maje	ses af	Tab. 14.	Fig. 1.
Tropique Makril		Tab. 15.	Fig. 2.
Bonit		Tab. 16.	Fig. 1. 2. 3.
Albecord		Tab. 15.	Fig. 1.
Flygande Fisk		Tab. 16.	Fig. 1. 2. 3.
Siohatt Sepia		Tab. 17.	Fig. 1. 2.
Sugare		Tab. 15.	Fig. 4.
Lols-man		Tab. 15.	Fig. 3.

Foglar.

En liten Fogel.	Ugglesläktet	ses af.	Tab. 43.	Fig. 1.
Tringa			Tab. 43.	Fig. 2.
Piscoma	Jas		Tab. 44.	Fig. 1.

Insecter.

Skon iag ej ser under denna tiden til antalet 5 styk.
Men af hvilka iag tyckte följande voro

Musca, forlagis Asilus. &

Pantheris.

Papilio Albus.

Chrysomela.

Lichneola

Pag: 19.

Afresa från *Cadia* till *Canton*

De öfrige, som iag allena ritade ut af och i brist af nog gädd
 Mikroskop ej kunde tillräckeligen beskrifva, har iag utsett
 på Tab: 25. 26. 27. med detta märket .

Julius

D: 22. Fingo vi se land af Java Dirak de Niesen bai O. N. O. 7 å 8
 Leagues ifrån oss, till äfven Sodades och besänts 34 samman
 svartgrå sand grunda, lunge för 2. å 3 svenska. Miklar ifrån
 närmaste land.

D: 23. Sedan vi desse 2de dygn uti väder, med maktlig
 vind hade seglat ut med Javaniska Vatten, som var behage-
 lig, at åskåda uti en väder grön sommar dräkt, ånsett
 det nu här var mest högsta Nötkorn, och tärnan här och
 där på landet blifvit varse hvita och röda högar och Skullar
 samt när vi uti vår fichte, lemnat Sjunkopers Bergen
 som viste sig det vi voro en 6 å 8 svenska miklar mitt för
 ifrån dem. N. N. O. 12 O., och medlen af Glandet sig Sjunkopers huf-
 Nud, som var tämligen upplyst i väder och bepröjdt med må-
 ga stakra gröna palm quistar.

Här var en möjsam Passage för oss, som nu på 14 å 15 veckor
 ej hade sett mer än en til skynne upphögt Javanisk Bergspits
 samt några Kiagglo liknade Bergtorn och högar på Trinidad.
 På venstra handen blefvo vi varse Princens Island, som med en klän-
 hög Bergspits mitt up på landet förestälde en lika som på långt håll lig-
 gande skantz eller fästning N. N. O. & N. S. O.

På högra handen hade vi det nämnda Java Keado, eller Hufvud, hvil-
 ket hade sig närmare åskådande af 1/4 dels mils Distance, ifrån
 det samma en så ymnig och rik härsset, som naturen nå-
 got sin kunde medela ett sten Hufvud: Sj här såg man träden
 så tätt ihop planterade, att man för de hyar annan 3 å 4 Dubbett
 betäckade bladen, ej kunde se trädens quistar eller stammar, utan

Page 20. Afresan i från Cadix till Canton. 1748.
Julius

D: 23. Säg åt, som lesa gröna bladen, noro skänk och högtals sträde af.
24. Ver detta skultriga hufvudet.

Ström, Nyn, och kassvägarne hade här Njå Savanska Hufvudet
tillagat en nöjsam och artig Prospect för förbi seglande åskådare.
Här hade strömmen, som irregulärt loper, hela detta sundet igen,
norr och gör stundem flod eller högt stigande vattn i längre tje
rande, än Eb eller utfallande vatten, och så vru vresa, nu redan
med sin skärande kraft, som här Njå liden och trångaste inloppet,
måtte vara temmeligen starkt, delt landet i åt skillige små gröna
och skogrika holmar, större och mindre, nuci en, och nu äti en
annan form och figur.

Här hade Njåens häftighet ej skonat de starkaste Palmträden,
utan forcerat dem, at lika som för ödmuika och boga sig med sin
gröna krona ända neder till kass bryner för de där förbi seglande
skieppere; Strömmen hade väl ej eller sparat sin flit, kielp och
styrka, som syntes af å skillige artigt formerade grotter, på
hvilkas tak stora och runda träd växte, men förlorade tid efter an
nan hast och säkert förfäste, at de mitt sitt lictande vittnade dels
om sin ålder, dels och om sina trenne fienders omilda medfaran,
de och Njåsamhet, hvartill åfsen brännningar och kassvägarne
ej tilminsta delen bidrog; ty hvad strömmen hade utskurit och Njå
den nederlagit, det skölde dess bort och beröfrade således trädets
förnämsta skenor eller rötterna sitt skott, sin styrka eller
vidhängande jord, att det näste kastas nu hit och nu dit och
omfider visha, och crevera; men hvarest, som var mer och
större styrka af jord, hvilken syntes bestå af sammangyt
trad rökaktig lera, sandstenar, muller och snick skaklor; där
hade dessa nymde brännningar och kassvägarne slipat och til
skurit stranderna, att de an presenterade mular, skamt kan

Pag. 21.

Afresan ifrån *Cadia* till *Canton* 1770
Julius.

D. 23 och faststrängs, såsom, än ruderar efter hus och Vallar och än torn och
a. 24 Statuer med mera.

Princens O kunde iag ej eller förqiata, sedan iag både betraktat och afritat *Sava* *Alfred*; ty det lag allenaft $\frac{1}{4}$ dels *Svensk* milt träs öfver ifrån *W. S. N.* men vår närmare situation till *Sava* gjorde ett afstånd ifrån mig, at iag som nogast ej kunde se onehr än *Ston* - *Skädda* *Marcher*, *högar*, *Skullar* och *Berg*, dock tyktes det ej vara så skog, riket i proportion, som de för mig synlige delarna af *Sava*.

Utaf en beskiedlig denna *Ons* *Nabo*, en *Savan*, som kunde igenom något *Engelska*, *Holländska*, *Portugisiska* och för öfrigt teknade til en del besvara mina frågor, fick iag ej seta annat; än att detta *Gland* eller *O* innehåller ett forskilt *Konungariket* och regeras af en *Herisk* *Prints*, hvilken håller såke ett Hof och har en liten *Stat*, men för öfrigt ej tilkiänna gifver någon at skilnad ifrån sina underfattare igenom annat, än allenaft igenom en *Stofbar* *knif*, *dart* eller *Särja*, af dem kallad *Krif*. Knäpp och faste, är beprydt med många *Jouveler* och *Stenar* innesattade i *Silfver*, hvilket de onera *Nedera* än *Guld*. *Sklingan*, som går i *Bägar* eller *bücker* och med en hög gräs grön saft öfver smord, hvilken är ganska förgiftig och lemnar således, när hon i *Sträsmåke* brukas, efter sig, om ike allte obotelige, dock ganska smärre *blesseurer*, att läka. Man sag N. 25. följande land och Öar.

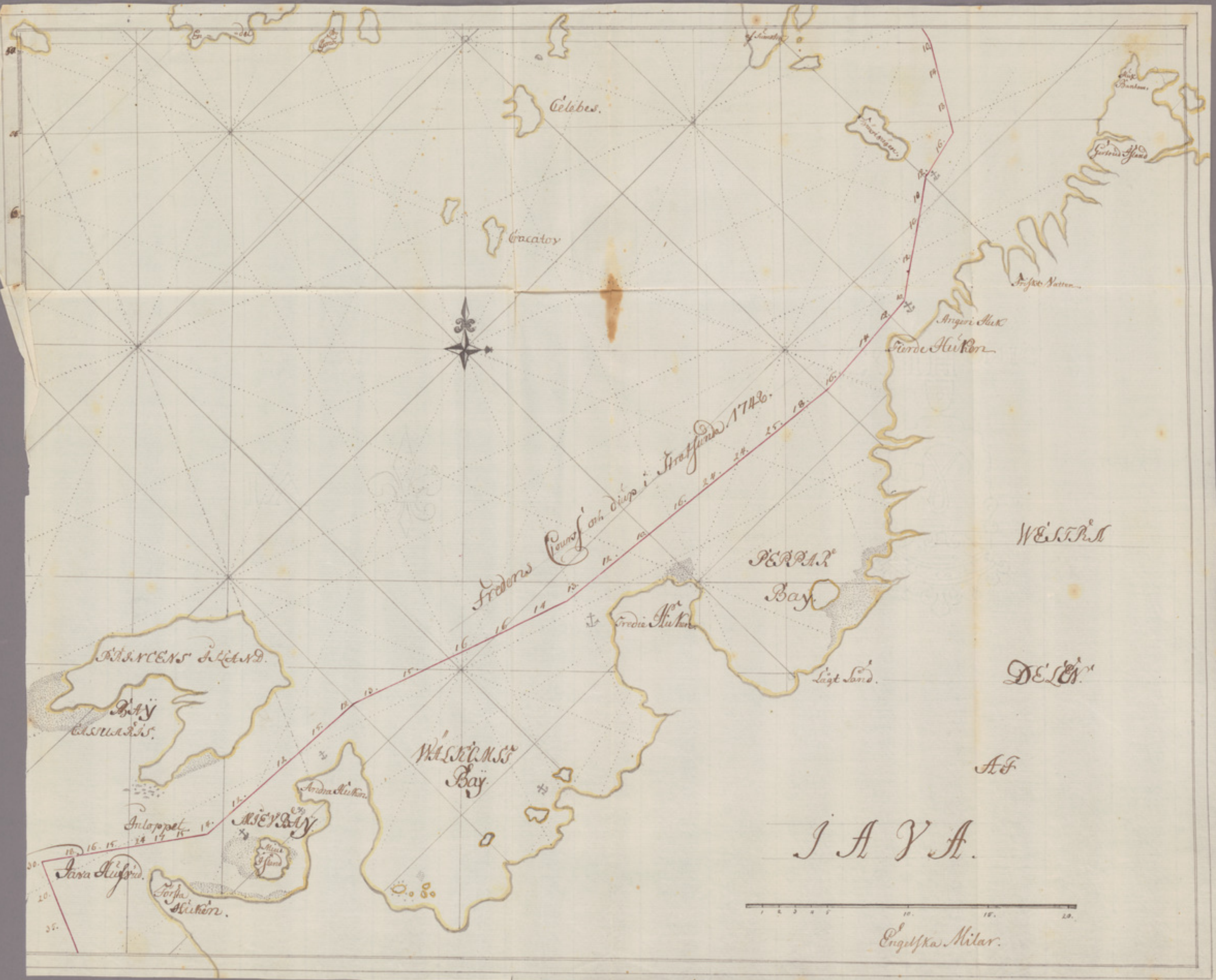
Piquen af *Prints* *Island* *W. S. S.* *Andra* *Hukien* *S. W. S. W.*
Cracalos, en liten *O* med ett stort *Berg* uppå *N. W.*

D. 24 *Tredje* *Hukien*, *O. S. N.*

D. 25 *Den Fjerde* *Hukien* *N. O. 1/2 O.*

Nr. 2 *A. m.* *Angri Point* *N. N. O. 1/2 O.*, Nr. 12 *Dito* *Huk* *O. N. O.*

Nr. 12 *Savars i Nagen*, en *O* mitt emellan *Sava* och *Sumatra*, smett öfver *angri* *Huk* *N. 1/2 O.* till *N. S. W. 1/2 W.*

Celebes.

Encatoy

King's Island

Frederick's Island

Angori Nuk

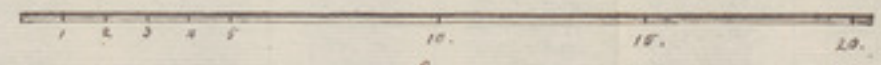
Surde Nuk

WESTER

DELE

AF

JAVA.

Engelska Milar.

Fredens Course 1746.

KARACENS Island.

Bay KARACENS.

Antopet.

Meyer Bay.

Angori Nuk.

Wakmans Bay.

Frederick Nuk.

PERBAR Bay.

Light Sand.

Surde Nuk.

Ag: 22.

Afresan från Cadix till Canton.

1776.

Julius

D. 25. Bantams Huk N. O. 30. 1/2 O., Soppers Huk, eller Matt en liten
skogsröden holme snett öfver Bantams huk N. N. O. 1/2 O. Distans
en till dessa landen, då de i förenemda Ridsföretag sig, vilka var
1. 2. 3. 4. Leques och 3. 4. a 6 Engelska mil.

Om J A V A.

Java, en stor Ö, sträcker sig N. S. N. och O. S. S., i bred-
den emellan 6. 36, och 5. 50. grad latit. sig. och i längden emel-
lan 125 och 135 gr. Longitudo öf. London.

Än skönt detta land är mycket bergaktigt och med tät skog
öfversäat, liksom berättades, att ett stycke in i landet äro
stora fälter på hvilka de besynnerligen, så samarine,
på javanska, asang. Jams - Jar. Jamitta, större än
Chinesiska och ett annat slags rötter, som de kalla ubbi
eller Patatoes på Portugisiska.

Ejst väder der vilt dessa frukter, som jag såg, ja,
manerne bringa ombord. Nemb.

Cocos nötter på Javanska Clappa, store som kähkhusruden,
trädet är af Palmträd släktet långa, smala och meren-

Pag. 23

Afresan ifrån *India* till *Canton*.

1748.

Julius.

D. 25. Dels raka, hafva allenast i Soppen blader och grenar på hvilka desse stora, rötterna hänga 10. å 12 ja och mehr uti en skåsa, uti helt smala men sega quistar, när roten är färsk är hon grön, men ju äldre ju brunare, och brungrön. Af *Indus* notens kärna, s. hvilken ser illt, när hon är färsk, som ett hvitt fjell, men när hon är gammal hån göras *Saxanerne* en Olya den de kalla *Minja Clapa*, som de dels bruka på sin mat, dels och quinsoliken besynnerligen smörja sig med i hufvudet och i hela ansiktet, hvarest de blifva bruna och glänsande, som hos dem räknas för skönt.

Olyan, göras de på 2de sätt, 1mo när rötterna äro serfka och unga, tappas de ut Sattmet eller saften, hvilken liknar *Biorik* = laka till färgen, smakar sötaktig men något im, och besinnes uti somliga till 3 å 4 quarter, ja och mehr; när man blir litet Nam *Bjöd* henne, lätskar hon väl, sleeker torsten och kan orikas utan någon gräsektion, som kan förmärkas 3 å 4. Ohglas. När då således denna saften är uttappad uti de gröna och färska, sättes en Dropp i hoklet och lägges hela 20 å 30 till samman antingen nedgräfsne i jorden eller och på något ställe der ej sekten skiner; då efter en 10 å 12 dagar blifver af den färska lösa kärnan och safran, som är in uti, en hvitaktig Olya, men räknas ej så god, som den, hvilken göres på

2de sättet, då de taga mogna rötter, som hafva, som hafva hårda och tjocka kärnor, hvilka de höfla och rispa med ett instrument, som de kalla *Brassa* *Brass*, och sedan lägga den rispa eller höflade kärnan under press, då der utflyter en hvit, tjock och söt saft, hvilken de sedan koka med sahta eld, då utan tvifvel de Sattmatliga partiklarne, som der i kunna finnas

Page 24.

Afresan ifrån Cadix till Canton 1746.
Julius.

Dunsta och torika bort och det oljaktiga blir kvar, som är tiukt och liknaren mislik, hvilket är deras bästa Minjah Clapa eller Cocus Olja.

Ananas eller efter Savarnesnes språk Nanas ek-sot och behagelig frukt, liknar i smaken våra bästa Bergarrotter, fast är något fastare kött. När hon är fersk och ej mogen är hon grön, röd och - och gulaktig, men när hon legat något och mer mognat är hon mäst gul och hamfer eller likasom fiell utom sig; äro merendels så store, som de lilla Cocus röttern, men väger ej så mycket som de, hvarföre de också äro dyrare.

Pisang ett slags Palmträd, väder där mycket, frukten ljuflig, sot och liknar något våra säcker päron i smaken; när hon är mogen, är hon hel, och gul, omogen grön och betsk; har ett skal öfver sig som ett tiukt skinn och drages helt lätt af, när hon är mogen, när de gröna få ligga en 2 à 3. dygn blifva de gula och mogna. På en stielik sitter merendels 12 styck frukter, 4 i hvarje rad den ena efter den andra; de likna våra stora svenska bönrångar, men äro 2 gånger så tierka. Denna frukten skall vara mycket skadlig, om hon antingen ätes på fastande maga, eller om man öris her Natten der uppå, så vågar hon förorsaka röfoten. Här få druckgirrige en god anledning, at dömma halsen af smagen. Boutyle Heres Njn.

Simon eller på deras språk Qerochasan, store som äpplen, gröne, trinne, süre och karfva säcker arakt och Natten, då de göra en temmelig god Pouch. Väder likaledes vitt och till myckenhet.

Pag. 25. Afresam i från Cadix till Canton 1742

Julius

D. 25. *Pompeleser* af somlige kallade Satten Limoner äro dels röde, store, som kalle hui spruden, brinnre, med ett segt tiokt skake öfverdraget som är mycket eljauktigt; frukter mycket saft full, som Apelsiner och Kiärnrake; de hvite eller de gröne, som af Jara, nerne kallas Sejer Labu äro helt söte; de röde Labu mera kallade äro något sörtiligare. Dess utan skall här och finnas dess frukter och Sejer, som Jaramerne ej bringade ombord och kunde ej exprimera för mig med andra än deras egna språks namn; hvilka i mitt Diario till den ändan införde, att någon vid ett annat tillfälle, då lägenhet vore, att där dröja längre, kunde då med landets egna språk begiara deras frukter, att så se, beskrifva och afrita.

Pembultang, ett slags sot frukt.

Mangislan.

Pigittang.

Duriong.

Jambau, hvilket kallades på Portugisiska Gojara.

Gradalima.

Ser och mannis, Apelsiner.

Tobbi, söker för

Mangok, Portug: manga, äro följande sorter.

" " " " Dä det. bäst at sylta och äta.

" " " " Bapang. gafska stor.

" " " " Casari större.

" " " " Mangasari. suraktig, ej god.

" " " " Bathian, god.

Chuy
Poma adam

Avanlon
Garcia

Amora
P. diu

Sacchar

Fig: 26. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.
Julius.

Kattiman, Portug: Pipiniuk.

Pinang, Bethel.

Siri, ett slags blad, som de Nefra om Bethel nöten, då de tugga henne, se uth, som Ahlelof.

Pifang, berättade Javanen mig Nara 5 slag: nembe bathou, är ordinair stor, ätes mest af barn och hafsrande kvinnor, då de doppa henne utjättika och strö något peppar uppå. efter deras tan, ka rätt godt och för dem hälsofamt.

Atolanda, stor att ej en Karl kan äta upp en enda på en gång.

Majah, ordinair, ätes, växer mycket.

Mahs, liten, den bästa.

Banam, söt, god.

Atlapan, på Engelska.

Amarri, Prönetter.

Papai.

Pukmena, saftrik, sur, brukas som ättika. Eljest göra de ättika af Citrusrot saften eller Nattnet, då de låta de nöterna, som de vilja förora ättikan utaf, hänga en god tid efter deras mogna på trädet, att Nattnet sörmar, hvilket de kalla Sitcha.

Chiabbi, svarar emot spanska Desappare.

Samarind, växer och, förutän det at plantera och så dem af

Piper
Peppar

musa

Casica

Tamarind

Pag. 27.

Afresan i från Cadix till Canton

1748.

Julius

D: 25 frukterns kiärnar, som äro hårda som stenar, och store som bö-
nor, äfven vilde, ta antingen desse kiärnor flyga i kring med
sindern, eller släppes heild och där af foglar, som taga af fruk-
ten och flyga på åtskilliga ställen och iiffa dem.

Träden säga mycket höga, store och grenrike. Det berättades, att
desse höga skall täfla med vår stormast, som är och desto icke
dubbelt emot den sammans, som kan göra några 70 aln och öf-
verträffa således desse träden våra gamla frödiges svenska Ekar.

Samancha kallades de rätta Watten Limonerne, som somlige el-
jest kallades Pompeloser, hvar om ofran till nämt är.

Arrack huru det tillsärkas, frågade jag efter och fick en såm-
melig saker underrättelse om, huru det tillsärkas, som var sålun-
da: Citrus röttren rölleas utaf, då de äro helt färskas och unga,
ej större än applen och högst så stora som knyt näsvar, liksom
föras til bränneriet eller kuset hvarest Arracken brennes, hvil-
ket hufvudem kallas Pärgracken; ta de äro lit förde, lägges
de i en stor ho eller kar, hvarest de stampas sönder med stora
stötter och klubbor. på sådant sätt förs dageligen hela 8000
dagar, desse unge knopparna till Pärgracken och fortfäras
med bultningen och stotandet, hvar dag, till des de samlat
en stor quantitet, under hvilken samlingstid, det har til-
fälle til gåspring.

Säker rör, af Sazanerne, tabbu kallade eller Gulah mähra,
samt Bether rötter, lägges och till förderfkerne til så stor

Pag: 28 Afresan i från Cadix till Canton 1748.
 Julius.

D: 25 myckenhet som Couus nöts massan, hvilket allt tilsam-
 mans de Kalla Quak, det sedan bränna Arraken utaf i
 men Processen dervid kunde min Sagesman ej så exprimera
 för mig, att iag det kunde förstå.

En Bouteille af denna Liqueuren skall säljas i Batavia
 för en Setalje, hvilket Javanerne kalla 3 Holländska Dötkies.

Fisk eller Fchan på Javanska kallas de åtskillige slag,
 men kunde ej få några att examinera.

I salt och friskt vatten finnes Fchan Chabbus.

Fchan malan, åhl.

Leridong, ett slags horngeador.

Cabbus (kin), ser ut som små Sill eller Loxer.

Udang, Kreker.

Kreotin taij Krabber.

Kranggeokiu är rödaktige och något blå till Coloren,
 är en kummersort.

Cha Chal, är samma slag, som Chinesernas Mandarin fisk.

Fchan Fhamra, rödbrunaktig fisk.

Shiui Shiuh, är Hajer.

Batho

Sanbang kallades Sardinier.

Saijur, silfver fisk.

Buntahl se ut, som små skieddångar; Javanerne be-
 rättade, om man äter af den fisken, dör man
 inom 2 å 3 timmars förlopp.

Saijur, eller Trompouth lou, står på grunder, och
 plagar finnas i siögräs.

1748
 Dag: 29. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.
 Julius.

- D: 245. Chiimi Chiimi, kallades af sjöfolket sjökatt och är en
 Delie hos Javanerne
 Buron, flygande fisk
 Rajunggan, skaldisk, beskrifven och afritad, Sab. Sig;
 förgiftig att äta
 Pinjung, Siö Skilpadda
 Si Si Baiaja nebbgiedda, ser ut, som en Crocodill
 eller Cijman, Buaja, Crocodill
 Peri liknar våra räcker
 Jarong eller Bullo Bavi ses af Sab. Sig; Jarong på Javanska
 Nähl, och Bavi, Bin; ty dess taggar äro nähl-ah
 synborste lika
 Janchal Janchal
 Foglar sinnaas åtskillige på Java helt såu
 Fogel, Jar: Burong
 Pissi; Perogidet
 Burut, türterduska, Portug: Pastorrola
 Pittül ser artigt ut. nässet och fötterna blå, hela
 kroppen Carmin röd och har allenast en aflong, hvit
 fleck på pannan. Rijs fogel stor, som en sparv.
 Flattigh
 Ekjerri ett slags fogel, 2 tum lång ungefär, Singarne
 äro röda, nässet hvitt, spetsigt, och bröstet med hvi-
 ta och svarta spottar utskirat
 Beuk, Pappo, goja
 Salach, svartt och gul, liknar en Parregoja
 Moch stor som en slag hök, tar och höns, som går fria

Pag. 30. Afresan i från Cadix till Canton 1748
 Julius.

D. 25. på marken och försnär ej heller, att taga sin föda
 utur Nattnet, är grön öfver hela kroppen, men
 har kring halsen en hvit ring.

Sagah, Örn, äfven och Kråka och Kaja.

Chaju, ser ut som en Nachtel, /: Coturnix /: äter ej ger,
 na annat än träd och trädskvistar, besynnerligen
 Sammarind quistar; hvarjore han är märkelig.

Dumru, sjunger väl, är hvit och litet svartspäcklig.

Portug: Martinja.

Puik.

Bäbä, And.

Bäbä Buthul, tam and, buthul trogen.

Bäbä utharig, Villand.

Sansa, Fås.

Darak.

Manianggan.

Diu ville och tama finnes på Java åtskillige
 Matthjan, Tiger, Ljån, Lejon.

Sadjak, Elefant.

Carrahou, Büffeloxar. Sampsi, Ko.

Gambing, Får. Bazi, Svin; ätes ej.

Chua, häst; hos Javanerne mycket store, och finnes till
 myckenhet, men flesta anta 50 ä 60 100 ä 300 Span.
 ska Piafter.

Mahngiek, Apa, Markatta.

Harigin, hund, Chutchin katt, Mius rotta, Mius Chichil,
 mius, liten rotta, Bassar stor.

Fig. 31. Afreskan från Capri till Canton 1746
Stille.

Julius.

Q. 25. Klar, orm; ormar gifves på Java till 2 a 3 alⁿ tioklek
och 12 a 16 och 20 alnars långa, när någon på Java dödar
en så stor orm, så berättades, det han här 30 a 40. Prästens
premium i Batavia af Holländska Staten at förvärka.

Släde dräkt är hos Javanerne ganska ringa; ty när de allenaft sefrat en Bommuls bindel om lifvet, och en biken slarfva och nasau om hufvudet, så lata de sig för öfrigt nöja med naturens; men en förnäkn och af något högt ständ hos dem, den de Kalla Radojak, har Släder men ej af serdeles värde.

Radjah *Basjar* kalla de Konung; I Bantam bor
en, som har en General i sthufang af dem kallad, hvil-
ken far til Batavia några gänger om året, att betala
guld till Holländska Compagniet derstädes; då han emot-
tages med afskillige ähre betygelser, skrifvande, med
mera.

Krasutarati kalla de en Kejsare, som bor i Samma
rang, han har till soga ofver Prantams, Radjah, Bas-
sar och utthufang.

Pangaran Kallas Sie Konung, residerar i staden Åsa.

Hus hafva Savannerna i tann särdeles koftnad, ty när de slagit 4 stf. i Jorden, hvar på de lägga Bam-
bu rör till tak, så har de Logement för ett helt hufvud.
Deras måsta föda är skilpaddor, små musor, färsk, salt,
och torkat fisk, skons, Kycklingar och ägg delas dem intet.
Ris, som kokat, tienar dem till bröd, Saxer, salt, och alt

Dag: 32. Afresan ifrån *Cadia* till *Cariton* 1778.
Indius

D: 25 står här alltid i en blomstrande sommar.

Små fartig hafra de, Prauser kallade, rige och lätta at fara
 med i sundet hit och dit, när de vilja fiska.

Sitt Mäster bruka de Bamboü. Och de finare till tag, segel,
 och välflätade Matter.

Utj sin handel med det som på deras land finnes, Vändera
 de. Europæiska järn smeden, såsom Nånjor, Bysser, Pist-
 ler, och Knifvar etc. Små hand speglar, Signalar, Knappknä-
 lar, ja och gamla kläder taga de för sina Varor, Sika så väl
 som penningar.

Språk hafra såhl Javanerne sitt eget, men det brukas ej
 mycket, utan de tala, som mig af en Javan sielf berättades,
 öfverallt Inestädelen. Malaiskan, Modersmälet på Malacca
 och Sumatra, hvilket är nästan ett universalt språk i alla
 de ut med hafvet och siör liggande östra länder, och som mig
 tyktes ganska regullart och Nätklingande, så att iag hade
 ingen svårighet för att uttrycka, och med Europæiska Ca-
 rakterer, förro skull, efter min Javaniske Språkmästares för-
 sage, upptecknade följande efter Alphabetisk ordning.

A. a.

Ansiute, Mutcha.

Näkert ansiute, Baggus. Mutcha. Ben, Caihi.

intet Näkert, Trabalje pinjoh. Bleuk, Sinta. Holland.

Apa, Mangiek, Pare.

Dath, Javanisk, Prauf.

Agg, Salero aijan.

Borste, Bul. Sap. Sapo.

Bek, Ceram.

Bröd, Rottih.

B. b.

Pag: 33. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.
Julius.

D.

Dart, liten sårja eller knif, som
de hafva sjo sidan knif
Dörr, låt igen dörren, Suto
pintu

Dag, Sianggarohi
God dag, eller ett hjälprings sätt
hos Javanerne, Sabbi tabbi

E.

Europaeisk man, Oran Puotki,
eller hvit man

F. t.

Finger, gerri
Fogell, Burong, Farraban
Farrakht, Ada Baj, ada Baj

F. g.

Guld, guldring, Chin Chin mas
God, Baj
God man. Oran Baj
God väder Baj tempo
Gud, ala ta alla. all
gädt, ad
Intet godt brado.
Grenar Corat Charan Batto.

M. h.

Hufvud, Caraka
Hår, Rambu
Hals, Sär
Hand, Sanghar
betyder och hela armen
Hiora, athi, Pruth

M. h.

Himmel, Dun
Hafva, iag Nill, Ada
Iag Nill intet hafva, teramong,
Bata teramong
Mons, aijan
Hvit, Puotki

Pag. 34. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748.
Julius.

D: 25.

H. h:

Hüstru, quinna. Pompuan. Iern, Bissi
Nakter; Baggu pompuan. Jag vill, Guahmaubeli,
Koppa.

I. h:

Ia, Iäah
Iarandoran ittan, ittan, eller
Ivadman. Oran, man; ittan, Ivad.

K. h:

Koppa, The'kopp. Marchote
Koppa och fath, Chjanichirican
Kamm, Sissir
Kista, Pitti
Knis, Pifa
Kieppar, Sambago
Kieftar; hvad kieftar, Crapa maudi,
Sal?
Kopayvil i Koppa. Sulmaubeli.
Cous röt, Crapa
Korn hit; merri de Siri

L. l:

Litet, Sedikid
Lemchis, Gierro Casan

M. m:

Muno, Moloh
Man, O-vetäran.
Mäne, Bullan Matarri
Mijket, Banjarah.

N. n:

Näsa, Edun
Nisduk, Sapputangan
Silkes, Seda Sapputangan
Cottuns, Chein Sapputangan

Page 35. Afresan ifrån Cadix till Canton 1748
Julius

D. 25

M. m.

Mat, Machan
Morgon god, Siam bay

N. n.

Nyktel, Conchi
Natt, Malan
God natt, Malan bay

O. o.

Oga, Triata
Öra, Copin

P. p.

Penna, Bülle aijan
Papper Chartas Portug:
Penningar, Thann

R. r.

Raik, Roche
Regn, uockjan
Röd, Merah
Rik, Caija rik man oran
Caija

S. s.

Skahl, Kna Skahl, Lutta
Sko Sappata
Sohl, Matari
Stierna Sanak
Stor Stad, Bintang, Bantam
Skierp stort, Capall
Silfver, Parak
Sax, gontin
Skied, Sendok
Snäcka Matthi
Ett slags snäcker, Stellae Ma
ridae, bulbul Charithan

T. t.

Tand, Gig
Tobak, Tabacco

Tobaks pipa, Chiubu tabacco
Tä på sotken, gerri Cacchi
Tuskar iag, Threma Cafi

Pag: 36. Afresan ifrån Cadix till Canton. 1748.

Julius

D: 25.

W^o

Njn, Adangur.
Nan goo, tarang.

Räkningens Ord.

1. Sato. 2. Dua, 3. Tiga Hampat. 5 Lima. 6 annam. 7 Sudiu.
8 Dulapang. Sambalang. 10. Sapulo. 11 Sap: Sato. 12 Sap: Dua. etc.
20. Sapsapulo. eller Dua Sap: 30 Tiga Sap: etc. 100 Sarrattes. 200
Duareattes, 300. Tigarrattes. etc. 1000. Serrivo.

Min Faran skildes ifrån mig, samtalet slutades, Andaret
lystes. Njnden hjälpte oss litet, men strömmen mehr, som
satte V. W. 3 Snop.

D: 26. **Soppers Hottie** viste sig för oss N. N. O. på 3 à 4 leagues
Dist. är en liten hög skog Njssen O, som berättades mig af
Faranen, vara mycket fruktbar; Vårande Difang, Sama,
rind etc. ser ut som en mjösa, hvar af hon har sitt namn,
är nästan hel och håller petrificerad och stränderne utsträckt
med alla handa slags snäckor, Coraller, stenar och ramifica-
tioner af ätskilliga färger och figurer, samt Perlemors
skal, med mera, som mig för visse berättades af en Hol-
ländsk Styrman, hvilken kom ombord till oss, då vi Ankom.
de förmedelst strömmens motstånd, och Njndens stillet
Här kunde till åfsenkyss svarit tillfälle att göra en
liten samling, af Naturalier och rariteter.

D: 27. Vi kommo utur Stratsunda mera med strömmens än Njn,
a 27. dens tillhjälp, sedan vi nu på 4 dagar hade släpt och lyft.

Pag. 37. Afresan ifrån Cadio till Canton 1748.
Julius.

D: 29. Taot Ankare 11 gånger.

Här var mycket varmt och qualmigt, äfke regn och stark blås-
tring förmärktes nog, men ej så ofta åskedunder; dock när
änstligen någon gång de svafvel- och salpeter-aktige
samlingarne skulle öfverera och bresta uth, så gafs de en sam-
melig stark knall och dahn.

Här ifrån såg man sjo 1^{sta} Hukken af Sumatra N. N. W. sjo
inloppet af Strat Banca, en liten Conisk Klippa S. W. S. S.,
som ej til forene observerad är. uthän trissel har någon
jordbävning gjord på landet, det strömmen seden ut,
skuret och delat; det synes mig troligt, att i ålre tider haf-
va de Bankar, skär och Holmar hängit til sammans uti
ett stycke, men med tiden genom Ebb och Flod, vålsamhet,
samt andra tillfällen, kommit att smälta och fördela sig.

D: 30. Lilla Nanka en liten skogrik O uti Strat Banca, kom på 4
Engelska. Mikls Distance uti särt sichte N. O. S. N. Ejha tai.
mer sattes uth och någre for i land, men för mig var ej till-
fälle; ty kunde jag ej någon ting där observera.

D: 31. Ankaret lyftades med Dagningen. vinden bläste god, fast
något svagt. Resan fort sattes Strat Banca uth. Högsta
dögget vi såg här, var 24, och minsta 3/4 famn på blå-
lere grunde, med sand och sten blandad.

Auge. I dag J. 14 Kommo Chinesiske skrären i särt sichte, samt Be-
D: 14. a 17. dro Blanco en liten vitaktig Conisk Klippa, N. N. W. på
en 4 Leagues afstånd.

D: 16. Kl. 7 A. M. forgo vi ifrån Macao en Chinesisk Lotz, sjo namn
Stanqua, då vi fortsatte resan.
Väderleken var i dessa dagar blandad, med hetta, regn och
åskedunder; floden kielpde ej mehr än vinden.

Page 38.

Afresan ifrån *Cadix* till *Canton* 1748.
Augustus.

20. Vi hade nu avancerat så vida i förväende 5 dygn att vi kommo till Ankers 1/2. Mihe ifrån

Baha Sigris, som är ett sund 1/2 Engelsk mihl bredt och 30 å 36 Engelska Mihlar ifrån Canton, belägit emellan fasta landet och den Sigris, hvarutaf Castellet, som ligger mitt i sundet på en liten Holme har sitt namn.

Någre Chinesiske Soldater, som de kalla Manderiner, hålla vakt derstädes, hvilka kommo uth ombörd till oss och lemnade Skieppet frihet, att passera förbi; sedan de blifvit såhlundfagnade. På fasta Landet, mitt emot det på holmen liggande Castellet ligger ett litet rindt Vatten Balberie, som synes tillika med det andra af Tab. XI. Fig. 1. 2. Castellet på holmen bar ifrån oss nu N. W. S. N., sådret för Öfrigit ganska varmt och himmelen halfmulin, af örfvande moln. En af de förenemda Manderiner, eller som iag snarast befant det, en besökare, jemte sin stora Siampan, som hängde sig sidan af Skieppet, folgo oss till sådratta och under sårt svifande i China varande Ankarplatse Wampoo;

Ankaret blef uppljst och både vind och flod gynnade oss att vi således medelst den Högstas biträde och våra försarne Herrar Officiärer, samt hurtige Siomänstillskueps nu efter en 18 dygns lykel bortresa kommo till Ankers på Wampoo Redd, emellan 2. å 3 om morgonen, då solen begynte att med sine strålar förgylla de gröna blomstrande Bergspitser och skullar på Chinesiska landet.

Skivargården, Njå Canton, sydligst, räknas af China, ser till 30. Sjska mihlar. Utj denna ser man åtskilliga vackra holmmar; men ganska få berg och skär

51
Pag. 39.

Afresan i från Cadix till Canton 1748
Augusti Mån.

D: 20. förmärkes. Grundar och sandbankar, gifvas på åtskilli-
ga ställen. Det berättades mig, att somliga Städer, besynner-
omkring Maiao, skall gifvas ett slags Orm ^{som har} ett skönt och fagert
liknande. Menniskio ansikte, kallas Senlong Okea, s. Orm med ~~med~~ menni-
skio ansikte och hufvud: s. Denna Orm narra Chineserna att nalikas,
men i det samma slingar han sig om kropp och lemmar med sin longa
stiert, och dödar dem. Farligt att råka ut för en sådan si-
ren och hafsfrö! Chinesen har ett slags svart träd, så tillagat, att
alenaft han rör Ormen dermed förlorar han sin skade kraft, stün-
dom och dör.

Litet upp i Landet syd för Rosterne och i skogar der ej mycket är be-
odt, skall finnas ett slags vilde menniskior, Hong Jan, s. Röd
männer hvilka i flockar gå och öfverfalla resande, då de öfver
ädrarne under handledens och suga blodet i hrdem, hvilket är
deras enda och bästa uppehälle. Så snart en resande Chi-
nes förmärker sådana Hong Janer är han angelägen om att
kasta sig ut i en gropp eller delo. Skulle det bläsa så kan han frias
ifrån sitt blodtörstiga möte, att han går undan synden, då Hong
Janernas långa och tjocka hår bläser dem för ögonen, att de
ej kunna se något rof.

Ankrings Platsen vid Canton.

Wampock, af Staden Wampouah eller Wampock så
kallad, som straxt der syd på en låg holme ligger, är en
plats, hvarest de på Canton handelnde utländske Skieppan
få frihet, att ligga till Ankers för en viss Sättnas pennin-
gars afgift, hvilken rättas efter Skieppets mätning, som
skiedde för oss 2te & 3te terribris af en hafslem

Augustus.

D. 21. stor Manderin kallad Hoppoch.

Frants Island En liten Ö, med åtskilliga vackra skog, lindar, här och där. En liten Stad eller By ligger in på öen, samt 2^{ne} Diöf hus. Öen ligger snett emot Wampock. Här hafva de en hop Risfeldter, här säxer Sotkerrör, Potatoes med mera.

Här få ock, de Europeiske Skieppen begrafta sina döda, emot betalning.

Benickfahl eller Baruckfahl, syd Wampock, så kallad till äfventyrs deraf, att han ligger på en kring fluten sandbank, är en bråd bod af 48 eller 50 alnars längd och 12 å 16 alnars bred hvarest allt Skieppets lastlagas lägges i förvar under Vakt medan Vistandet är i Canton; för denna Platzen låta och Chineseerne sig såhl betala, till 2 å 3 och 400 Taile.

Quangcheu.

eller

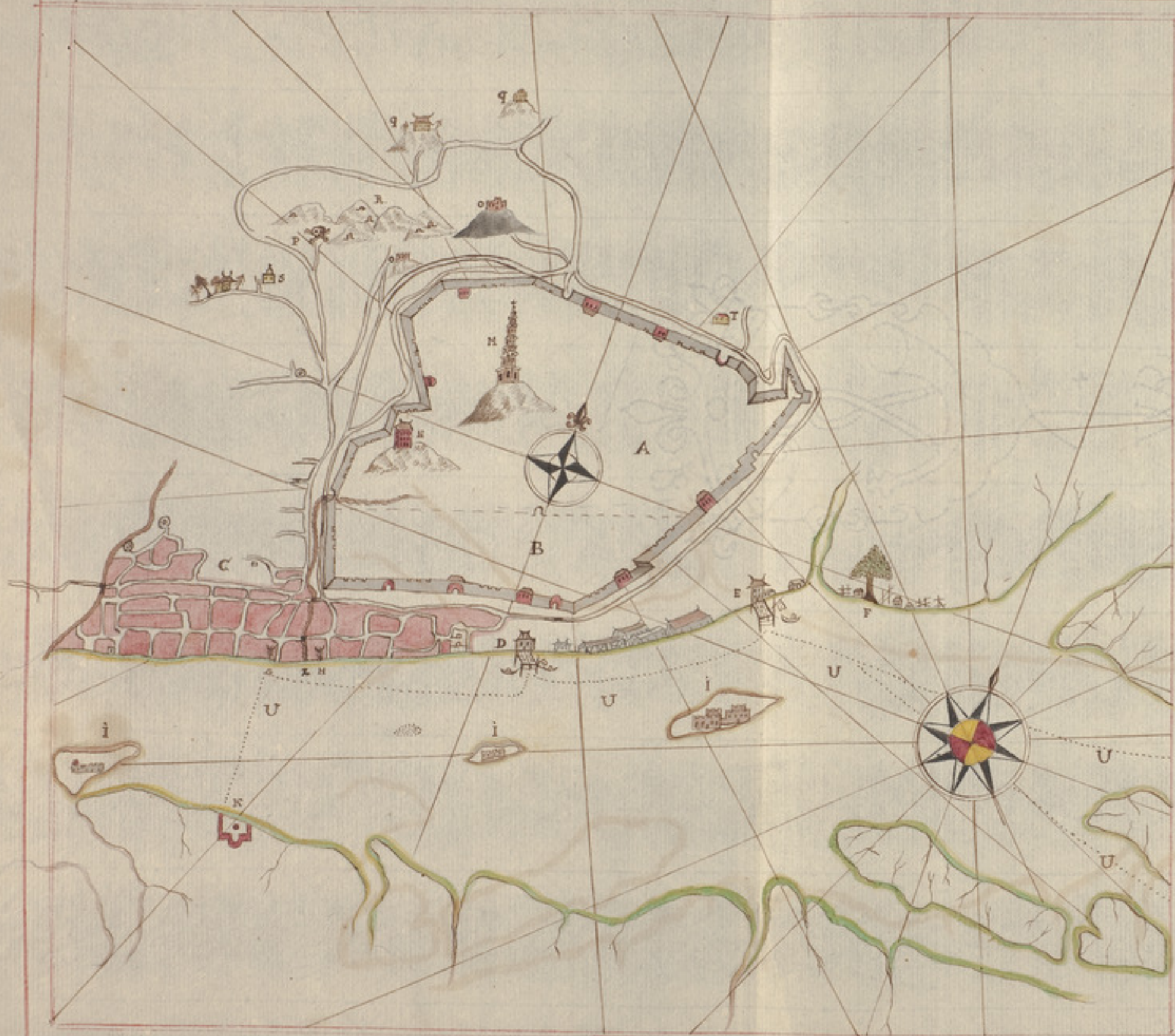
Canton är en stor och stöfelig, med en 30 å 36 alnars hög mur allenast omgifven, utan Nallvärk, bastioner eller gräskar, litet hvilken är här och där små simpla portar, men 2^{ne} store på en sand sidan till, med något litet fästnings värk ^{högare} syd ^{högare} Corps de Guard der är och Vakt hålles, men ej syd de andre små.

Muren är perpendicular, synes ej mycket stark, mest gjord af tegelsten och synes här och där några betäckta hus ofrån syd muren, hvarest några stjärken stei; som lårer fram emot Batterier, der oft en Park på hvarje håller Vakt. Murens längd rindat om Staden måtte jag, som syd det

tillfallet skie kunde, till 1656 steg, en god alm på kvarie. Allt själva denna staden, /: som är delad i trevne delar, med en mur tvärs öfver, den åt södsidan för Chineserne, och åth Landssidan för Tartarerne; för ingen Europei komma in, så framt han ej vill undersågas af stenar, hundar, skäldor och Kiappslångar. Här sitta Chinesernes fruntimmer li, ha som i arrest, besynnerligen de som skola vara af Conduits. I förstaden, som går rund omkring själva den befästa Staden, åt södsidan längs ut med Rivieret, få Europeerna drifva sin handel och hafva Factorier. denna är stor sjö, löftig och har åtskillige gator, till tykande en svensk 4de del mihl långa, ja och mehr, mycket irreguläre, och tränga dock måstedels med fyrkantiga huggna stenar belagde. artigt är, at ett slags handverkare bo merendels för sig själva på kvar sin gata, såsom: Chinesiske Stätt- och Klipssemakare på en gata; Flotslipare på en, Stenhuggare på en, Skomakare på en, Porcellains köpmän på en och så Sjödare, hvar utaf Europeerne hafva och gifvit dem sina namn.

Här i förstaden äro och åtskilliga Pagoder, Djös hus eller af guda tempel, både store och små, hvarest 20 å 30 och 2 å 3. dubbelt så många tempel väktare, Bonzer, kan sakl och hända på deras sätt, sördige. Åtres, hålla singfanger, som de kalla sina afgudatienster, Ceremonier, med mera.

Gudatienst eller rättare afgudatienst och Chinesernes Religion, är gariska spår, att få någon rätt reda på, dock dyrkas och är kiäran ^{på vis sätt} en gud och värdmästare för sju met, af dem kallad Puschatt, men och derjemte åtskillige bigudar. märkeligit tyckte iag det var, när iag öfver

Guang-tche-fou eller Canton 23. 16. N. Lat. 1746.

- A. Befästa Staden, hvarest Tartarerna äro boende.
- B. Chineser-nes.
- C. Fäststaden in plan, hvarest Europeerne få logera
och drifva sin handel.
- D.E. Chiapp eller Tullhus.
- F. Lazari träd af Europeer för kallat, emedan Alltids
Hosital, Krigsplingar och sjuker hafva sitt wiffande
under detta trädets vidlyftige, stora och långt,
spridde grenar.
- G. Skieppen Hoppets och Fredens factorie ifrån 21.
aug. 1748 till 231 Januarij 1749.
- H. Skieppet Götha Lejons.
- I.I.I. Trene Watten Castell på små Kringflutna
holmar.
- K. En stor Pagod eller tempel, som underhålls af
Pythagoriska Seitan i Cantons provin.
- L. En liten Canal, som löper tuers mitt öfver för
staden och knöter sig sedan in uti sjelfva be-
fästa staden.
- M. Ett signal torn.
- N. Cantons Armatur och Skuffkamrar.
- O.O. Trene små Castell ut Lands-sidan.
- P. Begravningsplats för Europeer af Förmånsstund.
- Q.Q. Pagoder, hvarest förmåna Chineser in fattas ut
och begravas.
- R. Begravningsplatser för Chineser af ringare stund.
- S. Sontöks, Tuins och Hoppes murade graf.
- T. Plats, hvarest Mandariner eller högre spel och
erhöter äfwä.
- U. Kevier från Canton till Vampoh.

tillfallet skie kunde, till 1656 steg, en god alm på hvarie. Allt själva denna staden, /: som är delad i trevne delar, med en mur tvärs öfver, den åt södsidan för Chineserne, och åth Landesidan för Tartarerne; för ingen Europei komma in, så framt han ej vill undersågas af stenar, hundar, skild örd och Kiappslångar. Här sitta Chinesernes fruntimmer li, Na som i arrest, besynnerligen de som skola vara af Conduits. I förstaden, som går ründt omkring själva den befästa Staden, åt södsidan längs ut med Rivieret, för Europeerna drifva sin handel och hafva Factorier. denna är stor, dy, löftig och har åtskillige gator, till tykande en svensk 4de del mihl långa, ja och mehr, mycket irreguläre, och tränga dock måstedels med fyrkantiga huggna stenar belagde. artigt är, att ett slags handverkare bo merendels för sig själva på hvar sin gata, såsom: Chinesiske Klätt- och Klipssemakare på en gata; Sjöslipare på en, Stenhuggare på en, Skomakare på en, Porcellains köpmän på en och så dydare, hvar utaf Europeerne hafva och gifvit dem sina namn.

Här i förstaden äro och åtskilliga Pagoder, Djös hus eller af guda tempel, både store och små, hvarest 20 å 30 och 2 å 3. dubbelt så många tempel väktare, Bonzer, kan sakl och hända på deras sätt, sördige. Åtres, hålla singfanger, som de kalla sina afgudatienster, Ceremonier, med mera.

Gudatienst eller rättare afgudatienst och Chinesernes Religion, är gariska spår, att för någon rätt reda på, dock dyrkas och är kiäranes ^{på vis sätt} en gud och värdmästare för sju, met, af dem kallad Pusshatt, men och derjemte åtskillige bigudar. märkeligit tyckte jag det var, när jag öfver

alt i deras tempel, och Pagoder såg att de 3re stora bilder i fäselig
gestalt och stor skapnad, merendels öfver hela kroppen förgylte
och på kläderna med Lejon och Drakar samt fäseliga diurs bilder
utzirade. När jag frågade efter desse 3 gudarnas namn, sade de, att
den medersta betecknar gud i himmelen, och de andre hade uti en
Pagod ett och uti en annan ett annat namn. Somliga betecknade
och dygdige, tappare och vise Skejfsare, Regenter, och lärde män, såsom
Confucius, Kongen Sucho, och flere, som merendels synes med en Bock i
handen, och den andra bakom som ditterar för honom; Desse 3 gudar
sitta på en 3 alnars äppelhögsträtt och framman för dem står
rökelse, mat och frukter, hvika Tempel saktikerne eller Prästerne, när
det ständt ett dygn eller mera för gudarna, ej hemligen som Baals
Präster fortära, utan offentl.; tj gudarne säga de hafva under
den vissä tiden maten ständt der, ej försmädat müsten och
kraften af deras häfvor och offer. Älsf somliga, ja merendels
kobj deras gudar, står ett i träd, sten, Ler, eller gips formerat
diur af dem (Chunlong kallat. hvilket de skicka till Nattvhem-
tande och andra ärande, at se hvuru folket skickar sig.
Utom des tillbedria och offra de der onda, den de skalla
Lsaij och Kanguai, på sist sätt, at han ej skall skada dem.
Ejst äro här många Secter Confucianer, och Pythago-
reer. etc. ätskillige lefva som de drinna och hafva de
principier och sätser om ett och annat, som de själf-

Page 13.

Cantor.

1748.

sa utj sina mörka hiernar kunna upp spänna och fingera sig. Af somlige hålles månen för den förtämligsta guden, hvilken när de se förmodad, spå de sig hunger och dyr tjö; ty då är gud hungrig eller ond, att han för dem följer sitt ansikte och vän, der det till andra länder i stället. Somlige säga och, att ett 4 fotat diur som svärfar i luften, det de kalla Siampaa Chiakijtt, åter upp månen om han blir total, hvarföre de, till att blidka diuret, att åter utspörta månen och låta dem få sin gud igen, göra sin sang eller boner och offer hela natten igenom. Sj så hafva de i mörkret och dödens skugga sittande själar, anta kärlek och omhet för sin gud, fast ej på rätt sätt eller emot den rätta.

D: 19 Januarij fira de sin största fest med supande, svärmande, herande, frälsande och andra kötsligheter. De arbeta intet den dagen, ej heller en gång laga sig mat, utan skjuta och dundra hela den dagen, och på följande Natten; ty då begynnes och deras Nyttår. Det berättades mig, att de och stundom fira sitt nyttår d: 4 eller 5 Februarij. Och, räknar de som 8j, men hvart 3de år är en månad längre än eljest, hvilken månad de in sätta emellan Julius och Julius, kallande honom den stora 7 månaden. Veckor räknar de ej, men ett dygn af 24 timmar, Veta de, at tala om. Summera om dagen räknar de efter solens upp- och nedgång, således när solen går upp är ke. 1., och när hon går ned ke. 12. hvaraf

hender, att de, efter Salernes närmare eller längre afstånd,
stundom hafva Korttare och stundom längre timmar.

Sammanföres Carakteurer skrifsas sålunda.

1.	一	Looc.
2.	二	Scian.
3.	三	Taan.
4.	四	Mauh.
5.	五	Schjan.
6.	六	Szeij.
7.	七	Lung.
8.	八	Meij.
9.	九	Schann.
10.	十	Tauh.
11.	十一	Satth.
12.	十二	Phuih.

Chinesernas mynt- och Rigtig Räkningar, proportionerade
efter Spanska och Svenska mynt Sorter och Rikter, synes
af Tab: 44.

D. 8. Martii fira Chineserne och en stor fest, då deras fruntim-
ber så visa sig på gatorne öfver allt.
När spring tiden är om sommaren fara de med en Siampan,
eller Båth, Longshijün, eller Drakebåten kallad, öfver alla sina
Aisfelöter, att välsigna säden, med Musicerande, och siungande,

1748.
Pag: 45.

Canton

1748.

eller Skrälande. 100. Man betymmes i honom, men ej mek an en
Breed, som hvar har sin åkra, hvilket är artigt, att se en så
åkra Eschaloup.

Är 3de dag göra somliga och äter anere hvar 7de Chin Chin
eller hälfring för Gile, ta de ej få äta annat än ris.

Jag såg på några ställen af gudar med 3 hufvuden, åt skilliga
händer och många ögon, hvilket de sade mig betekna gudar,
nas Enighet och lika. Silja, deras alsmäktighet och afseende.
Gud har en Lieutnant, säga de, hvilken Kallas Laion. Kautai,
det är guds Ståthållare, hvilken näst sekten äras och dyr-
das; de säga, att han intet är skapad, utan, är en anes
utan begynnels.

Cansaj kalla de en gud, som regerar allt i naturen, och
människors lif och död är i hans vald. denna Cansaj
har under sig 3 gudar Sancam. Öfver såderleken; Seiquam
Krigsgud, Öfver Se och haf.

Ömärkeligt var, att jag såg uti en Pagod utom staden Canton 1/4
dels mihe ungefär, på et Altar en kvinno bild i en Naturlig
storlek, öfver att förgylld, med en Corona på hufvudet, och ett
litet barn på hennes armar liggande; ta jag frågade en der
varande Pater, Tempelvaktare eller Präst, hvem det skulle
vara, svarade han: att hon var en Jungfru, en mäktig konungs
dotter, som hade född det barnet, hon var på armarna. Lade och
dertil, att hon hette Sta Maria. Kan hända att den goda

Chinesen, som hade ett öga i öra münkar och ett på bilden, tankte att göra af nöje med en sådan berättelse, i tanka att vi vore Jesuiter eller Catholiquer i från Macao.

Eljest är emu rätt mycket, att skriva om deras gudar, hvilka äro oräknelige, samt om deras orakulis, afgudatienst, Comædier på öfna gator, som skall vara en sortt guda-tienst och offer, med mera, som iag åtskilligt i kladdhar annoterat, men för des bidlöftighet emu ej fäst tid, til att bringa litet ordning och renskrifva.

Åf Tab. 41. synes åtskillige Maskiner, och spekle instrumenter, som Chineserna bruka till sina finsänger eller guda-tienster, och offerande, med anandra.

Police och Regering hos Chineserne afvarsam; kunde ej få mer säker underrättelse der om, än denna.

3. **Archama** Manderiner äro i Canton, Sontok eller Jontok, Suin, och Hoppo. Dese hafva förnamsta Regeringen i Cantons Province. Den första är såsom Landshövdinge, och såles, vara Kejsarens Bröder. mykten ähre betygelse, såsom denna när han går in och ut i staden flaggas och skutes för honom 3 skott hvar gång.

Suin är såsom Commendant General eller Öfverste för militien, och befattar sig ej med Civil betieningen.

59
Pag: 47.

Canton

1748.

Hoppo eller Hou Puh och Ho-Pah är Kongelig Skattmästare och uppsyningsman öfver alla Civil betieningar i Provincien; insamlat tuller och annan skatt, som han öfverlämnar sedan till Kejsaren. När något af främmande Nationers skepp anländer till Nampo eller Canton, så kommer denna stora Mandarin efter en 14 dagars eller 3 Weekers förlopp, om bord, att möta Skeppet; då han med skjutande och musikerande emottages och på allt sätt bekrädas.

Hans Svite och medfölje är ej liten och ringa, hans musique på sitt sätt artig; hans Chiampan sag, efter deras maner, at usira sina Chiampaner, Ekhaloupaer och Båtar, ej illa uti; hans Saukt, Ceremonier, och Preparatorier sjo ankomsten öfverförlige att omröra. D. 3 Sept. 1748 K. 7. E. m. Kom han och mötte vårt skepp.

Eljest kallas alla, som äro litet mehr än Peuple för Mandariner; det vare sig i milice eller Civil betiening; dock äro många grader i rangen hos desse Mandariner; Den som ligger på kina för Hoppo, han har någon under sig, som ligger på kina för honom när som med honom talas. En del af desse öfra sig i ridande hvar, tit är en Platz utom staden, och desse torde vara det samma, som Ridderkap och Adel hos oss, eller och är det deras Prigs folke exercitier. Kallas Mandarin speke.

Ingen, utan den som är Mandarin eller i Krigstienst får bära
Närja eller Säbel, så framt han ej har Kejsarens Speciella läf,
hvilket kallar temmel. Nat. En stor Mandarin har 1000 Mann
till Salvaguardie, och sedan proportionis. pr. till dess den somsta
har 10. Emot siette och Siunde Bådet gör de sig ej samsette,
att brjta. Men en som brjter emot det fjerde straffas salunda;
En son som är olydig emot sina föräldrar på groft sätt; skäres
med en knif, 1mo tvärs öfver pannan, och på ömse sidor längs
neder på knäbenet, och så flår de af hvar stjike något.

2de på hvar bröst; 3de på magen; 4te på låret; och sist stükas
knifven i bröstet på den olydige.

Om föräldrarne förtiga kares brätt, så slipper han straff, men
föräldrarne tittalas af Mandarin om de få detta at något
förelupit emellann dem och deras son. En som begärd dräp
straffas antingen med 40 slag bambou /: hvar af mängden dr,
eller och kashugges med en sådan Machin som synas af Tab.

Fig: 40. Fig: 4.

Frängen af de stora Mandariner, at skiljes på deras huf,
sueborad, mer sannolikaft, på perlan öfverst i hans nijsa.
Gifter märke ser man ofta, men Ceremonierna der ej mje,
ket. Sjoljftiga att beskriva: bittida gifter de sig, 2^{ne} år för
bröllopet står förlofsingen. Brudgummen köper Andon af
dess föräldrar för 20 till 600 Shel. Så många hustrur man

har rå till, så får man äga, för penningar, men den första hustrun har Commando öfver dem andra.

En Mandarin berättade mig att Kejsaren i Peking, förledet år 1747 då han var där, hade 107 Maitresser. En stor Mandarin får taga sig 30, En mindre 20, och så gradatim. Sakerheten gör price Curranen från 100 till 600 Tail för stycket. Föräldrarne utsälja merendels hustrur för sina söner. De af ringa stånd, som bo i Siampaner på statnet så med sine bröder af herrens föräldrar en Siampan till hemgift; uti den hafva de all sin Egendom, och handtering. Der fiskade, koka, äta, sova, älskas och släfs, der lefva de, der dö de ork.

Begrifning sker ordinairt i jorden, undantagande små barn kastas under stundom af de ^{mätta} ringare oförlynti sion, ja ofta medan de lefva, om det är flitkebarn, enär de ej hafva råd att föda dem. Äldre och gamle män- eller quino-personer lägges i en Kista och gifvas i Proportion efter sin quarlemerade Egendom, resepenningar och för tärning. Liket bäres på en bår, och processen, som är hvit klädd rättar sig efter likets förmåga. Frammanför bäres utaf den dödas släktinge, en svart fana, som i Kanterna är fixadt med alla handa måla de paroppers laror, brede syd hvilken går en med en Korg i handen, hvar uti han då ork då tar färgat paropper eller

rosor och stor på vägen, på det de må hitta samma vägar
tillbaka, hem igen, hvilket som nogast observeras bör, så fram
de ej vilja som de säga hafva varit sedertmera af den döda;
När Nifstan är nedfattet lägges en stor sten på hufvudet,
och en på fötterna, där brede sig ned sättes 5 krukor, 1 med ris,
1 med Calxanier, 1 med ett slags trä, som de äta. 1 med paddi.

och i den 5te ligger Ske och pengar,
för några brännas säker rör, sedan upp på gräset, och de
resterande papirer och rosor strös på de omkringvarande
grifterna.

Åtskilligt annat frågade jag efter hos dem, som tyktes
vara något trovärdige och indifferentes saker, då quaffio
ej varde med och tuo och fick temmeligen godt besked,
men är lika så onödigt som vid löftigt att utföra, något
må jag dock nämna, neml:

Manufakturier, och Kanotbarkare äro här oräknelige,
och lides ingen lätting, utan hvar och en måste hafva
något för sig till födans förzienande, hvar till och Chines.
somna qamska väl beta att Emploiera all ting, tid och till
fällen, uppfinnande åtskilliga gjörmake, inventioner
på ett och annat, och hande slöjder, hvar med de sinna
fortjena penningar.

Ingen förnekas eller med stort skatt laggande af skran-
nes i från något närings medel utan hvar och en på
hvar sitt kan han, får fritt och otilltalas göra och ar-

77
63
Pag. 57.

Cariton

1748.

beta hvad han lyfter, förmår och kan uppochitta. Vill han
intet det, så får han låta sig behaga Imagenshet och Korofoh
blir derjemte Nahnkedrad, ja ofta får brennemärke; här
af skier, at det synes en inbjudestäflan Chineserna
emellan, hvilken som måst kan arbeta, och måst upp-
hitta; ty då får han måst både i tj och på kroppen,
hvar till ej så mycket behöfva emedan de äro med litet
tiente, fast ej alltid med litet nöjde. Någre Maskiner,
som iag tyckte meriterade något litet, sejs deras hand-
teringar ritade iag utaf, som ses af Tab. 34. ^{iag} Fig. 1. etc.
Men måste sådant oförmärkt skie; ty Jalousie ^{iag} säg äfven
fars ibland hedningar. Ätj åtskilliga Värkstäder kunde
man såhelt komma in och se deras inventioner, men då
måste man gifva dem en Dosis Cornschja, i. det de kalla
ett Penninge Præsent; som är godt recept för Chinesernas
afryndspänka, att leita frammande se sina Värktigg och In-
strumenter.

Så mycket mine Nylkor tillåt mig, försummade iag ej, att
använda tjd och omständigheter för Historia artificialis
och Mechaniquen, hvar till iag har serdeles lust och be-
någenhet; Han hända framtiden gifver mig bättre tillfälle
och lägenhet.

Akerbruk skjuta (Chineserna flitigt, riven naturen ut,
sätter deras nästa arbete).

Sina ris-feloter Bruka de ej mer än en gång om året.
Risfet sås uti mullbenekar, uti hvilka jorden väl präpa-
reras med $\frac{2}{3}$ lerjord, $\frac{1}{3}$ del brän och ordentlig sand, och något
litet Styrn dynga; Risfet sås i början af mars månad, då
det i april upstages och sättes på feloterna, 1 quartern,
mellan hvarje planta och i slutet af oktober skärs det.
Deras eikerbruks maskiner, som iag fick tillfälle att bese,
synas af Tab. 57. Fig. 6. 7. & 8.

Växter Kiände iag igen följande, som dock tyktes mig, vara frodigare och större än hos oss neml: *Anemone*, *Charum*, *Ranunculus* med dubbelt så stora blom som hos oss, *Sonchus*, *Bidens*, *Leontodon*, med stora hvita blom, hos oss gula; och *Trifolium acetosum*, som i stället för hvita blom hos oss, hade der gula, *Thlaspi* med stora breda blad och *Galium*, med flera, som bekante äro. min lust, att förvara blomster och örter var borta, i genom det min moder hade varit fåfeng med en hop iag i Cadix samlat och inlagt hade; ty saggelös, kärlekäcker och andra vöjor åt upp för mig det, som fullkänthet och mögel skönade. af Tab. 32. Fig. 1. synes några, som iag straxt afritade med sina naturliga färger.

Träd Sorter, finnes här många handa, neml: Rosen = mül-bär, Myrten = och Granate = Träd, Cyperus-Jer, Palm-träd, Sassegräs, samt det allmänna Sallskapet. The trädet växer intet i Canton, utan längre upp i landet. Chineserne bereda des blader och blom till finare och grofve sorter. jag kunde ej, få seka mer för siskhet, än att alla slags Theer, Hejsam, Singloah etc. växa på en Buske, och äro finare och grofve, allt som bladen sitta högt upp, längre ned på trädets, eller syd roten. Kan hända, om man syster en kines en hop spanska Piafter, så torde man väl få mer underättelse der om.

Phy
If från Canton 16 dags resor, växer Philang trädets hvar utaf de
göra sitt klister eller Philang, och Laquer Vernisfer; Detta
trädets blader, äro efter deras beskrifning, tjocke och store,
in uti fülle med en seg mjölk eller hvit saft, som uti vä-
ra tistelblad. Denna saften spräda de upp litet med vatten,
och sätta det sedan i Solen att torka ihop, då den efterhand
töcknar, blir i stället för hvit något svart rödaktig och bru-
kas för ett godt klister.

Eljest såg jag dem göra ett godt binnande klister
eller limm, hvar med åtskilligt kunde fastlim-
mas, sålunda, neml:

Blod af hvar Creatur det vara mände samlades
i ett stort Kar, eller Bälja hvar uti lades något
kalik, att then samlade blodet blef som en tunn
Velling, hvilken stod och fermenterades då klisset
var färdigt.

Phyll
Ett annat slags träd, berättades mig Chineserna, att de af
kiärnan hade talg, eller en helt mjuk Kåda, hvar utaf
de gjorde liis eller lapp Chiorer. Jag begärde mycket att
se det, men föck ej.

Ambo
Bombou tråden göra Chineserna så stor nytta uti sina
hushåll och handteringar, som någon sin Shee trådet riktar

77
67
Pag: 55.

Canton

1748.

deras Casfer
af det giora de sig stolar, Bökl och åtskilligt, Mafter till små
skiepp, tag och segel.

De fylta och in unga och ferska grenar, att ätas. Dess
träd trivs, der mycket sumptigt och sätiska är; Såer
kring om Canton frodigare än Phil-kosf, och lärer
der ^{jorden} som sära riklar säxa itj, åfsen sära för denna Chi-
nesiska riklen eller bambou-tienlig.

Jordmahn kring om Canton lerig, sandig och stenig.
iag observerade följande **Mullarter**, **Damjord** och **Svart-
mjälla** ganska litet, undantagande i trädgårdar, **Röd
mjälla** mycket blekröd, men näst svart eller **mörkröd**
gruggad emellan fingrarna blir ett fint damb, lagt i sättn
smältor och färgar sättnet.

En mullart ganska svart med några röda spottar itj!
som til äfventyrs svarar emot skifversvärta, Spec. 4. gen 1.
itj Doct. Nallerij Mineralogia. gingo några ^{for} Chineser
hade hemtat ite på barkar och kullar, som de för mig sa,
de; men kunde ej få mer än knappt en hand full, ej
heller fik iag se på hvilka ställen de hade tagit henne.
När iag kom hem lade iag henne på en jernspade och höll
honne i elden tills hon var lika röd med honom; at så

pag: 56.

Carton

1748.

Se om hon skulle roona, som den gör hvilken H^{er} D^{en} Wal-
lerius skrifver om, men förmärkte det ej, utan hon blif, som
en bränd limbra til färgen och lag som sand korn och grön på
spadan, hvilka iag emellan fingrarna gnuggade, då de färga,
der svart brunaaktigt. Humus obscurus fusca pictoria, läter
hon skünna kallas.

Iag tog sedan denna brända jorden, med mig bort till en
Målare och frågade om han hade sådant; då han svarade,
att bild och Positur makare bränka henne, dels att färga
med, dels och, att blanda ibland leret, som de göra bruna
och svarta bilder utaf.

Der uppå gick iag till bildmakaren och öfjade honom
den omtallda brända jorden och frågade om han hade så-
dan; då han nekade och sade att han intet, sist, kände
det soro; men äntel. då iag sade, till att lura honom, fatt
iag hade något att sälja för ganska godt köp, tog han och
besåg henne nogare, då han sade, at han ville gifva
mig någre små Lerbilder, för några Pättij, och lade der till,
att han brukar henne ibland.

D^{en} Wallerius iij sin andra anmärkning pag: 9. mi-
nerolog: sjo skrifver - svartan skrifver; om det Chinesiska
Suschet göres af Loh. etc., det är orist. i anledning af, att
iag på minde mig det, frågade iag, om icke de göra Susche,
af denna svarta mjellan: då han svarade: om iag ville gifva

honom Comfchia: Drickes pennningar / skulle han sika mig på
ell ställe långt bort i staden, hvarest de gjorde groft Ryck; hvil-
ket iag lofrade och gaf honom något, ehuru såke iag tyckte
att det var något betänkeligit, att gå med en Chines långt
bort i staden uti de Chinesiske Krokatorna.

Ni gingo dock både aftad och kommo dit, just som de nu höllo
på, att bryta upp ugnen, hvareut; Ryskhamnet hade le-
gat och bränts.

Ugnen ses af Tab. 39 Fig. 3 så mycket som iag kunde få;
ty de ville ej låta mig mycket besöka honom, efter de och
hade att göra.

Satsen till Rysket, sådes mig af min Sagsisare Sara
Debna.

Ofrannämnda jord eller Müllart:

(Chilang trädets bark och quistar)

Detta blandas tillsammans i ett Kar, men huriu mycket
af hvarje Sort, Skunde han ej gifva mig besked uppå;
sedan lägges det i ugnen, hvilkem igenmålras, och tän-
des eld in under, som brinner 1. 2. & 3 och flere dygn,
ält, som Massan är, mycket till inlag; sedan sönderta-
ges ugnen på ett ställe och den brända Massan uthoges samt
kastas i Natten, som är blandat med ofrannämnda Chilang
saften; när det blifvit kallt, tages det upp och torkas i

Pag: 56.

Carton

1748.

Sohlen och sedan när det är torkat males i sänder uti en handquern Sal. 40 Fig. 2. hvar uti de mala ett skil, ligt annat.

Har utpå siktas det och blandas utpå med det omtalte vatnet, hvar uti det släcks efter brändningen, att det blir tiockt, som en gröt eller deg och sedan rullas ut med en knäp på bräden, till de taga former och trycka uti den utbredd degen, som de vilja; sist torkas detta ^{äter} i sohlen och således blir färdigt, men är af den grofva sorten.

Kalk Jord Jag såg utpå ibland några stemar på kullar och höjder, blandas med rödaktig sand.

Ler Arter; Siölera eller **Blålera** finnes näst på alla ställen ut med sjöen och Prerierer hvarest deras risfeloter äro; det synes här och där någon brün och rödaktig mergel stara ibland denna leran.

Jag såg efter hos gullsmiden och giutare om hos dem skulle finnas giutmergel eller giut-sand, men kunde ej blifva varse; istän i stället, förnam jag, att de giuto uti det, som på Apothequen kallas Aqua Cocti eller hvalfiske spiut, hvilka de hade ganska store till 1 alns längd och 1 quarters bred, större och mindre.

De giuto eljest Silfver, Sutanego, Sköppar och annat uti Chalang mioklet.

Pag: 59.
Canton
1748.

Metaller, är i China ingen brist uppå irdantagande
Jern, hvilket de väl ha på temmel. god råd uppå, men
 det är löst, flifligt och odägligt, så väl till små, som grofva
 smiden. Messing (Kinesernes) är flifig, ojemn och grof-
 trädig. En gul metall ifrån en grufva 6 dagsresor ifrån
 Amoy, en Chinesisk stad, & 10 dagsresor ifrån Canton förva-
 rad. Koppar fås ifrån Japan helt fön; en del rödare än
 Saker, en del gulaktig. Kvit Koppar bereda de ock; sättet
 fick jag ej veta; men han gylmar, när han är brukad nå-
 got och ergas väl. Man hända de blanda Arsenicum ibland
 Kopparn; ty han är sprö.

Sutanegue eller Sutanego fader mig vara en oblandad metall,
 men säger man den tjuvtes, mig ej var. Serdes att bita på.
 man får det i aflånga stänger 5 å 6 på en. Petul eller 142
 sk. tt. På Cisten af Malacca uti Djedak och Jahore, sådes mig
 vara stora Sutanegar grufvor och bruk.

Serau tåmmeligen fint, så de ifrån Pegu och Jahore
 något litet, men de försälskade mycket med Sutanego. något
 ädlare ända än bly.

Sten arter hade jag ej tillfälle, at se några; ty jag hade
 svårt för, att komma längre, än rundt omkring Canton nå-
 got litet, ungefär 1/2 dels mil, och hvarest jag hrar, syntes
 inga berg, utan allenast högar och kullar, större och mindre,
 som vare Nordiske allébaukar, på hvilka man såg allt män.

ga likt grafvar; några synas skog svåra.

Pått såhelt anse Chineserna desse högar och Skullar; ty de grafva dem rundt omkring, i ett alms höga och i ungefär 2 alnars breda Stager; trappas ända upp till toppen, på desse så de åtskillige Växter, som trivas der, i ett rödaktig och somliga städes grädaktig sand blandad lera, neml. Jorderrot sättes nedåt; ty de tala mest Vatten, som kan draga sig nedåt och från i frun; dernäst på andra trappan eller afslutningen sättes Potatis, ty den, så de, trivas såhelt afren i Vatska, och sedan fort uppåt, bladkåle, radicer, morötter, Pumpor och quacker.

En sådan Skulle ses af Tab. 13. Fig. 1.

Om de skånske och Östergöthiske Skullar och högar, eller hvar de Skinnas finnas blifva så hvarde, rade, som desse Chinesiske, skulle mödan vara både frukter och nöje.

Sten, såg jag arbetas mycket till hus och tempels byggnader, hvars Architectur ej var efter de bekante Ordines Architect. utan stundom såg man en *Mixtura simplex* af dem, så confusa & valde irregularis, stundom sådana, som en Chinesisk huise hade Skinnat i uppsprånna. En del af deras tegelsten såg mycket grof och porös ut, men var lik, sål ganska hård.

Sandsten, men ganska faste, hårde och tatte hade de till hvars quarntenax. Det sådes mig, att de skotte dem starkt.

Pag. 61.

Canton

1746.

iuti iurin, som skulle göra dem kände och tätta.
 Ejst berättade en Chinese mig, att ibland annan nyttä, som de gör,
 de sig af iurin, dem de vero mycket mörke om, att samka tillkopa
 hade de honom och till glaseringar på gäst Porcellain och stentig.
Stent sten, han kharst syras en vrid på ständer eller nå,
 ger stades. sälgas, om ej för mycket, med ararne.
 En sort stent sten fantag likväl på Bengsahl, platfars strand,
 som såg ut först, som en rund kalksten, men sedan iag slagit för
 der honom, såg iag att det var stenta, och fan derjemte, som artigt
 var, det han var lika som mask åken in iuti, och tärmet. Sjö
 iholighet; men artigast detta, att då iag pekade litet med en sticka,
 som låg för handen, karn en liten gråaktig matsk framkry-
 pande och künde iag ej blifva. Varje något hål eller öppning, karn
 igenom han kunnat komma in.
 Han sål hända, att det varit något litet hoke der själva af slag,
 ringen skilde, men genom några flisor, som gått af, blifvit för
 mig osynligt. Jag skyrade, och var rädd, att straxt så för
 der stenta, ty när iag unda i Natten bryningen tog upp honom
 och skulle i Nattmet. Skoja af sjöhängande orenligheten, tyktes
 mig, att han ej så färdigt sminkte, som des tynge och storlek skulle
 meg gifva; så iag straxt slutade, att han var iholig.
 Jag lefvererade denna sten och masken iuti en pappers strit in-
 lago, tillika med något annat, till en Matros, medan iag var
 in iuti Bengsals rummet, och gaf en sjuk Karl Herrans Heliga
 Nattvard. Den slarfrige Curieusitet bäraren, var något
 mer Nahn, at taga i tog stumpan, än att hålla en strit i handen,

som var så litet, men ändå rart uti; hade stoppat struben uti sin byxfäsk, och klämt ihop till döds det lilla fattiga kråket, som han skie länge nog hade blifvit skonad af de sålde samma någora uti sitt fasta stenhuss, hvilket iag antef. fukigen, som det var. Masken afritade iag sedan ombord, efter den imagination iag sjo första påseendet af honom fuk.

En med små stenar och ler sammangyttrad klump fanin ^{sjo} Lamié Previer ej långt ifrån Canton, var iholigt, men ingen ting sijntes in uti liggande. Öfvan uti sammangyttringen var ett höke, och in under satt 3 stycken små hrassa stenar, som fötter; denna trissas brukte iag ibland till lufstaka, och skulle gjerne föd. sådana lufstakar, hem till mina Curieuse Vänner, om de hade rummits; ty iag håller naturens möda rarare än Chinesernas målande skien arbete.

Coraller, såg iag ganska sällan en enda; nu kun, de iag finna ett stycke af en Snilleporit och nu en Subulit, mine tankar på de sakerne voro redan: Niss Bai sjo fasa, hvar för iag ej, så mycket såg efter sådant.

Skiekor, såg iag ej heller några af någon besynnerlig artighet, men staukens Paulus Eremita var kommen ibland några brummande och skramlande Oskindie.

Pag. 63.

Canton

1748.

farare på Bengalens stränder

Fisk fans här otäcklig, som hos oss finnes, men många flere, hvilka jag ej fuk tillfälle att beskrifva, mer än desse.

Old. Weis Kierring, Tab. Fig.

Ett annat dito slag, Tab. Fig.

En litet sverd fiskslag, Tab. Fig.

Häftsko - Carier (Chinensis, Tab. Fig.

Ett obekant fiskslag, Tab. Fig.

Cantons Rievier är väl fiskrik, som är ganska godt för de 1000de hushåll, som i sinnande hus, /: Siamparier / bo på Nattmet, några fiskares inventioner ses af Tab. Fig.

Guld och **Silfverfisker** fånga Chineserna upp i landet uti rinnande färskt vatten. En sortt silfver fisk, som Chineserna kalla honom, finnes i Cantons Rievier, ses af Tab. 19. Fig. 3

Hummer, finnes ej vid Canton, men berättades att uppe emellan den formosa och fasta Chinesiska landet skall vara en nyckenhet. **Käkor**, gafs här anseeligen både många och större, än jag sedt uti våra skärgårdar.

Foglar, såg jag i Staden både rare och Curieuse, men kunde ej så beskrifva någon, icten jag hade velat köpt honom.

Fig: 64.

Canton

1748.

Siofogel, andor, Willgiass, leornor, Snäpporrek finnes

här till myckenhet. hemtamma foglar är ej heller brist
ioppå. *Höns* hafva de ett ymnigt förråd af.

finnes här rätt saktare och artige, men de äro merendels
små. de göra och falska. Pörr höns med ett kett järn,

det de stryka fiadarna med, att de purna och skrulla sig.

Hemtamma andor och seiss, finnes till en stor mängd,
och hafva de anke slampparer, uti hvilka iag ibland

såg 7 à 800 ja väl 1000 ankungar, hvilka de således
förskaffa sig:

En stor ugn Tab. 40. Fig: 1. är murad, under hvil-
ken lägges litet eld, att ugnen är i ständig jemn
värma; Paddi eller agnarne af risen lägges sedan
2 tum djupt ofvan på ugnen, sedan lägga de nå-
gra hundra ägg, så många de hafva eller kunna
berymma sig på ugnen och ofvan på dem strös
något af den nämnda Paddin, att de ej synas;
efter en månads förlopp, kan hända något rin-
gare, pellar Chinesen ett litet hål på hvar ägg, då
han får se huru många ungar, han har att
vanta. När de då äro mogna, och han får dem
utur skalet släpper han några till hvar och en
af de store andor han har, till dess de blifva en

Pag: 65

Canton

1748.

14 dagar gamla, då de toges af från sina stysmodrar
och släppes tillsammans i anskninge Siampar.

Gräs äga de ook till stort antal, sète, men små
och hafva på nässet en stor svartt upphogring, de
fortplantera dem på samma sätt, som ånderne.

Insecter, samlade iag följande Papiljoner och
Phalaener emot 100te; som mig tycktes, såg iag

Canter,

Formica,

Ephemera,

Lysmathe,

Formicae,

Musca,

Phryganea,

Libellula,

Cicindela,

Cimex,

Scarabaeus,

Cassida,

samt flere, som iag ej kände, men afritade. Tab. Sig.
Djur, såg iag mer, än ett par Elefanter, hvil.
ka några Siameser hade i staden uti ett hus, att
låta se för penningar, ty de soro inrättade till at.

skillige Konster, och Nono ärnade som præscent till
Kejsaren i Peking.

Ines Bouffeloear uträtta de sitt Lands arbete, finnas
både Silla och tamma Svin, mycket fete, store, sidthan-
gande magar och korta bein. Orätt, om man kallar
Chineserna Judar, ty deras måfte och förnämsta mat
är fesk och ris: kanske de äro Judar i handelen.

Pågetter, lika säre, säg iag några stycken uti den
Pythagoriska Pagoden. Skatter finnas många, villare
än säre; ätes med appetit, och likaledes hundar, som
de hafva store, Lejon modige, att skialla men hare,
rädde att bitas: iag set ej om iag tors säga: qualis
græ, talis plebs, när iag hörer hundens skialla och
lopa, och Chinesen ropa Quaisai, Sampath etc.
horunge. Let: serh springa.

Amphibier, säg iag 4 stycken.

Nu var tiden inne, att skilljas ifrån en ort,
hvarst naturen hade nedlagt många bevis af
sin förtrefselighet; men beklagans Vard, all na-
turens Herre, så illa och litet - eller rättare
elsintet kiärnes, af ett folk som hafva dock
store och söhklara spår af hans allmakt
och godhet.

Våre ärenden voro uträttade, sedan iag under 5 månader tid hade 10 Newkor lefsat på Skieppet med en god hälsa, och 10 Newkor i land, under hvilken tid iag med stor lust, men med liten insikt i ti historia naturali, artificiali, och oeconomica observeradt, hvad som förmått är.

Lofsadt vare Herren för sin nåd både i Öster och Vester, Söder och Norr.

Herre, din godhet råcker så Hjet, som himmelen är och din sanning så Hjet, som skjarne gå. Himlarna fortälja guds äro, och fastet förkunnar hans härdens Mäkt.

En dag säger det dem andra. Ps. 36. 6. et 19. 2. 3.

Hj lyffe Vårt Amkar och gingo i Herrans namn, med N. S. C. Sjind, frisk Polte, till segels, till Chinesiska landet, dagen der på totes för osynligt.

Pag: 66. Afresan ifrån Canton till Siötteborg 1749.

Ifrån D: 30. Jan: till D: 17. Februarij, då vi Ankrade
N: 12 vid Mieu Bay, förkom ingen ting, att observera,
så, mehr än Vind och Väderlek, som var af ganska förtä-
bel och ses af dag Journalen.
2de dagen lågo vi här till Ankars, att hämta friskt
vatten. Jag kunde ej komma i land, att göra någ-
ra samlingar härstädes, emedan en olyckel. handel,
se med en karl, som föll neer af störraden och
slog sig illa; förbör mig; ty jag ville ständigt tala
med honom, och man kunde då ej se hvad utgång
det skulle taga med hans svaghet.

Det skaffades af dem som gingo i land och jag
hade ombudat, en hop smulor, Coraller, och Pämi-
ficationer, hvilka jag tillika med några sam-
lingar i Canton, inlämnat.

Afresan, fortsattes här ifrån med S: S: W. Cours
och S: O. Vind, som blåste friskt.

Ifrån D: 17. Februarij till D: 28. Aprilis, då vi hade
öfverseglat Indiska och æthiopiska hafsen till
St: Helena var ingen ting märkvärdigt mehr
än Vind och Väderlek, som ses af dagboken: in-
dantagande.

Fiskar blef man varse atskilliga Natten för

Page 69. Afresa från Canton till Gotheborg 1749.
sprutande, Tumlare, Territer eller Nord-
Canare, men Kunde ej, skuru man med Har-
pon båd till, så någon.

Foglar. En Naktel; Coturnix,
2. Sjöfoglar, af Sjöfålkhet, Boubie kallade.

Insecter. En stor Spindel;
Bred Kropp;

Kackelackers i upkomst. Metamorphosis,
etc. observerade iag, så mycket tid och tillfelle med iag.
Så och 1/2 dygn, lågo vi uppå Redden Sjö ^{St.} Helena
en 0 under 16 Syd Latit. Engelsmannen tilhörig,
här är en liten stad, James fort, några Batterier,
mūr och fastningsvärk åt Sjösidan. Staden synes
af Sjö Sjö. Sidan ligger emellan 2 = höga berg,
er ler och svart brändskan hända af Sjölen i Sjö,
sammangyfttrade ^{Indehåll} kvar med hela öen är befast
rundt omkring; Här hafva Inwånarne i staden
några Plantager, på dem, bestående af Potatoes,
och Jerns besymmer, hvilket de äta i stället för
bröd, när Spannermåke trifter, det de äro så i-
från. Engeland en hel Skieps lading. Ronetter,
pisang, Stobaf - och Barribou triffes här väl.
Boskap, Stor, och Oxar, kunnade något li-
tet underhålla.

S. 1

A. A

a. A

B. G

S. S

Q. S

D. S

D. S

N. M

gra
til

M. Port

U. Sla

O. So

S. Co

D. So

N. 7. E

R. S. S. J

A. S. S

H. A

X. S

D. S

C. C. S

Page 66. Afresan ifrån Canton till Siötheborg 1749.

Ifrån D. 30. Jan. till D. 17. Februarij, då vi Ankrade
N. 12 vid Mieu Bay, förkom ingen ting, att observera,
nå, mehr än Vind och Väderlek, som var af ganska förtä-
bel och ses af dag Journalen.

2de dagen lågo vi här till Ankars, att hämta friskt
vatten. Jag kunde ej komma i land, att göra någ-
ra samlingar härstädes, emedan en olyckel. händel-
se med en karl, som föll neer af störraden och
slog sig illa; förbör mig; ty jag ville ständigt tala
med honom, och man kunde då ej se hvad utgång
det skulle taga med hans svaghet.

Det skaffades af dem som gingo i land och jag
hade ombudat, en hop smulor, Coraller, och Pämi-
ficationer, hvilka jag tillika med några sam-
lingar i Canton, inlämnar.

Afresan, fortsattes här ifrån med S. S. W. Course
och S. O. Vind, som blåste friskt.

Ifrån D. 17. Februarij till D. 28. Aprilis, då vi hade
öfverseglat Indiska och æthiopiska hafsen till
St. Helena var ingen ting märkvärdigt mehr
än Vind och Väderlek, som ses af dagboken: in-
dantagande.

Fiskar blef man varse atskilliga Natten för.

St. HELENA

Obs. 15° 58' S. E.

A. Abbe Point.

a. *Herculis Piller.*

B. George's Island.

S. Purkin's Cap.

Sept Point.

Sugarloaf Point.

D. James Fort.

N: Mindbrügge Iken en torr
gräs, hvarestock är ingång
till Staden.

M. Porten till Staden och Nådhus.

Y. Nauktare Hus.

C. Forg for Militem.

F. Corps des Guades.

P. Gosselin Béd.

Dr. Jorgeller Bonn.
Nr. 7. 18. 18. 18.

N. & L. Thyridia och Gort.

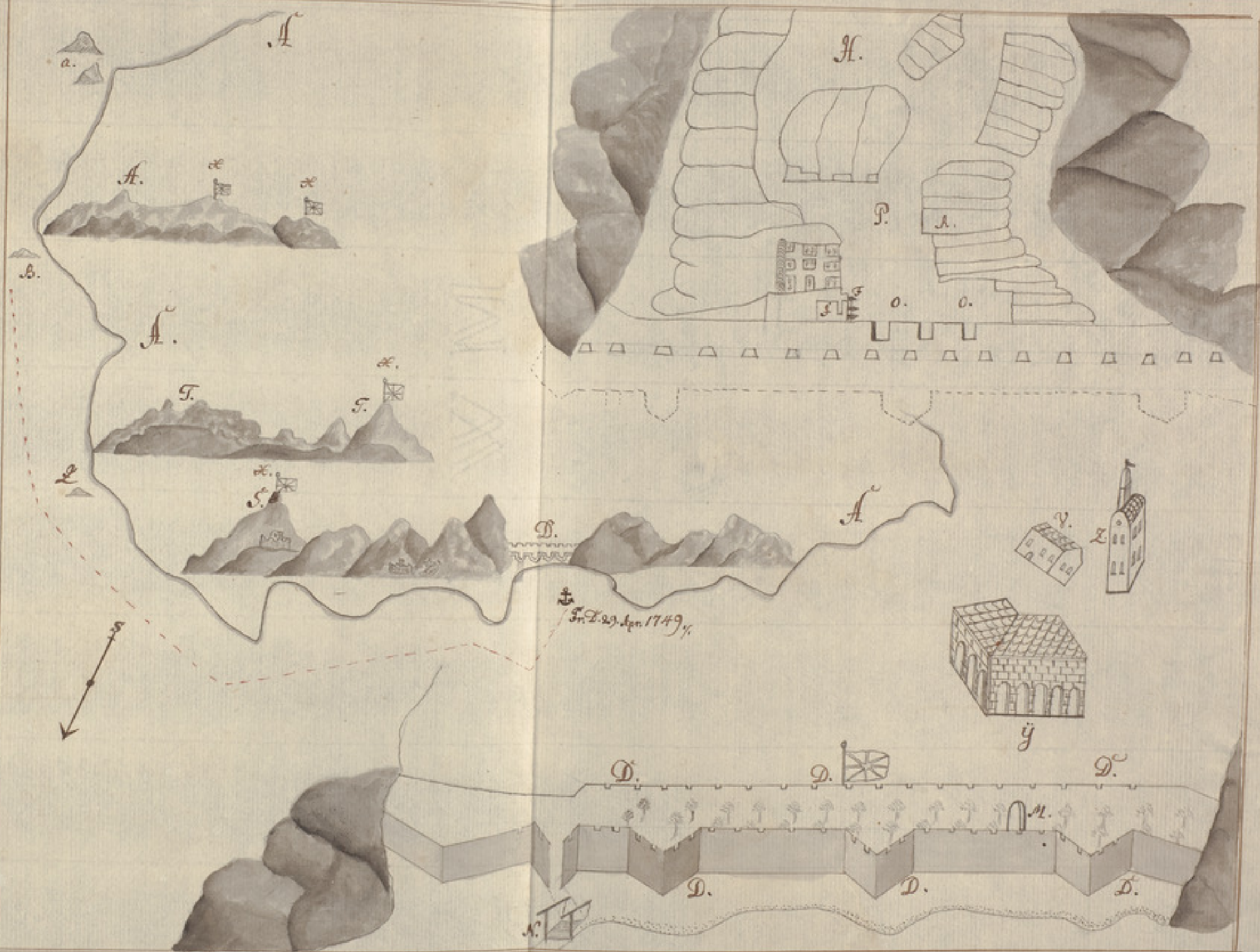
R: Que Souverainement Mus.

J. Stottell & Co. Hrs.

H. Gaden in Plano

H. Sigismund Haggen

Di. Panakus. Datt. ...

Pag. 70. Afresan i från Canton till Gottenborg 1749.

Här äro 2de kyrkior, 1 i Staden, och en, ett stycke
in på Öen. Här är en Gouverneur, en liten Milie
300 Soldater, och 30 Artiglerister; eljest när något skepp
synes i sin rättes Öen, giffes signal med ett skott
ut ett Larmhus, som ligger högt uppe på Berget
^{och där} måste Öens invånare, som sades mig bestiga sig
till 12 à 1500 man, Quirenor och Slafsar, begifva
sig till Nalls, till dess de förutkommit, hvad skepp
det är som ankommer.

Pag. 71. Afresan ifrån Cantor till Gottenborg 1749.

Ifrån D. 1^{sta} till den sista Maj forekom ingen
ting att observera, mehr än en

Dolphin, af 2^{1/4} alns längd, Tab. 19. Fig. 1.2.

Ejst begynte vi nu N° 31. Maj, att gå se siögräset
Sargat. Något litet flytandes under 24 gr. N. Lat. men på
30 a 34 gr. blef man Narse rätt mycket, så iag ej
länge drogde, innan iag förskaffade mig en hel samn
full, uti hvilken iag hade det nöjet, att få några
slags rara fiskar och Potiper, som iag beskriprit och
afritat Tab. 43. Fig. 4. 5. 6. Det är artigt och nöjsamt
att se detta siögräs, besyrmert emellan 24 a 30 grader,
komma flytandes som store Enebuskar, stundom mehr
och stundom mindre, men artigare soro och nöjsam
mare, att se, hvarest det växer och hvar ifrån det
kommer.

Iag kan intet se om det skall komma ifrån Gölfo
Florida, hvarest mig berättades, att sådant gräs skall
till mycket Naxa, ty

1mo Vinden som ständigt åhr uti och åhr in blå
ser N. O., Öst, O. N. O., och N. N. O., är mitt emot att
det, som skulle kunna komma drifrandes ifrån
Florida Naken.

2° Berättades, att strömmen skall stryka.

Page 72. Afresan ifrån *Conton till Götteborg 1749.*

Wäster här, att Amerikanska kusterna, och då blir det
väl något svårt för detta gräs, att komma flytande emellan
24 och 30de grader Nord, nästan mitt emot både strömmen och
synd ifrån Florida Riket, som ligger emellan 28de och 30 grader
Nord latit: 3te är ett tämmeligen godt stycke emellan Flori-
da och de ställen på Atlantiska hafvet, som vi och andre
öfverdriska Skiepp besunnit sig på, då de sedt siögräs.

Florida ligger på 19° 30' grad: Long: W^{om} St Helena
Skieppet Freden var efter räkning 34° 16' grad: Long: från dito
d. 31 Maj 1749. Alltså Skieppet Freden 45° 14' long: öst om Florida.

Ej heller kan jag seta, om detta så kallade siögräs skulle
komma ifrån Iberiske och Canariske Öarne, emedan jag
frågat åtskillige, som der varit, att de ej sedt sådant gräs derstä-
des. Om detta gräs växer på hafsbotten, vet jag ej, om jag
torr sluta, af dessa anmärkningar jag uti 5 a 6 dagar gjorde.
D. 31 Maj, då vi voro på 24° 11' N^o Lat: och var Longit: ifrån
St Helena var 34° 16' West, hade vi emot middags tiden en
känd by af N. O. med flitande regn, och några dagar är väl
tilförena, hade varit byskigt och stark synd, mot aftonen
blef klart väder och synden saktade något; då man blef först
varse siögräs.

D. 2 och 3 Junij ta vi var på 27° 20' och 27° 50' N^o Lat: Synden
N. O. och S. S. W., var mest still och ganska klart väder,
öfverserade jag åtskilliga gånger dessa dagar, stora buskar

Pag. 73. Afresan ifrån Cariton till Götteborg 1749.

af $1\frac{1}{2}$ alns diameter ungefär, komma litet efter hand
uppslukandes ned ifrån Nättnet, till dess de flöto ofvan
i Nättnet brünen. När iag ~~iag~~ ^{fik} uppsnappa under
det Skieppet örf något litet, en sådan sig upp i tår
Nättnet ned ifrån uppslukande siögräs klase, voro stiel.
Karnas eller grenarnas ändar, liksom något gnuggade,
och tagglade, färgade, eller afbrutne. Af dessa obser,
vationer vet iag ej, om iag skall sluta, att detta siögräs,
igenom strömmen, och de af stark Bjord upprörde, vågor,
när påsländes, och bristande kraft, blifvit ifrån hafets
botten upprifvit.

lit, stilt och godt väder, då stark Bjord och bristande
bølger ej hindra dess uppkomst, hafva de löftningshöp
ifrån båtten /: så framt de der växa och afbrutas, som
sagt är /: i tår sina små Bjordhängande iholiga och luftfulla
bår och knoppar.

När detta gräs hängten ständ i tår fria luften, blifver det
likasom Cariderat, och med ett sandflor så väl stielkar-
na, som bleiden och knoppar. ^{självstagen} En pratgirig och snar,
trogen skulle snart seja, att detta gräs, sedan det kommit
i tår Nättnet blir Petrefierat eller för stenkläder; men
iag sag, att det hade dem med sig ifrån hafset, än,
skönt man blef det ej varse, sig första påseendet, in,
när Nättnet af ytan borttorekade.

Fig: 74. Afresan ifrån *Carton* till *Gotheborg* 1749.

Artigt soro, att loda några gånger på dessa höjder, som det
omtalta siögräset synes, ta iag tycker, man med en så,
dan machin, som synes af Tab: Fig: Kundslet,
ferska hvad grunden soro, och om gräset växer derstädes.
Siögräset synes af Tab: 43 Fig: 3.

Som nu ingen ting märkvärdigt förkom, att observera
denna tjeen, hade iag likväl nöje, att i mörkheten
se en lagg lina uppdragas, och vara såsom Jouseler be,
klädd, af små skinnande lius, lågar, kugellike eldar, och
flammar, hvilke lärer svara till äfventyrs emot det,
som de gamle kallade *Efter* och *Pollux*.

Om dessa små liusen, hvilke liknade hastigt uppstånne
och åter igen utsluckte lampor, antingen, varit små fi,
na af Solkettan om dagen samman smälte och upp,
tände sprafel- och salt- atthige partiklar, ty merendels ha,
de det varit äfsväder liungande, och blia transe dagen
för den Natten, som iag observerade dem; eller om så,
dane hastige lyskuler och eldliknande gnifror här,
rodot af något fiskflem, som i Nattnet drifvit, och så
sjo Logglinans uppdragande hängit sjo, och i mörkret
lyft hastigt, emedan linan af Skippets besekande efter
sjojång eller dyning, ruskas och skakas något, och
stemmet således fallit af, att det ej länge sjynt; är en

85
Pag. 75. Afresan ifrån Canton till Götkeberg 1749

sak, som iag ej har någon visshet om ej heller der på så
mycket tärut.

Iag observerade eljest så väl sjösidorna af Skieppet, som
besynnerligen åter i Skieppets kölsvatten, liisa flam,
mor, gnistrande och stjernor liknande liis, större och min-
dre; besynnerligen när vattenorna voro mörka. Om detta
ly sandet och blistrandet i vattenet af en heper så kallan,
de vatten eller trinnan vatten fria rum, som för orosa,
kvar af Skieppets hastiga och starka fart, skulde härra,
ra, kunde ej vara så orimmeligit, att tänka; ty vatt-
net när det får en ovanlig hastig och stark tryck-
ning och hägring af en stor kraft eller tyngd, så
blir det sjö sitt tillhopafallande igen lika som död,
löper omkring i hvirflar och förändrar sin rörelse en li-
ten stund, till dess sion och vågarna på omse sidor fått
hvalfa och lika som röra eller blanda det tillsammans,
som kan observeras till ett par Skiepps längders distans
ifrån Skieppet åter ut med ordinair frisk synd. Ut
desse hvirflarna synes quarters ja väl foto diupa hål
kvar omkring dödsatnet, drejer, och när vattenet faller
hastigt tillsammans i sitt förra rum hvarest Skieppet
gått igenom, så blifver nedre i vattenet blåsor, Caviteter
och inoligheter, som så länge vara till dess det vattenet,
som innehåller dem kommer i lika rörelse med det öfriga

Page 76. Afresan i från Canton till Götteborg 1749.

hafs vattnet, eller, som det varit förut, och lysandet skulle
då komma i från dessa hvirflar och iholigheter, som till
äfsentyps ändå ej aldeles äro sanna, utan äga en hop
fina salt-svafvel, jorbeck-salpetter- och oljaktiga
elofångda ildünstrningar, hvilke fattat en hastig eld, me-
delt den fräsprung det kommit uti af Skiepspekts igenom,
gnidande i vattnet, och läser utan tvifvel med Skiepspek i,
bländ kunna följa några elofångda materier och ildünst-
ningar, och då Skiepspek sedan med ett sådant sjöhängan,
de följä råkat att möta samma slags elofångne ämnen,
så har det glindrat och fattat eld sjö deras hastiga mot-
gnidande emot hvarannan, och då äfsen af dem blif-
vit en förering och sammansblandning.

Klarheten och Skiepet af dessa lufser eller vatten stier-
nor, som iag vill kalla dem, gifver aldeles tillkiänna,
at deras materie är ganska lätt och fin, bestående
af svafvel, Oljor, jorbeck, salt och Saltpetter, men
flamman och skinnandets hvita färg eller skien gifver
klarligen tillkiänna, at det ej är endast svafvel,
som således skimrar och lufser.

Hela resan igenom syntes dessa lufsringar eller vatten
stier nor allra mest i Marsen, men i fullmåne, soro
de sällsynte.

Påfat Nyroarne, som sjö under resan emellan tro-
pium, Canerii och Lineam Aequinoctialis uti At-
lantiska Hafsret, och emellan Lin: Aequinott. och

opinionem comenda delat dig

Fig. 77. Afresan i från Canton till Götterborg 1749.

tropium Capricorni uti Ethiopiska och en del af det Indiska hafset. rjttiat, må iag nämna något om. Så snart vi kom på den 31 och 30 graden Nord Latitudo uti Atlantiska eller Nordhafset, fingo vi denna allmänna och ständiga vinden eller Passaten, hvilken åhr in och åhr uti blaser emellan N.O. och Östan, stundom N.O.Ö., stundom Ö. N. Ö. och stundom Ö. S. N.; och befunno vi denna Passat-vinden - under stundom draga sig till N. N. Ö. dock alltsj jemt och starkt, men under 5te a 4de och 3de grader Nord in emot Linean minskar han af anseeligheten och förvandlas till stilkie, ja ibland varierar han hit och tikt.

Uti Atlantiska Hafset är således denna Östliga Passat vinden Nordligare, och som han merendels är N. Ö., ty kallas han N. Ö. Passaten, men uti Ethiopiska hafset eller söder om Equatoren är samma Östliga vind sydligare, och merendels Syd-Östlig och kallas der, för Syd-Öst Passaten, igenom hvilken Ostindiska Skeppen föras bidesyd bort at Amerikanske Custarne, till dess han ändrar; då de sedan med en annan vind styro Öst eller Öst Syd Öst, till dess de passera Caput bonae spei, eller den goda förhoppnings liden, denna S. Ö. Passaten plägar ibland infinna sig på 3de och 4de gr. Nord latitudo.

Den ändring, som dessa allmänna och ständiga vinder undergå har öret utan tvifvel af åtskilliga

Page 78. Afresan ifrån Canton till Götteborg 1749.

Ährfens tjeder, hålft som man förnummit, at de föl-
ja Söken efter; ty då hon viftas emellan tropicum
Canceri och æquinoctial lineen, så drager sig den
Nordostliga Passat vinden något till öster, och den
Sydostliga, som bläs emellan den nämnda lineen
och tropicum Capricorni, skrider nära till söder;
men tvärs emot, när Söken är söder om lineen,
emellan tropicum Capricorni, så förändrar sig något
Nordligt den Nordligaste Passaten i Atlantiska
Hafvet och den Sydostliga i Ethiopiska blifver
mehr Östlig, hvar af iag tycker, att man någor-
lunda kan sluta, det Söken otvifvelaktigt lär
vara orsakem för största delen till detta allmän-
na och ständiga så kallade Passat-Väret. om
man skulle tänka, att dessa ständige vingar haf-
va sin härkomst af Jordens Rotets dräijande ifrån
Vester till Öster, efter de både Norr och söder, om
lineen, blåser ifrån Öster till Vester, så möta
strömet desse svårigheter och inkast.

Att detta allmänna och ständiga Väret emel-
lan Norra och Södra tropiquen ej är fullkomme-
ligt Östan, utan varierar emellan N. N. Ö.; N. Ö.;
Ö. N. Ö.; och öst, som sagt är, Norr om lineen och sö-
der om den samma, ifrån öst, till Ö. S. Ö.; S. Ö. och

Pag. 79. Afresan i från Canton till Götteborg. 1749.

1°. S. S. O., att efter Sohlemes åtskillige stånd i Radias eller diurnkretsens.

2°. Skulle då på alla Jordens högtligande ställen, så som höga bergspitser, med mera, alltid blasa östans vind, som iag ej vet, om någon observerat och förmerkt.

3°. Svarar ej detta Vædrets hastighet emot jordens ick sitt dragande eller Kringrullande, hvilken förra lärar vara emot den senare såsom 10 till 150.

D. 23. Maj då fullmånen var näst 3 dygn gammal k. emel, lan 11 à 12 om aftonen observerade iag en månans regnboga, under 11. gr: Nord Lat., ungefär 10 à 12 minuter varande. Fergonne icki honom noro litet mattare och blekare än icki Sohlemes Regnboga. Storleken, som iag tyckte, 120 grader. Väderleken bjuktig, drissande moln, och smätt regn då och då. Dagen derpå hade vi tåm, meligen goda byar af vind och stridigt regn. Det berättades mig, at de sedt en sådan månans regnboga förr under resan; men iag ej för.

Pag. 80. Afresan i från Canton till Gottenborg 1749.

D. 29. Maj på 20. 54. Nord Lat., så väl som till förene i Canton uti Augusti månad, hördes förskräckeligen starkt äskedunder, svavel och salpetter luktande luft; men artigt var, att se ett rikt- likt starkt och tätt blötande uti flera mörka molnskjor.

D. 1. Junij på 26 graders N. L., blef man därse åtskilliga af sjöfodret. Skalkar kallade, manetter och medusor. Dessa syntes till myckenhet af åtskilliga Coleurer, blå, violetta, rödaktiga, brändgula och rostbruna, andra tils 87 800 på 32 grader N. L. 8. 10 kuzus. När ej siögräs förmärktes, såg man dessa mest, hvilket skeddde då det blåste något.

D. 11. Julij i skolenes i uppgång. Kommo Nara Svenska Friar uti sihte, Maurands Gåstall O. S. N., K. 6 G. m. Och Ninga Bäck K. 7. G. m. O. S. O., Lot Larre Kommo Orubord och folge af igenom Friargården fram till den Namlige Arkare platsen mitt för Elfsborgs Ladugård, en god 1/4 ^{del} mil i från Göteborg, då Arkaret släptes, efter en 163 dygners lynch. hemresa, sedan 87, genom Gies råd, varit i från Sverige 508 dygn eller 16 månader och 28 dagar.

Jag vill offra med tacksejelse: min löfte vill jag betala Herrarom, att han mig hjälpt hafver. Jon. 2. 10.

91
Ritningar

på
Land och Öar, som under Resan förekommit,

samt
Naturalier, Maskiner och
Manufakturie-redskaper,
&c. &c. &c.

under resan
afritade
af

Gustaf Friedrich Hjörberg.

Tab. 2.

A Dovens Castell och Engelska Nallen W. N. W.

TAB:II.

Tab. 3.

A. Teneriffa. Lat. N. 28. 10. obj.

P. N. Point de Nago.

B. Pico in Teneriffa.

Compassens Variation N. W. 11. 45.

Frederic J. 16 Aprilis 1748.)

C. Ista Canaria.

G. C. Gortia Hukon N. W. D.

TAB. III.

A.

V: $\frac{1}{2}$ N:

B.

Puo.

N: $\frac{1}{2}$ V:

C.

S: S: V: $\frac{1}{2}$ V:

S: C:

Sab. 4.

A. Trinidad, första källningen. Lat. Syd. 20. 27. 00.

B. På sidan.

C. Sista landsikte.

Comp. Variat. N.O. 1/4 Streb.

Fr. Jⁿ 17 Maj 1748.

TAB: IV:

N: t: O:

A.

N: N: O:

A.

S: O: t: S:

B.

B.

C.

S: S: O:

O: N: O:

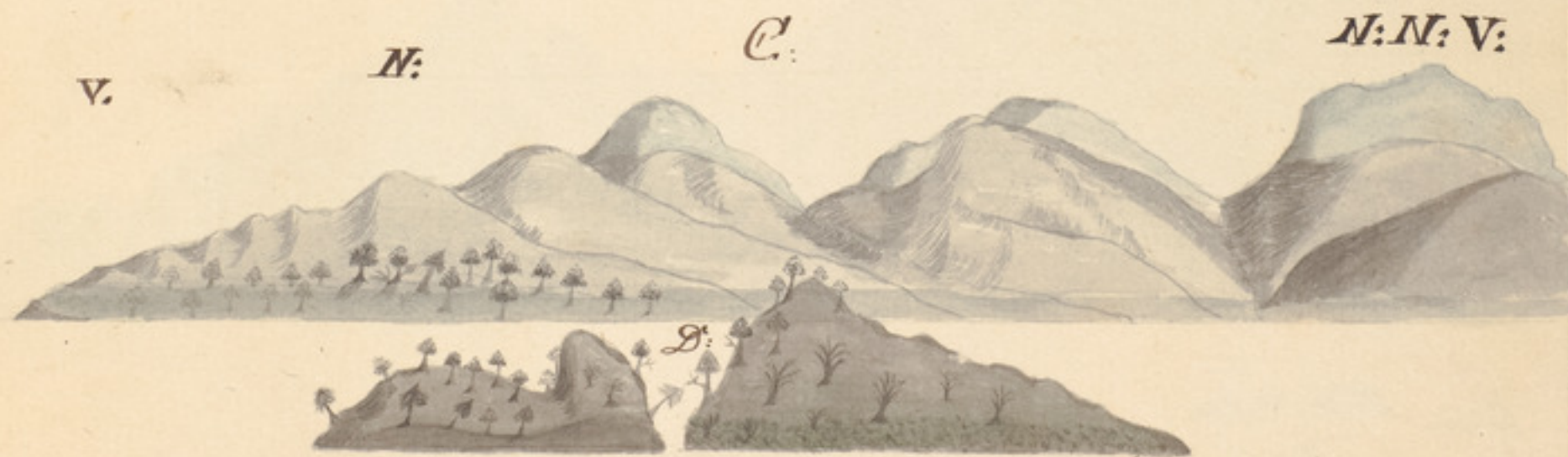
N: O:

C.

- A. Cap Sagullas i Skymning och disigt Väder. Lat. Syd 35:37.
- B. S:t Paul i något mulet Väder Lat. Syd 36:34.
- C. Vinhöfers Bergen, Fr. N° 24. Julij 1748
- D. Överne från Skogsvæne Holmar N. N. W.
- Fr. syd A. N° 15 Junij 1746, Comp. Variat. N. W. 19: —
- Fr. syd B. N° 4 Julij 1746, Comp. Variat. N. W. 17: —

TAB: V:

Tab: 6.

- N^o Dirsk de Nriesenbay W^{dra} Huk. O. N. O. 8. 22 Julij 1746.
- A. 1. Gørsta Landesikt af Java Hufvud, N. E. W. $\frac{1}{2}$ N.
- A. 2. Java Hufvud, nærmere distance
- K. Klappers Oar O. E. N.
- Gr. N° 24. Julij 1746. — obs: Syd Lat. 7. 30. —

TAB. VI:

V.

J. 1.

N.V. ^tN.

J. 2.

H.

1746.
O. J. 22 July

M. J. N.

Sab: 7.

I. 1. Iava Misprio, när S. H. första Stiken begynte att synas)

I. 2. när man passerar det rundetorn in åth Stråfjorden,
då den prospecten förekommer, som omtalas i själva resebeskrifningen,
gen Dag. 20. och S. H., första Stiken aldeles synas)

Ch. Nieu Island. Fr. D: 24 Julij 1748. —

TAB: IVI.

signas
Stratford
Leiston

Tab. 8.

- P. P. Princens Island, Fr. J. 25 Julij 1748.
3. Fæder Hukken i Stratsunda O. S. N.
4. Fierde dito & dito N. O. 1/2 O.
5. Angri Point N. N. O. 1/2 O.

TAB. VIII;

P.P.

3.

4.

5.

Tab: 9.

S. V. Svärf i Nagen.

C. Craton N. M.

S. H. 1. 2. Soppers Hothie N. N. O.

S. B. 1. Den Sydligaste af 2^{ne} Bröders N. O. S. O.

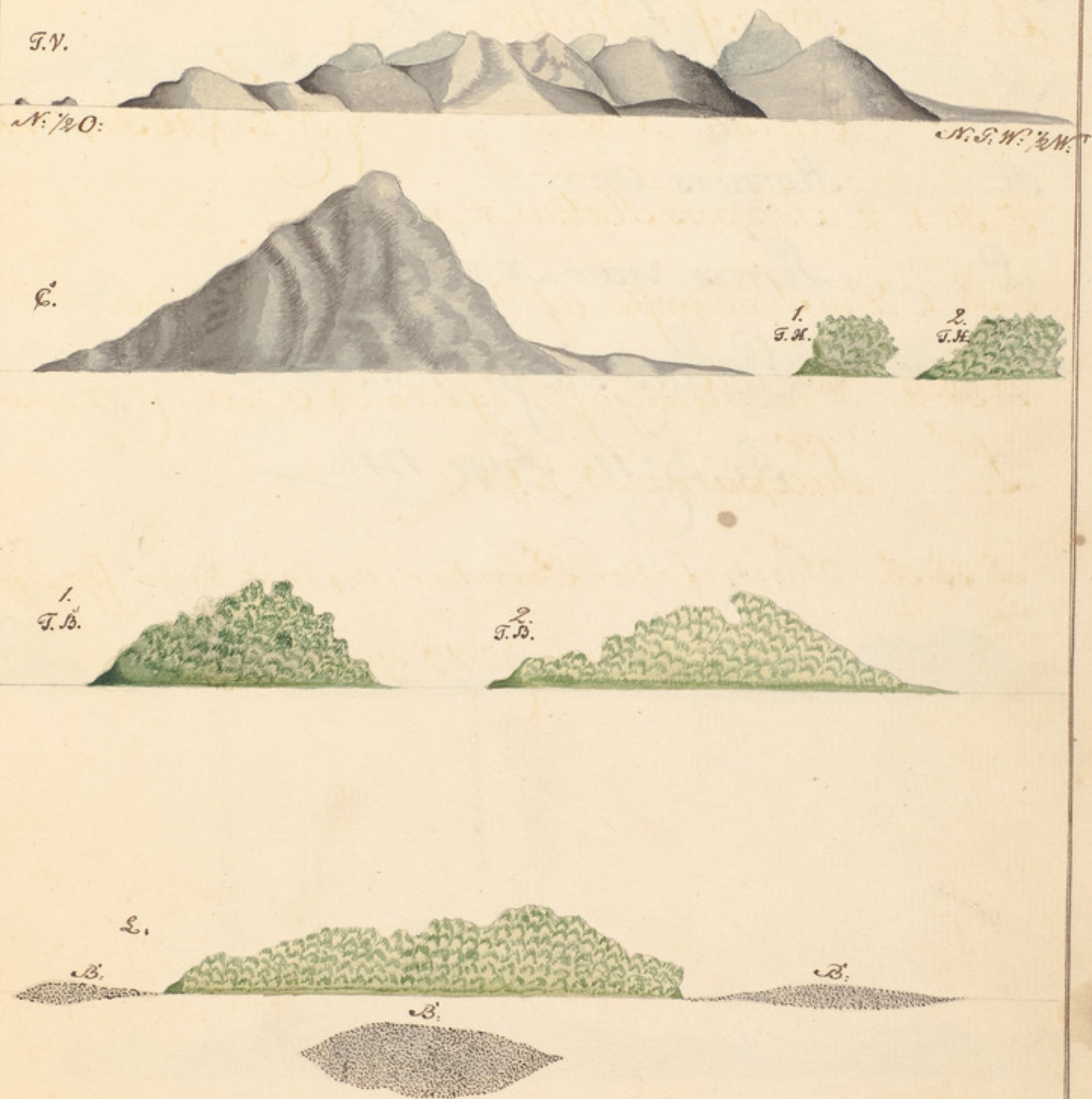
S. B. 2. Den Nordligaste af dito N. O. S. O. N° 27 ejusdem
S. Luciparra N. $\frac{1}{4}$ O.

B. B. B. Sandref eller Bankar, uti lågt Natten synlige
sjö Luciparra N° 29 ejusdem

Fr:

N° 25 & 26 Julij 1748.

TAB:IX;

Sab: 10.

1. Första landsigte af Chirresifke Nallern S. O. S. S. & S. W. S. W.

P. Pedro Blanka N. N. W.

H. Horners Öar)

L. Lemis Öar N. W. $\frac{1}{2}$ W.

L. L. Santaø Falso N. W. S. W.

Fr: 14 Aug. 1748.

TAB. X.

I.

D.

II.

W. S. S.

West.

L.

L. L.

Sab. 11.

L. . . Linton N. $\frac{1}{2}$ W., Fr. N° 16 Aug. 1748.

B. 5. 1. Ett Chinesiskt Natten Castell mitt för,

B. 5. 2. Botha Sigris Fästning N. W. S. N., se
beskrifningen Pag. 38, Fr. N° 20 Aug. 1748.

TAB. XI.

A. Prospekt på Cantons Rivier ifrån

W. Wampoh. se beskrifn. Pag: 39.

R. Rivieret ifrån Wampoh Redd upp till

C. C. Canton, som således i Skymtning på 3 a 4 tyska milars
afstånd visar sig

1. Wampoh signal torn

2. Brånvins tornet, så kalladt, emedan Matrosarne af de
Europeiske Skippers, som fara upp till Canton, med Eschaloup
eller Bått plåga der få Brånvin

3. Signaltorn in i tj befästa Staden Canton.

Sådana Signaltorn, alltså ättkantige Etager bestående, skola vara
planterade landet upp igenom ända till Peking, en tysk mil i unge,
får emellan hvarie. I första ändan är ett knippe risquistar,
hvilket i änden, om någon fiendelighet eller anfäll skulle ske på flö-
terna, då de i haft kunna hafva en hop manskap samlade.

De torn iag såg i Kring Canton voro af tegelsten murade.

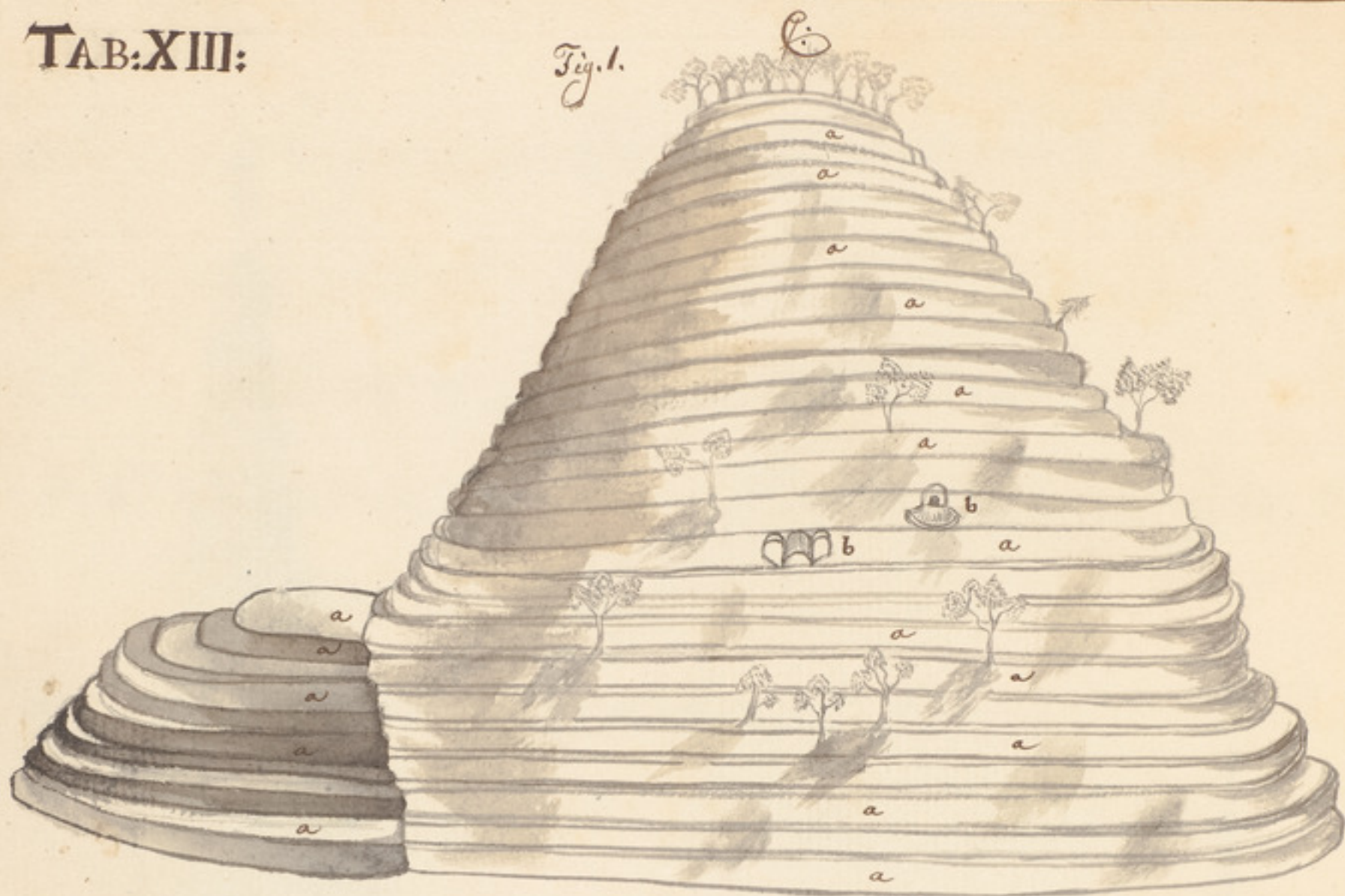
Murens tjocklek 4 a 5. Sv. alnar, tornets högd 21 Sv. alnar.

TAB. XII:

TAB: XIII:

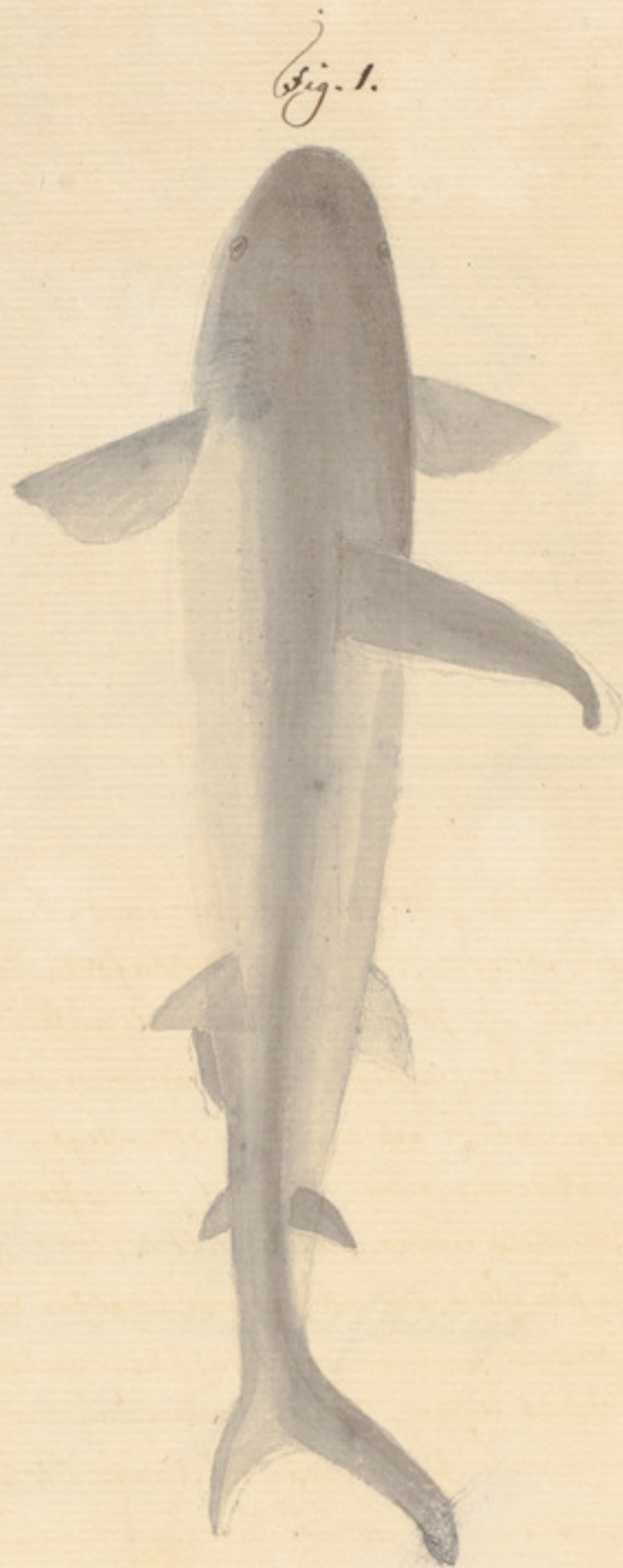
Fig. 1.

C. Chinesisk Huille beskrifven Pag. 60.
a. Afjätterna, hvarest de plantera åtskilligt.
b. Likgräfsar, som synas åtskilligt
i de dessa Huillar.

TAF. XIII.

1. The first of the series of the
2. The second of the series of the
3. The third of the series of the
4. The fourth of the series of the
5. The fifth of the series of the

Skäp, Fig: 1. *Squalus, Lamia & Piscis Torae*, blef färgad med Skarpen d. 24 Aprilis 1748 i det Atlantiska- eller Nordhafset, under 8: 30. N. Lat.

Hufvudet A. platt, ihopkrummat, nästan så bredt, som fiskens tvärs öfver mitt på ryggen; ej mycket tjockt, bruskigt och afstigrätt, men emellertid spets som, som icke gör ett halft cirkelrunt tryne, är det hvitaktigt och något kvasstaktigt.

Ogon a. tvänne, runde, men emellertid fiskens storlek temmeligen små, sitta på sidan af Hufvudet under hvilket undera del. **Munnen** går tvärs öfver, emellan tvåa ögonen, en tum på hvarje sida ifrån dem och formerar ungefär en tredjedels Cirkel. Därför kan han skall taga någon i Nattret förekommande föda; /: hvar om hans Leks som ses Fig: under rättas honom: /: så nöd, gas han sådana bukten i Vådet, emellan Munnen sätter så långt in under.

Tänder kvasse, syllike, bestå af 3 rader i; hvarje Skäft, den ena raden ligger öfver den andra öfver hvarje tandens faller ett lunt, dock segt skinnstykke, som måste dragas tillbaka, om man skall observera tanderna; den mellersta tandraden äger de största och hvarje utgör ett antal emellan 50 å 60, som sitta ganska tätt på hvar annan. När jag tog ett Skärf och stak i munnen på honom, så han låg på det i Vådet, knep han så starkt till, att jag ej kunde draga det tillbaka, för än han själv öppnade glipen, så trädde hade diupa märken efter hvarje tand.

Gul-täckets b. öppningar voro 5 på hvarje sida, af hvilka den öfversta och minsta sitta

litet nedan för ögat, straxt öfver glipens slut på sidan, litet obliquet, och blefvo sedan gradatim större, till dess den 5te eller sjöfsta tyktade sig störst, öfver bröstfenans eller sidofenans början.

Nasborrar Voro 2^{ne} en på hvar sida emellan tryneta ändor och ögonen, aflånga.

Sidolineren går ända rätt, närmast buken.

Fenor En mitt för bröstet på sidan, straxt nedan för gäloppningarne, en på hvar isida, ligga horisontalt på sidorna; 3 gånger så länge, som breda; afritade se ut som en conus; hvita in under; gråakt, utan på, tåmmeligen tunna, inga strålar synlige, betäckte med ett kraft helt fintagget skinn. Dett kan förvaras, att rotera silfver, Messing, Ståhl, Koppar och Jern saml träd; hvar till de medelomättige äro bäst; ty de äro minst groftaggade.

Buk-fenor 3. sitta nederst öfver bukens slut, store tiokäre än bröstfenorna, öfverdragna med ett skarpt skinn; inga strålar synas, och emellan dessa, sitta det, som tyktes vara, fiskens afvettig.

Rygg-fenor & sterten, den främsta sitta närmare hufvudet en sterten, är störst; ser afritad ut, som en nedslagen nattmjösa, men står perpendiculært upp efter fiskens rygg. Med denna största, så väl som med sterten öfverhålls eller rödde han sig fram och med henne störde sin kropp, hvarest honom tyktes. Litet nedan för denna sitta den andra 3de dehlen mindre, något litet snett öfver bukfenorna.

Sterten D. tåmmelig stor, sitta perpendiculært, kljfsom; öfra dehlen nästan $\frac{1}{3}$ ^{de} dehl längre än den undra; emot ändan spetsig och 1. tum fr: ifrån spetsen litet kljfsom eller afdelad. Här observeras ej heller några strålar.

Afvel Ser tyktes denna fisk hafva, sittande, som sagt är, emellan bukfenorna.

Denna, som iag i dag hade någotlunda tillfälle till, att examinera, var en han

Peris erum, uti videtur ex fig: 5. - eminebat non parum parvus, quibaculo vel arbore quodam ad maris meas jacente, pressus, albam colore iride mixtam emittebat gerituram.

Huden af fisken afogren, tåmmeligen seg, stark och tiok; köttet ytterst ähliskt, löst, slaktigt, men innanför ganska fast och hvitt; smaktade ej så illa, ej mycket olikt svart rått kött, men något grofträdigare. Store rödaktiga mufiler och bröstkor befäste hans kropp.

Färgen på ryggen och öfra deln på fisken, skimmelblå-grå och brunaktig, bestrodd med 13 små orala spottar eller fläckar, 6 på högra och 7 på vänstra sidan, hvitgula och hvitbruna. Buken och undra dehlen helt hvit. I vatten synes fisken Blek- eller rostbrun så väl, som merendels alle andra fiskar, dem iag under resan hade tillfälle, att få se.

Kroppen aflång, tran-rik, köttfyll; des **Längd** 3 svenska alnar $2\frac{1}{2}$ quarter, **Bredd** $2\frac{1}{2}$ quarter Sv. m.: se af fig.

Sedan hafvet bulrat och vinden blåst något starkt, plågar denna fisk infinna sig i stål vattenet straxt efter skieppet, då han kan huggas med skarpen eller ock med en tunn tiok, krock hvar på ett stycke släsk eller kött sättas, som merendels kan blifva honom en bita till döds.

På hvarje sida af Hajen, fäster sig ett slags fisk, som kallas.

Sugare, Græc: Echeuris, Lat: Remiligo, Naucrates och Remora. Portug: Piezo Rolho och Piezo Pugador. Angli: a - sucking fish; Skottl: Sviger. Des delar besantias på detta sättet.

Hufvudet ovalt, helt platt, $\frac{2}{3}$ dekl. mindre djupet än bredt och $1\frac{1}{2}$ gång så långt, som bredt, hvilken bred är något större än kroppen, der han är bredast.

Naken märklig; ty han förekommer vid första påseendet, som en skrapa eller kam, med 18 a 20 smala sig emellan jemt löparna, sneda remflor eller ränder, hvilka mittupå afskäras igenom, en långs efter nakens strykandes tun skinn = tråd. Yttersta kanten af dessa remflor är subittag, gif, hvar igenom han fäster sig fast vid Hajen, hvilken merendels hafser 2de sådana Compsagrar med sig, en på hvarje sida.

Ogon 2de ett på hvarje sida, runde, store, som en Kott-öga, sitta något ut i hufvudet, stannarne svarte och iris hvit blåaktig, något sprecklig.

Nasborar 2de hafsa hvardera dubbla hål och sitta emellan ögat och indera käften, hvilken är aflång, och går litet längre fram än den öfra.

Gäpnen eller gasset upspändt hafser lika bred, som Nakens bred.

Kiältäck, membrana branchiostega, tillsammans 12 Cartagiense strålar helt sine och hvarje har en 3 a 4 strålig ramification, innesluten uti en pellucid fin hinna, som litet of, som för sig har ett ben- eller bruskaktig tårn, bestående af 2de skifvor.

Ränder, många, små, svår-räknelige fyl- eller tagglige, utgöra 3 rader uti öfra och 3de uti inna gommen, ganska när sittande, dock lika uti hvarigomman. 1ste raden ytterst är störst. 2de mindre. 3de minst: så att en svagsynt konart skulle kunna se dem utan mikroskop.

Stingarn skräflig, mitt upå landsätt i form af en Paralellopedum, hvars basis siteras ströden, hvilken är tammeligen vid.

Ryggfenan sitter långt neder at stier ten, en allenaft 26 odelte strålar.

Broffsenor 2de, sitta straxt neder om den nämnda Nalk kammen, hafsa 13 strålar benlike hvardera, odelte, svår-räknelige. **Bukfenor** 2de tätt tillsammans sittande med 6 strålar.

Stier ten klufsön, sitter perpendiculart; hvarje del har 9 benstrålar.

Kumpfenan, börjar straxt vid sanborar, något större än ryggfenan under hvilken hon sitter; har 23. benlike strålar.

Färgen på ryggen och öfra Hufvudets del svart brun, men inna delen och buken hvitbrunaktig.

Längden på denna fisk $\frac{3}{4}$ fr. tum, och Bredden största $1\frac{1}{4}$ fr. tum ses af Tab. 14. Fig. 2. 3.

Förzärad, och lefvererat en i Spirite Vini.

Lotman, af Sjöfouket så kallad, och berättades att de sällan sedt någon Hajen utan denna sällskap. Skadas aldrig af honom, ehuru rofgrig Sjödrag han är. Kunde ej få någon afritade honom derfore, som iag såg honom i Nattnet, ses af Tab. 15. Fig. 3.

Albecord Tab: 15. Fig: 1., som han på *Skieppet* kallades, utan tvifvel *Spanstetter* Portug: namn, fängades med harpon d: 22 Aprilis 1748. under 12: 30 m: N: Lat: ej mycket olik, den på andra sidan Tab: 16. Fig: 3. afritade och beskrifna *Boriten*, dock någon afskillnad, neml: *Hufvudet*, på sidorna ihopkrummat, spitsigt åt trynet.

Ryggsfenor 2^{ne}, den största närmare hufvudet än sterten, hade 10 strålar, och den minsta 8, stier, 7. 8. fälde tillbaka, betraktas uti sin ingropning och hölfa: *Ryggen*.

Bröstfenor 2^{ne}, sitta på sidan, en på hvarje närmast ryggen, bestod hvarje af 26 strålar.

Bukfenor 14. på hvarje 7; näst nedan före sariboran, at sterten satt en liten fena, lika stor med den nedersta minsta ryggsfenan, hade ook 9 strålar.

Sidoliner, *Sterten*, *färger*, och det öfriga som var, att observera på denna fisk, var alldeles likt, med den namngifna och nedan före beskrifna *Tropic-makrillen*, men af mat: skär var han ej, som *Boriten* beskrädd. Köttet fetare och bättre. något större men mindre än *Boriten*.

Tropic-Makril, Tab: 15. Fig: 2., *Scorpaen tropici Septentrionalis* vill jag kalla ett slags fisk, som vi fingo nästan mitt emellan *tropicum Camerii* och *Lineam Aequinoctialem* och var såkert, som jag kunde tycka, ett *Makril* släkte af följande hastiga examinerande, under det Cajute har, kin exequerade den Dom, som han straxt öfver sitt nära fängande in till Middagen, fuk.

Hufvudet, på sidorna ihopkrummat, spitsigt åt trynet; den öfra hufsten kortare något, än den öfra eller nedersta. *Ogonen* store, hvardera som en *Carolin*, ej alldeles runda. Iris höglä, gulskimmerande.

Munnen stor, uppspenne nog öfver, beklädd både i öfra och undra, täknen med hvar sin fjälliga tätt sittande tänder. När glipen slögs igen, föll den ena tandraden, nätt och tätt emellan den andra.

Gialtacket *membrana branchiæ*, hade hvardera 7 strålar, brusklike.

Bröstfenor 2^{ne}, sitta på sidan ej långt ifrån gialtacket, närmare ryggen än bröstet, svartauktige glänsande, fine strålar emellan 16 ä 20, hvarje bröstfena 4 1/2 3. tum lång.

Ryggsfenor 2^{ne}, en lång bestående af 26 strålar, 4. Liner ungefär emellan hvarandra, des spetsar hvarje och gå något litet utom sin skimbetraktning, i hvilket de sitta. Denna fena, när hon släpps till, bakas, så är i ryggen en ingropning eller hölfa, hvarut; hon hel och hällen betraktas, ej långt ifrån Hufvudet. Den andra sitter något litet ifrån sterten, är liten, har helt fina strålar. Ifrån denna fenans fäste uti gumpen gå så väl på ryggen, som inunder ifrån bukfenan 6 1/2 3. små *Cartagilineuse* fenor.

Bukfenor 2^{ne} små, hvita. *Sidoliner* närmare ryggen 13de af fiskens bred.

Färger på sidorna ända upp till *Lineam lateralem* och bukens hvit silfverglänsande. öfver denna Linen, blåauktig, gulpruktig, liknade en himmels rädna, skimmerande och under det kan lifa lika som skiftade färger, att en åskådare kunde förnjös af så vackra och välsmakade kläder, som Skaparen gifvit denna fisk. *Sterten* liknade en *Caecum* *Trane*, två klof, ägo fine *Cartagilineuse* strålar. På sterten sitta 8^{ne} täbena, bukhar eller *apophrynningar*, en på hvarje sida mitt emellan stierklofvan, nästan pellucida.

TAB. XV.

Fig. 1.

Fig. 2.

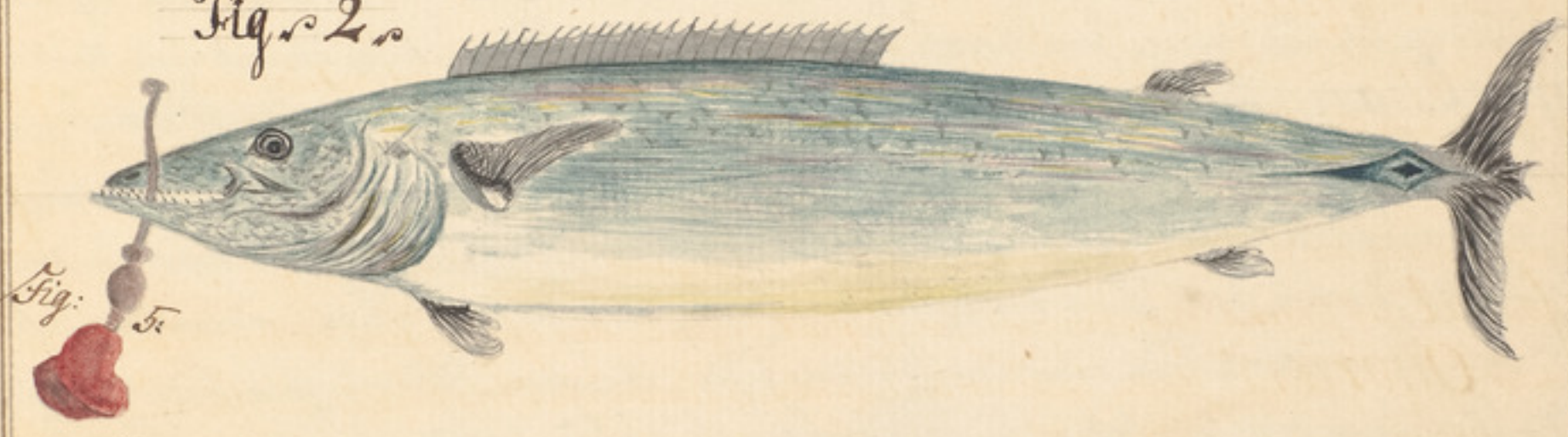

Fig. 3.

Tropic = Makrillen, har ej mindre skärar än stor.

Länge	4 1/2 fot.	10 tum.
Bredd	0	10
Tjock	0	7
Äfran trynet till fjälskittet	1	
till ögat		5
Huertat, besynnerligt ses af Fig: 5.		3 1/2
		3. bredt

Borrit Tab: 16. Fig: 3., kallades ett slags storber, eller Makrillsläkte, som iag således besant. **Hufvudet** platt på sidorna, öfverar hastigare af til tryn spitsen, än den af ryg rygsmånen och be- skrifna tropic-makrillen. Ögonen ej små, ovallike. **Munnen** ej liten, utspänd stor och rjå, försedd in iuti med många små hrasa tänder, iuti en rad rindt omkring öfra och inna Kiäkebent. **Ryggsenan** närmast hufvudet, har 14 strålar, af hvilka den; som är åt hufvudet längst; de an- dre minskade utaf, till des den sista åt stjärten betändes blef 2 linier allenaft höj och den längsta 26 Lin: sedan minskade hvar och en utaf 2 linier hvarje till den sista. **Ryggsena** mindre än den förra, satt nära rjåstjärten, dock så, a 6 a 9. hett små Cartagilinske senor gingo i rad med lika distans af 1/3 del tum sig emellan, ända nader till stjärten faste i kroppen. Denna sena hade 9 a 11. strålar och lika så många den, som satt in under öje bukens slut i fram hvilken och gingo 6 små senor, lika som på ryggen. **Bröstsenor** 2^{ne}, sitta på sidan närmare ryggen än buken; ej store, haf- va 25 a 26 Cartagilinske strålar. **Buksenor** 2^{ne} tatt tillsammans hafva 5 strålar. **Ryggen** Fig: 1. och **Buken** Fig: 2. **Stjärten** Hufven, lik en, vågande måne, har 8 strålar i öfra och 6 i nedra delen, sitter perpendiculart. **Sidolinen** närmast ryggen, 3 linier gå sedan ner in- der henvore, svartblåaktige, tåmmeligen parallela. **Färgen** på ryggen i från sidolinen, svartblå-gråaktig; här och där en liten Himmelråda; under buken syntes en silfver hvit färg och likaledes på sidorna in till linuam lateralem. **Storleken** är, som våra ordinairt stora Makrillar 1. a 1 1/2 svensk fot. Köttet ser ut och smakar som vårt Makrill kött, fast något grofsträdigare och torrare. **Matskar** små hvita, sitto helt tatt och tiokt in iuti buken emellan kött och skin, see af Tab: 28. Fig: 1.

TAB: XVI.

Fig. 1.

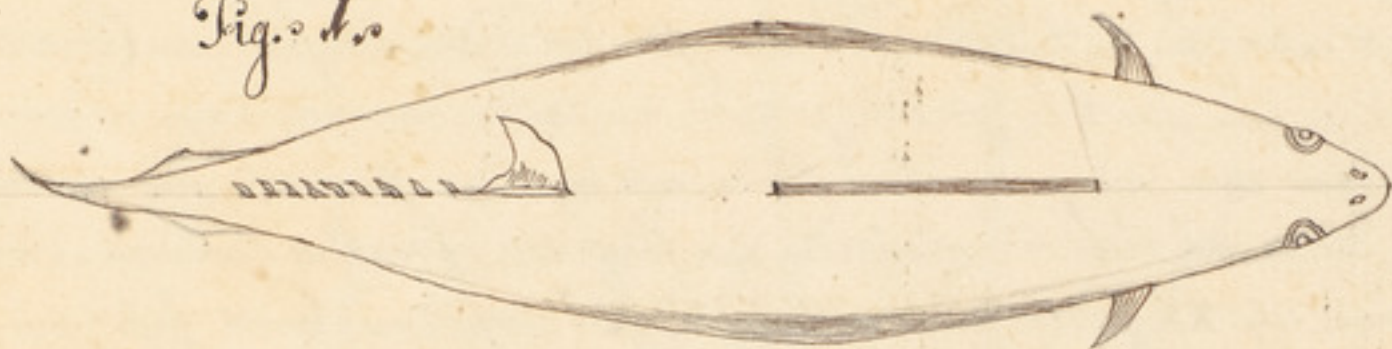

Fig. 2.

Fig. 3.

Sjökatt

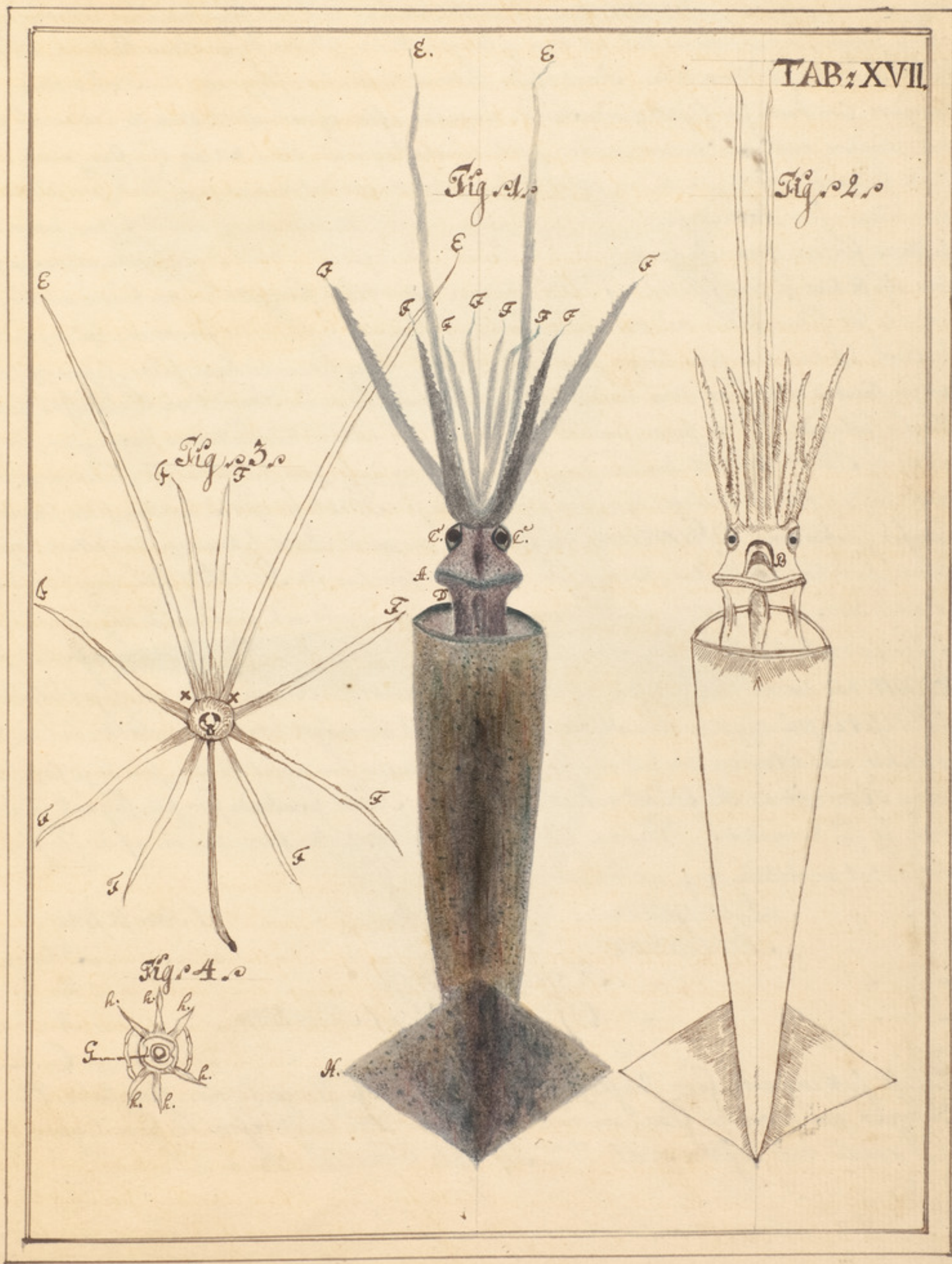
Lilijo
Tab. 17. Fig. 1. *Sepia*, fuk iag till felle, att i dag besö och afrita, d. 2 Maj 1748 under 3: 14: N. L. A. *Musvridet*, mitt på öfra delen litet upphögt, kullrigt, inunder polatt, på sidorna lika så men drages ihop vid C: C: hvarest ögonen sitta litet utspänd, kett ründe och store, att de betäckte hela sidans bredd. B. Munnen rätt inunder hufsvridets upphöjning och kullighet ofvan uppå D: Halsen, halsparten så tyd, som den delen af kroppen i hvilken han går in. E. E: 2^{ne} långa antenner, strälar eller romflor, lika långa med kroppen ifrån stier spetsen till halsen. F: E. 2 mindre, hvilka tillika med de 2^{ne} längsta sitta fremst i spetsen på hufsvridet, den ena efter den andra, likasom i en Cirkell X X; mitt uti hvilken sitter 2^{ne} krokiga ben eller klor, svarta åt spetsen, med hvilka han larer taga någon i Nattnet för rekommenda föda och bringar till munnen. Han kända, att de långa stamfornne eller antennerne E: E: och F: E. äro fiskens Nader och luft rör, med hvilka han födan till äfventyrs uppvärdar. Sträet innan för de nämnda krokiga Kloerna uti X X sitter en liten trin blåsa F: uppfyllt med svart saft, som kan i nödfall tjäna, att skrifva med; ifrån den samma går 6 små strålar eller rör H: G: iholige, igenom hvilka han utspätkar den svarta saften och grumlar Nattnet, att ej hans fiender kunna så lätt blifva honom påse. Iag släppte denna fisk i en stor boll och tog en pinne och rörde litet i Nattnet på sidan, så han sträet sin, de sig om och spätkade ut sitt bleck, hvarest Nattnet frammanföre och omkring honom blef svartaktigt, hvilket iag gjorde 4 ä 5 gånger och emellan hvarje gång öste nytt Nattnet i bollen, så han alltid var tillreds, att utspätka en ny i hast samlat saft. H: Stier ten med hvilken han både hjälper sig uti simmande och kan afse med honom lika som flyga undan faran, om det nysnämnda besörings medlet ifrån rofisker ej kan hjälpa. Hela kroppen består af ett slätt, tåmmeligen tiökt och nästan igenomskinnet, de skinn, och förmärkte iag ej några ben, mer än allenast i hufsvridet och några bröstkor i stier ten. Chineseerne, som kunna fördraga rotter och mös till spis, äta jemväl denna Sjökatt med appetit. Någre har iag lefvereradt, inlagde uti Spiritu vini

Fisken synes uti sin naturliga färg af Tab., som han hade, medan han annu lefde, men sedan han blef död, lufsnade Coleurerna något.

Flugande Fisken

Piscis Volans, Trigla; Hiss: Völoodor, bekagade d. 3. Maj 1748
under 2: 30: N. L. lika som flyga mig i händerna uti Klafvet uppå Dektet. Dese delar befant iag på följande sätt: *Musvridet* starkt, stättar hastigt af ifrån högsta jessen till munnen, är något litet spitsigt; pannan polatt, sidorna lika så, och satt på sin af skia ring, skulle utvisa en Pyramid. Ryggfena ej mer än en, satt nederst 1/2 tum ungefär ifrån Stier ten, hade 16 kett fina strålar i Bröstfennor 2^{ne} Stf., en på hvarje sida, lika nära ryggen, som bröstet, lagde långa efter sidan, räckte till ryggfennans slut åt stier ten. Utspänd, är hvarje aldeles lika en öjd första ledon af skuren fog, le Ringa, har 18 ronnolika och ledaktiga strålar, så ifrån hvarje stråle ungefär mitt uppå går en gren eller mindre stråle, och sedan åter mitt på dem igen en finare ända ut. Dese ben eller strålar sitta uti en tunn igenom skinnet seg hinna, och de 16 store i hvarje fena eller Ringa stöta tätt tillsammans likasom uti en half Cirkell öjd dese fäste i sidan. När denna fisk hoppas eller flyger uti

TAB. XVII.

Vattnet, så äro desse begge fenor eller Vingar hori Zontalt utsträckt och utspände ifrån
 Kroppen, men synes ganska litet eller ock intet, att han med dem fläktar, utan kallas helt flykt
 ifrån sidorna och berättades väl, att han ej längre kunde således flyga ofrån Vattnet, än desse
 så kallade Vingar öro säta. Högst ifrån Vattnet syntas han flygande 2 ä 3 och 4 alnar, och
 längden, som han i sin flykt gjorde, kunde ungefär efter ögnarmättet vara 10 ä 12 ja och 20 al-
 nar, stundom mehr och stundom mindre. Merendels såg man 50 ä 60, ja väl flär således ut en
 fläkt flygande, och skulle väl en obekant snart tycka, at det var en fogelflock, som således tätt
 och långt efter Vattnet flog. Under stundom var det ett tecken, att andra fiskar denna lilla
 fiskens fiender voro uti far Vattnet, som honom efteriagade. Man kunde tänka, att denna fisk,
 som eljest har så stor fördel af dessa Vingar, det de skulle förorsaka honom hinder och olägen-
 het uti sitt simmande; och var iag der för nyfiken att se huru det forekom; så iag med nöje
 besant, att han lade sina långa fenor eller Vingar längs sidan tilkopa sålde, såsom ett svärd,
 att de således intet äro dem mer hinderliga uti simmandet, än Svärdet på Holländska smar,
 han i seglande. Disse fenor, som nu nämde äro, låra rättare kunna kallas Vingar eller sido fe-
 nar; ty bröst fenor har han deslutan neder under desse, sitta helt nära syd gäloförmigarna,
 des strålar för räknelige; ty de äro fina och lika så. **Bukfenars**, hvilken sitter straxt ne-
 dan för sandboran. **Stiertern** klipsen, står perpendiculärt, liknar en kälsättare. Öfra
 delen, som har 12 strålar, kortare än den andra, som har 13. **Gältacknet**, hade hvardera
 6 fina ben. **Ryggen** platt ofrån uppå, lika bred och tjock, som han är hög, går nästan
 i Linea recta ifrån hufvudet in till ryggskeinan, hvarest hon sedan öterar af in till stiertern.
Ogon har denna fisk ganska store i proportion emot sin Kropp, runde och något utstående.
Stungen på ryggen blåaktig, skimmerande och är något litet himmelröd; är lika som
 med ett nät ofredragon till nästadelen af sidorna in emot buken, som är silfverhvitt,
 men öfveratt är Hufvudet mörkblåaktigt. Skottet smärade som pill, såg ock så ut,
 men ej så benrikt. Denna fiskern, som iag här beskrifver, var en af de största, som
 Sjöfolket berättade mig, att de på desse resor seet.

Längden	1 Svensk fot
Bredden	3 tum
Hvarje Vinge	2:
Öfra delen af Stiertern	4:
Andra Dito	6:

Eljest fick iag ock, som hastigast se en af desse slags fiskar, som hade 2^{ne}
 Vingor på hvarje sida, en mindre under den beskrifne 12 stråliga.
 Förvarat och lefvererat 2^{ne} Sty. uti Spiritu vini

TAB: XVIII.

Fig: 1.

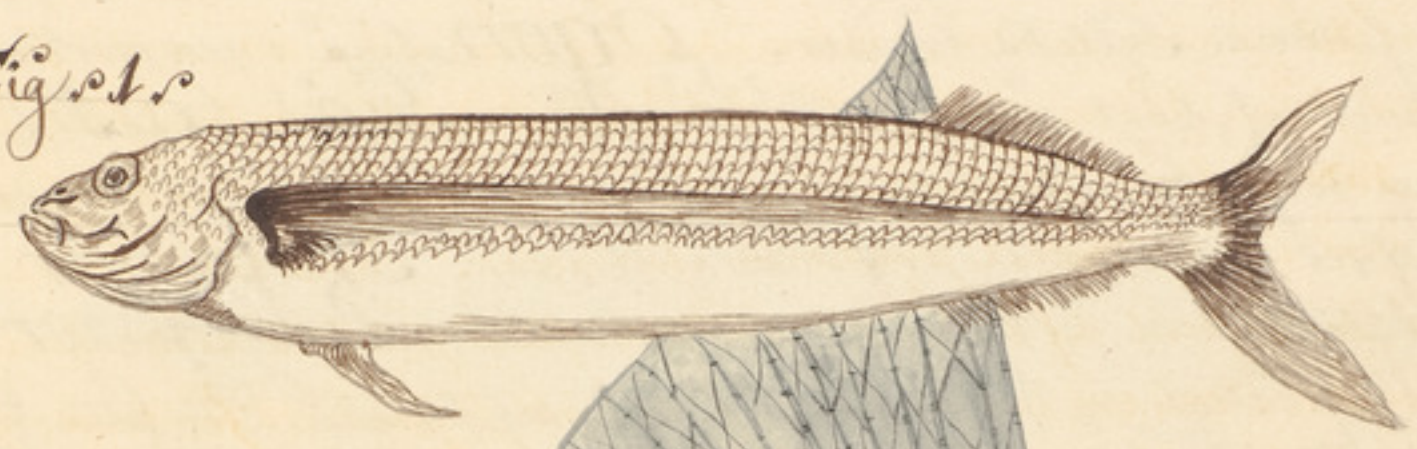
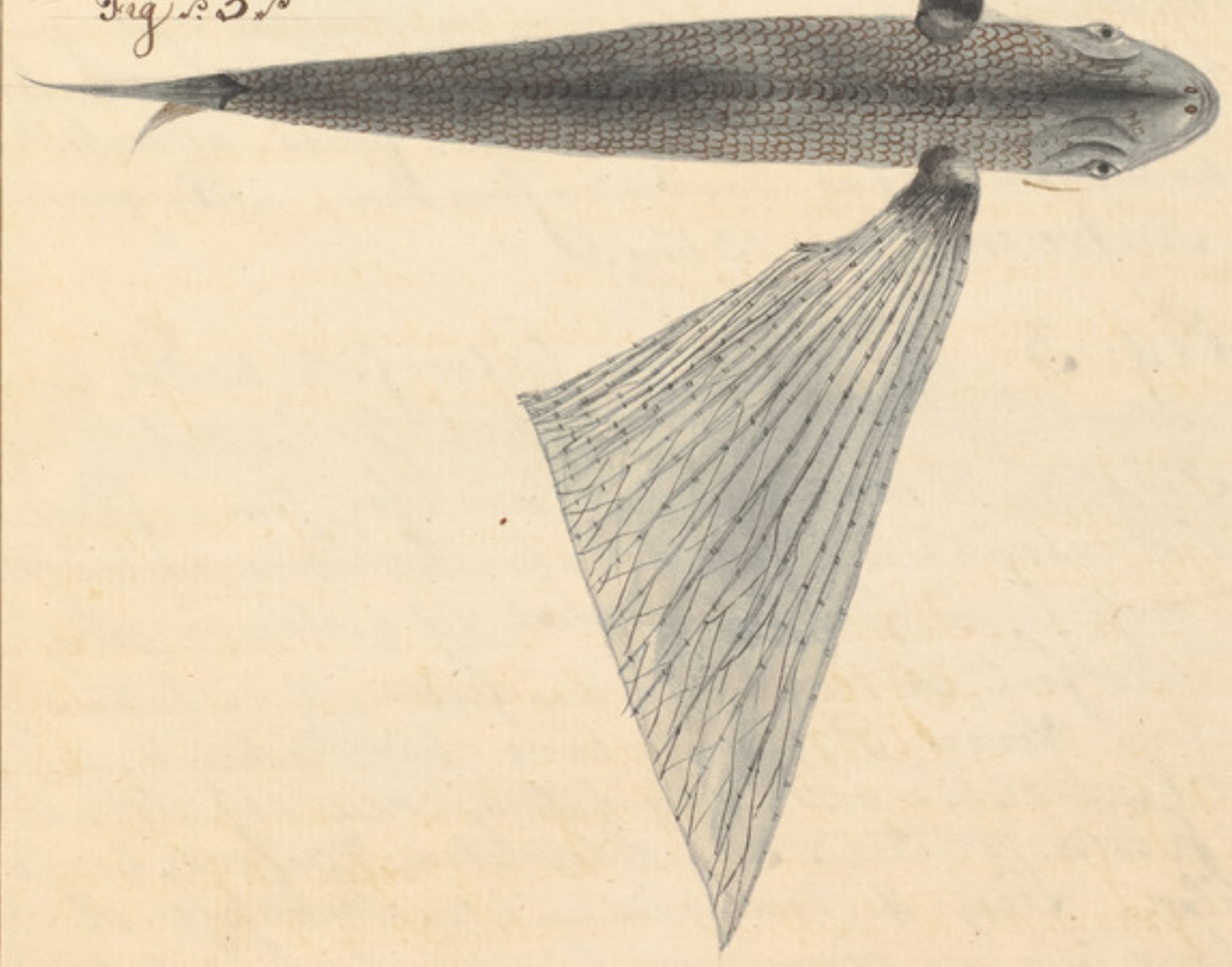

Fig: 2.

Fig: 3.

Delphin Tab. 17. Fig. 2, så af sjöfölkhet kallad, men rällare tyktes
Konijphaena: fangad med Harpon d. 5 Aprilis 1749 under 35: 40. Syd Latitudo.
Hufvudet, på sidorna slätt, i hopkramat; främman på, går nästan perpen-
diulakört stort neder äth munnern, obtuft. **Munnen** ej stor beklädd
med hett tätt sittande syllikä tänder. **Ogon**, små i proportion emot kropp-
pen, sitta Larmmel högt uppe i Hufvudet. **Gial-taukets** öppnin-
gar 5. Utiden första yttersta, hvar märksärdigt af 9 tangliknande taggar:
Skölden öfver Galen bestod af 4 platta skifvor. **Nasborar** sitta mest
i öfra Skäftens ändra, litet öfver munnern. **Borstbor** 2^{ne}, en på
hvarje sida 12 strålige. **Nagbor** 3^{ne} af hvilka 2^{ne} sitta straxt öfver
öppningarne. 7 grenlika strålar i hvarje. Nederst 12 strålar sätter den 3de,
har 26 strålar. **Arus** närmare hufvudet än sterten. **Ryggsenan**
stor och lång räcker ifrån hufvudet inemot sterten, har 59 1/2 tum strålar,
hvilke hvarje sitta 1/2 tum emellan hvar annan. **Sterten** klusvån, öfra
delen litet längre än den undra: hvarje har 8 stäpva strålar.
Sidelinen något krokig närmare ryggen än buken. **Huden** har små
fjell guldröda, somlige, och somlige silfverhvita. När denna fisk simma-
de Fig. 1. såg han bak ut, men annu tålkare när han lag uppdragen på
decket; ty han skiftade åtskilliga baktra, höga Colleurer, hvilka fattades
mig när jag honom skulle afrita, som såke kan sjynas. allra bakast på
saket, köttat hvitt som en snö, Lasclick i smaken. Längden 21
tum, Hufvudets bred 13 tum.

Tab. 17. Fig. 3 af Chineserne silfverfisk kallad, har ett kull-
rigt hufvud, tåmmeligen stort emot kroppen, som är såke lång och
smal, undra Skäften 1/2 tum längre än den öfra, som är sjuklik.
Ogon store något inträkt i hufvudet, hafsra hvardera en blåsten med
2^{ne} helt små bröstbor, som sitta straxt öfver gialöppningen, simmar
han likväl helt fort, då han rörelse dem fram och tilbaks, snälla-
re än lärkan sina vingar. **Ryggsenan** lång ifrån masken in till stier-
ten, borstlik. **Sidelinen** rätt, delar fisken mitt i två, utmärkt
med små fina stratta porukar. **Sterten** liten, klusvån, har svår,
räkneliga strålar. Fig. 4. kan kända en liten Svordfisk. A. Buken.
B. Ryggen, hvar svår att examinera. förvarade honom dock, tillika
med nysnåmda silfverfisken och inlesterades i Spiritu vini.

TAB: XIX.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

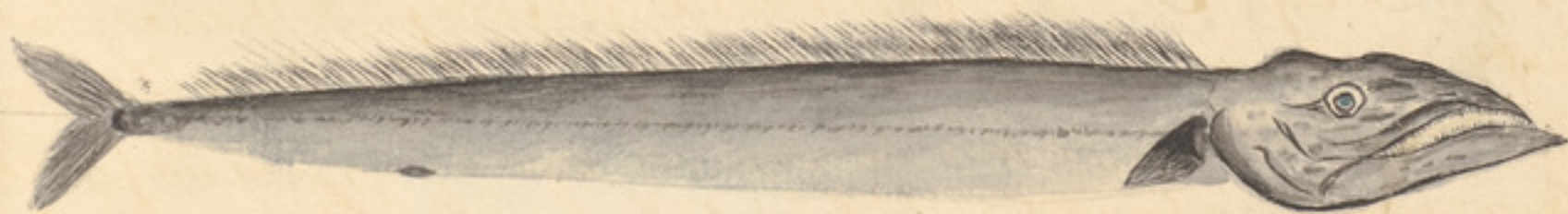
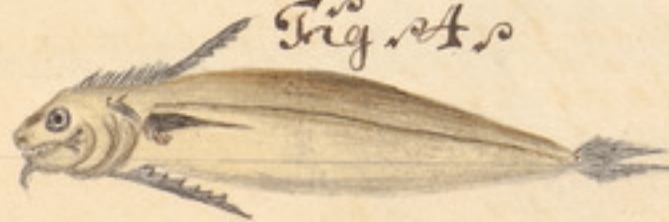

Fig. 4.

S: 20.

Old-wife Tab: 20. Fig: 1. *Labrus acanthopterygius*
art: *Spéc: XXVII.*

Fig: 4. *Frontispicium labri.*

I Spiritu vini forrard och inleposerat
så väl denna *Old-Wife*,

Fig: 2. ^{som} Ett slags *Chinisk* Kierring, alla merendeles
ej större än som ritat synes. *Chineserna* akta
sig för att äta henne, som för döden; ty de säga
hon är förgiftig, och dödat många.
Så är det, att under en Måltid Mat, råka
ut för en så förgiftig *Chinisk* Kierring.

Fig: 3. En *Courieu* fisk, men olyckl., att han kom
mig i händerna; som jag vid titet åskadan,
de såg honom, synes han på Tabellern i natur-
lig Storlek. Ryggfenan, Bröst- och Magfe-
nor förekom mig sådane, som fig: utvisar.
har ett trubbigt bröne; i innera Kåften, som
är kortare än den öfra, sett en svart Klot,
liknande bruska. Märkeligast, att han var
igenom synlig, men beöfveligast, att han
så snart, skulle blifva osynlig.

TAB. XX.

Fig. 1.

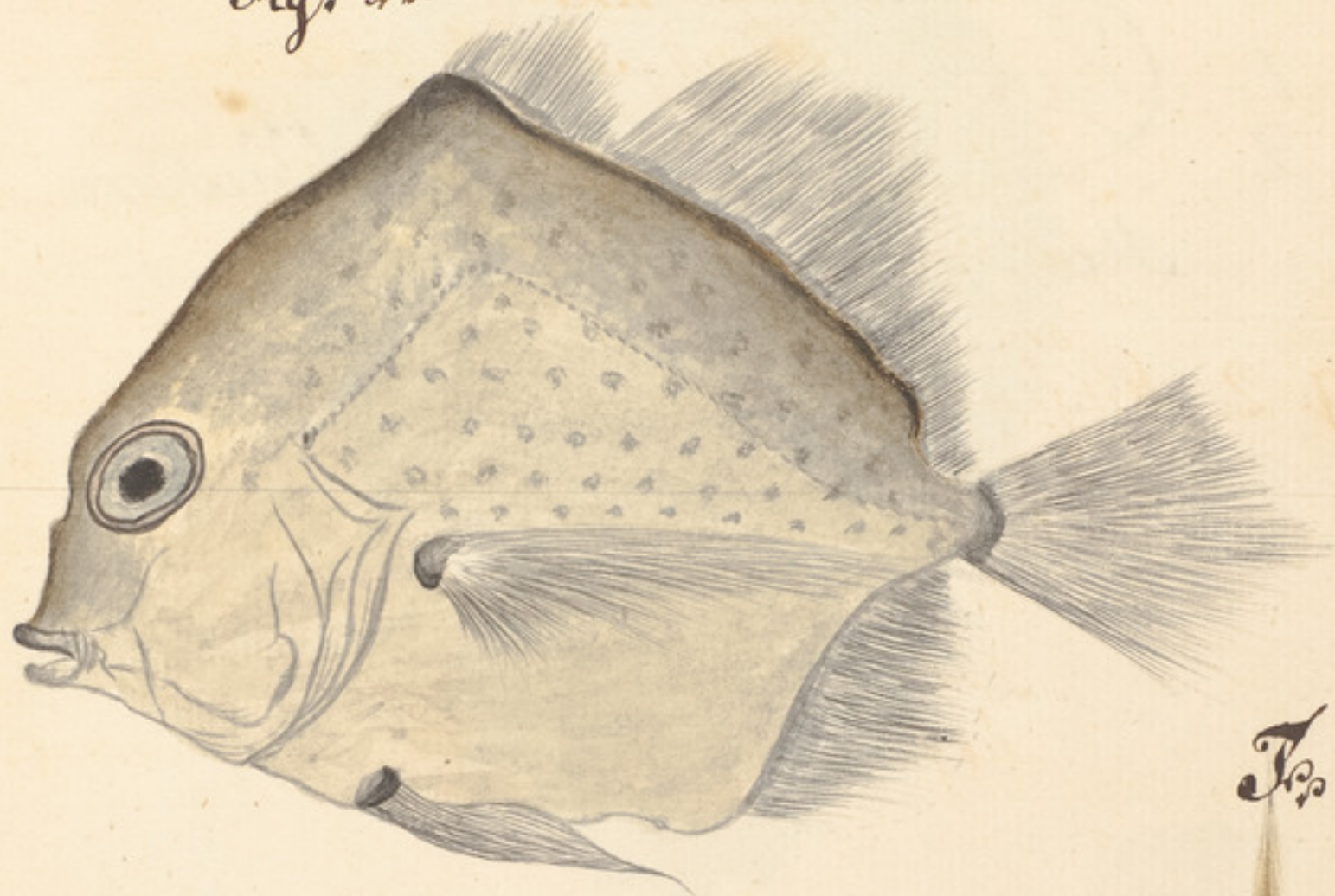

Fig. 4.

Fig. 2.

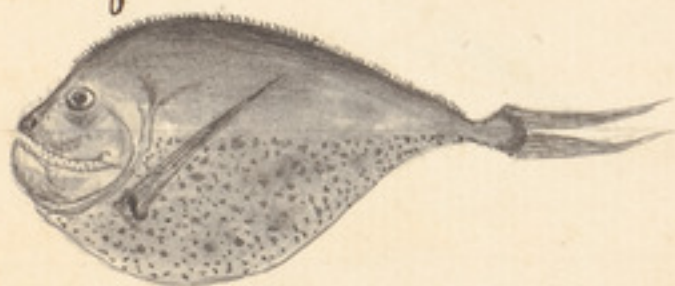

Fig. 3.

Sat: 21.

Fig. 1. Cancer Chirrensis, på Ryggens.
2. - - - - - på Brøsten.

2. på Busken.

Har ej fædt igen men bestrifning.

Fig. 1.

TAB. XXI.

IXX. PLAT.

Fig: 2.

TAB: XXII

Skilpadda.

Fram =

= Senor.

Pa

Puckern.

Pak =

= Senor.

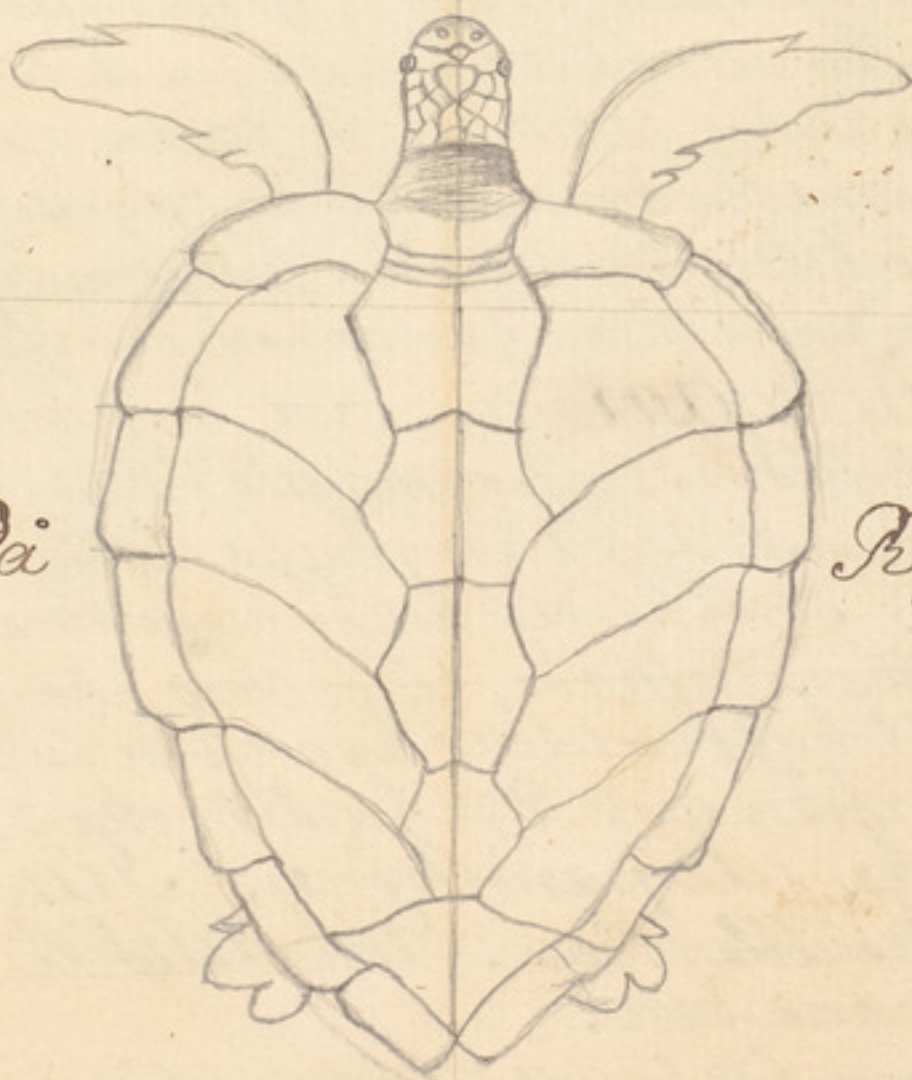
Huf =

vudet

Pa

Puggen

Siogras Fisk, Skallan iag denna fisk, som till afseendets är en *Pallias*.
 Kroppen, liknade något en simpas, dock har större bredd, hvilken transseksverid,
 gör afståndet emellan Gial- och Hiertstrålarna.

Hufvudet en god 3de del af kroppen, 2 gånger så djupt, som bredt, plattakt;
 tigt ihopkramat på sidorna, bepröjdes af Horn Antennens 2^{ne}, det öfversta
 störst, tiokant, bredast, men begge grönige, bestå hvarje af ett triangulært kan-
 ligt, styft ben; det största litet högre än ryggseriens största stråle; det minsta
 gör det afståndet, som munnöppningen har ifrån Ogat hvilket är ett på
 hvarje sida, helt små, runda, ägande en Brangul Iris med hvit kant, och köhl,
 framt Ögonsten.

1° Anm: ögat på högra sidan, har en rödblemkande sterv, först med en svart och dernäst
 en rödaktig ring.

2° Anm: Omkring vänstra ögat ligger under skinniet en mörkrod 3 a 4 Linier tiokantig
 Fig: 13, Tab: 24, löpande ut på sidan sträckt under ögat, och ruller ned till
 begge käst benens sammanstötande eller der deras gångjern äro, då utur
 öppningen af denna tiokant strengen sitter en dopf Fig: 14. af många små si-
 na svarta strengar i. innumerabiles. som 2^{ne} lika långa i i med hufvudet
 djuplek, smala hvitblå, utlöpa utur samma rot som de nämnda små dopfjerna.

3° Anm: Afven under vänstra ögat sitter en liten hvit hvarstentagg, ifrån hvars spets går
 ett litet brunt skinn, som följer sig öfver kästbenet af.

Munnen hvilken har ett upbögt tryne, att om en linea skulle dragas ifrån ögat
 neder till kästernas ledgång, så fatt öfversta kästern upbögt till en grader.
 När munnen uppspennes blir öppningen mer än 90 grader. Kästbenens 2^{ne} hvar-
 andra betäckande beklädd med 2^{ne} rader sjukelformiga tänder, hvarannan-
 tand minst. Falla nätt emellan hvarannan, den öfversta tandraden på den
 under fig: 10. **Svingan** stor, oval, uppfyller hela understa kästern,
 framsta helfften bestå af en lös perlucid brusk, men nedersta händare, grå
 avfärg, mitt uppå en krit hvit episkypis, beklädd med små tänder.
 Näboror inga. Torde händare att de begge nämnda Antennerna eller
 Hornen äro fiskens lufttror, ty de röra iholige och qingo med sin
 inna ända in i hufvudet till, hvarest de sitta fast lika som med
 en rot i. hvarifran gink 2^{ne} små korta rör ett på hvarje sida
 r. r. om det långa utlöpande röret. Gial-tesket membrana branchio-
 stega, 3 böga trinna ben.

Anm: Denna fisk har ett litet trint hål under hvarje arm eller sida
 fena till gial öppning, att hela hufvudet tiakt och kals, som en
 stort annat är, än ett segt skinn, upblas som en blåsa öfver
 hvarje andedrag.

TAB: XXIII.

Fig: 1o

Fig: 2o

Näcken, något bred, Conveex, kullrig.

Ryggen går först ifrån Hufvudet litet uppföre, men straxt därefter så småningom af till Sterten.

Björken, rundaktig, tiotvåre än ryggen, men lika lång med honom.

Lång-Linea ingen synlig. Fenorne äro 7, 2de bröstfenor, 2de sidofenor 1 ryggsfena, 1 gumpfena och en Stertsfena.

Bröstfenorne sitta till tillsammans, utspände, se ut som en Sjöfugels fot, hafva hvarje 5 något mörka strålar, i hvars ändar sitta små brunaaktiga klor, hvarse och styfsare än själva strålarne; de främste längst, de andre minsta af i en lika proportion. Strålarne betäckas af ett brunt och brangult svartspäckligt skinn.

Sidofenor sitta i Linea reita med glipens gångjern, hafva hvarje 11 strålar med klor på ändan som de förre; se ut som en krokig arm.

Ryggsfenan ej liten, sitter närmare Sterten än hufvudet, har 13 à 14 strålar, halfmörka, betäckte med ett brunt-brangult och violet späckligt skinn.

Gumpfenan, har 7 dubbla strålar af hvilka 2 à 2 sitta i fender, gör 14 tillsammans.

Stertsfenan 7 på samma sätt.

Arus stor, oval, består af 2de hvita lösa kirtlar, sitter litet framman för gumpfenan. Fenorne lika som Inmarmorade.

Färgen brangul, brun och gulaktig öfverst på Kroppen, uti hvars främsta del åt hufvudet hänger här och der små brangula hvarsa skinnlappar, men uti andra delen, åt Sterten och under buken vit hvita. Spotter större och mindre, sitta här och där öfver hela Kroppen hvita, litet uphöjde.

Risgäator 17. nederst i Sterten satt på Vänstra sidan utigenom skinn, net en sådan dopf-streng, lika som sjo Ögat.

Stertat litet, 2 gånger så långt, som bred.

Sarmmen, lag dubbel; i ändan satt en liten blåsa, uppfylld med en mjukhet af Rومن som består af helt fina trinniga gula grön, inneslutne i en seg hinna. Väder-blåsor 2de en större och en mindre.

Artigt var at se denna Sjö-Arlequin ligga inneskrad i Sjögräs.

I Spiritu vini förvarat 2de och inleserverat.

TAB:XXIV

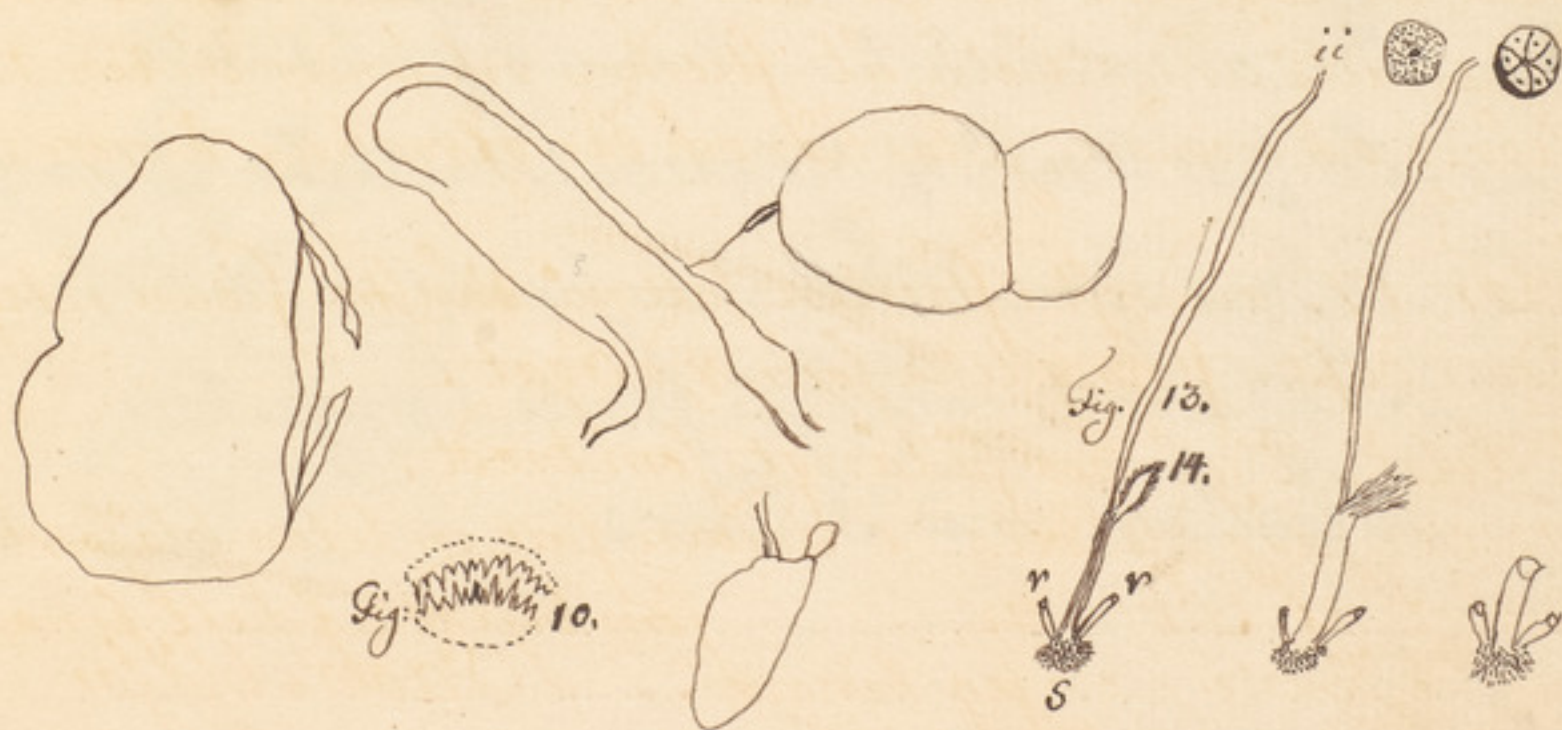
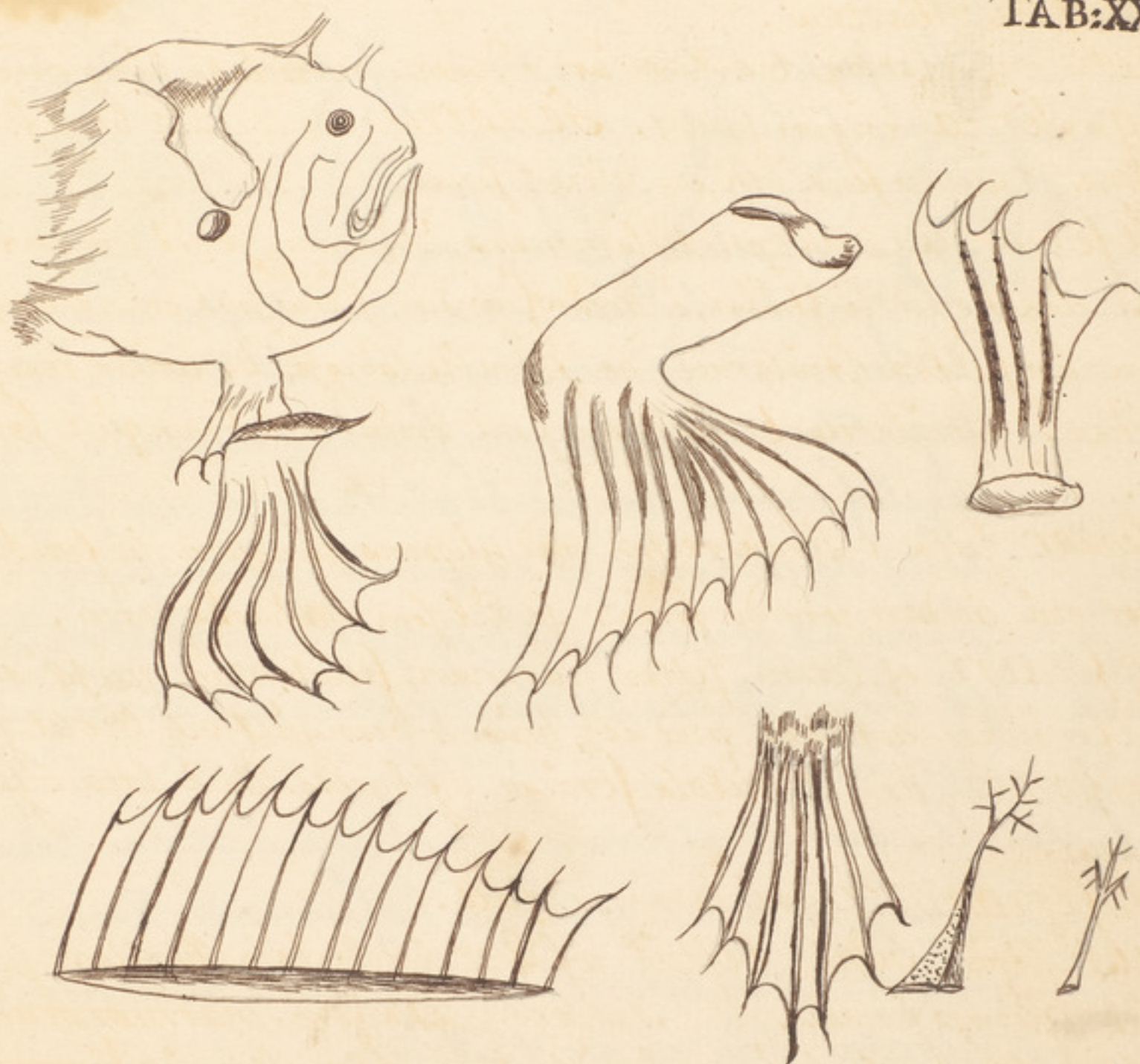

Fig: 1. Ett Insect ut; Naturlig storlek på Ryggen.

Fig: 2. på Buken.

A. Hufvudet försedt med 2^{ne} hvarse horn a.a. eller klor hvilka kunna ledas fram och tillbaka.

i. i Ögonen store, hvars stammar äro eldröda.

B. Beskrif en öppning; Munnren.

C. Halsen har tre leder, att det kan kasta honom om bak ut på ryggen, då det med Hufvudets klor räcker till 2^{ne} lika sadane litet mindre, t. d. i. klor, mitt på ryggen sittande; märkeligt var, att när jag såg de saggloss, hvar på var godrad på Skieppet, eller andra flugor rundt om, kring och på honom, så anammade han dem straxt med dessa klor, som ej frän och med dem, som suto vid Pumpen E. Det som låg närmast för dessa Insectets Näppan eller närings krok, miste sitt lif och blef dess föda.

F. f. etc. Fötter, 3 på hvarje sida; hvar och ett har 2 leder; 8 fötter näs an, där suto 4 små tråd fina utspritande klor.

Ryggen var beklädd med ett tunt brunaaktigt skal med svarta strekar här och der tecknad.

Fig: 3. Ett annat insect i Naturlig storlek.

A. Ett skal hvar ut; Ningarne betäcktes och ihoprullades.

B. Ett skal öfver Naiken, under hvilket en stor hufva t. b.

C. Hufvudet med 2^{ne} svarte hvarse klor.

D. Sterten med 5 leder.

Fig. 1.

Fig. 3.

Fig. 4.

Sab: 26.

Fig: 1 En Myra i Naturlig Storlek, fick ej
tillfälle att besö. hemmet; ty hon skyndade sig ün-
dan, då iag följde henne i hamn och hål, till
sitt monka Bopernent i jorden.

TAB. XXVI.

Fig. 1.

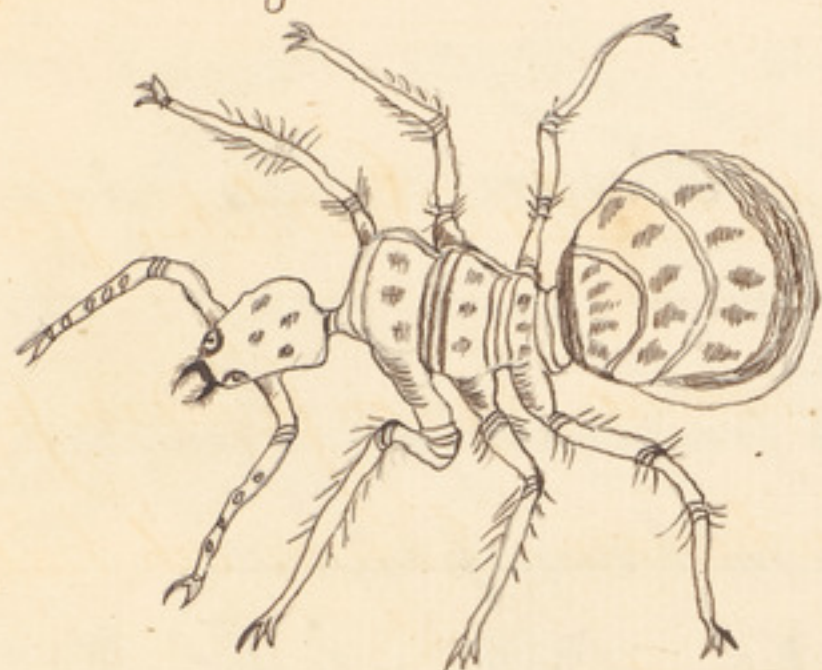
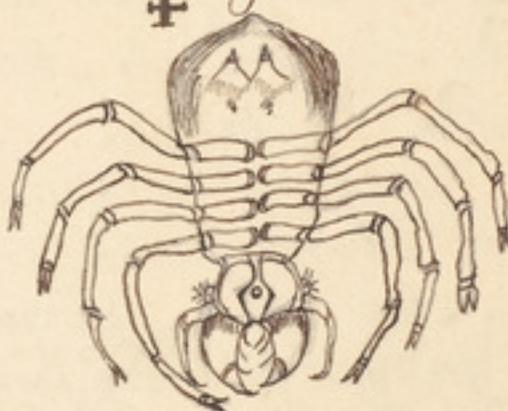

Fig. 2. †

Fig. 3. †

A. Aranea

Tab. 27.

en Stor Spindel afritad i naturlig storlek. Ryggen hvitaktig
med en svart Strämma mitt uppå om hvilken gå på hvarje
sida 3 svarta prickar. Magen brokig af svarta, hvita och
rödaaktiga fläckar. Benen 8 långa, hårige, klufne i
ändan f. uti Klufvet, som såg ut som en skal d. fitta,
som mig syndes, 8 svarte glänsande ögon. b & c. Munnen.
a. antenna, en på hvarje sida, iholig.

B.

pa Ryggen. Någre sådane sjätte på och då på Klufvet.

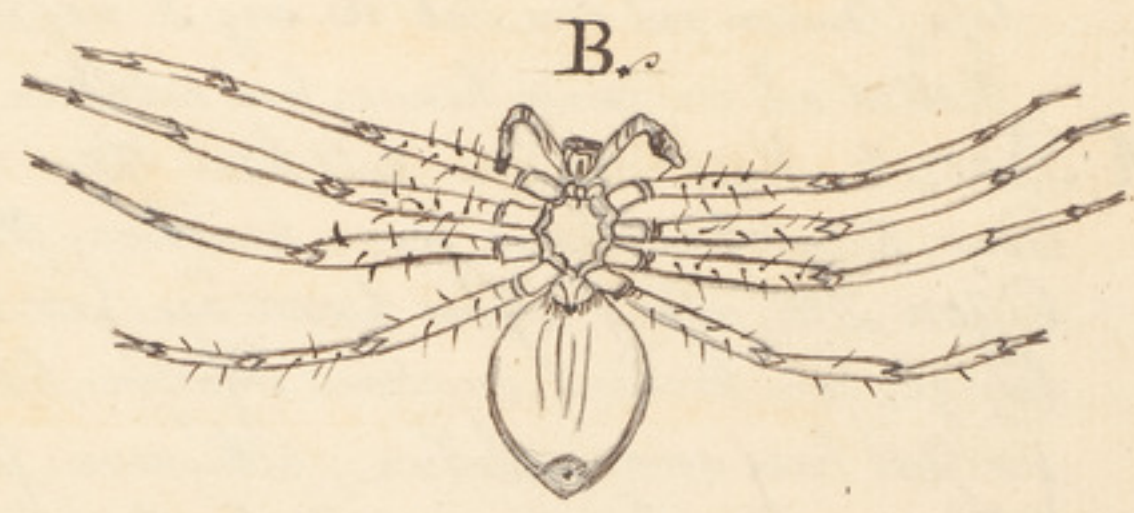
C. Ett litet Insect, på Ryggen i naturlig storlek.

D. På Ryggen uti Microscop 3 gånger så långt som bredt.

E. På Buken

a. synes en liten spott med en kort knapp uti ändan, klufvet; larver utan tvifvel
sata Munnen. På hvarje sida uti denna knapp fitta 2 små ovale knölar, till
öfvertygs ögonen. At under Buken en oval hvit upphogning. b. b. 2 långa
armar, hvarje 2 gånger så lång som kroppen; i hvarderas ända en tuden krabb,
liker Sko k. k. Fötter i i i 4 på hvarje sida; de främste hafva 2 leder; de an-
dre 3 hvarje, hvarje åt ändarna. Bröket hvar rödbrunt, hade främst åt
Klufvet skal öfver sig med 3 tråns öfvergående svarta strekar. Öfver den re-
dersta ovalika delen gingo 6 svarta böjde Liner.

TAB. XXVII.

Maskar besåg jag igenom Microscop, som suto tåmmeligen många inuti
lösa Buken på den Tab: 16. Fig: 3 beskrifna Boriten, emellan
köttet och en tunn hinna, som betäckte det.

Fig: 1. A. Borit. Masken var helt hvit öfver hela kroppen, bestod af 9
leder, knappt en lineas store hvardera, var lika tjock ända genom;
Ögon 2^{ne}, röda; öfver hvart öga satt ett svart horn, hvarje så
långt, som bredden emellan ögonen, hvilken kunde vara på den
största half annan lineas; Munnen såg jag efter, men kunde ej
blifva varje någon, annat än som en liten krokig snabel-likman,
de spets, hvilken hade en sprick på ändan af en pösts storlek,
och på hvarje sida af denna satt en halfparten mindre snabel
eller horn, men utan sprick eller slitens i ändan:

Är det? om icke detta lilla kråket, som har sitt kvarter i
fisk-buken, med dessa 2^{ne} små spadar rotar och utgräp,
ser litet mat och dricka, litet kött och blod, vilket han
till äfventyrs med den långa mitt emellan sittande
snabelen suger till sig.

Herrans sprick äro store och öfva sig ej mindre i den minsta
mask, än i den största Elephant.

Fig: 2. A. En Fiskklus, har ett skal gråhvitt bestående af 9 leder, på ryg-
gen.

B. Inänder är alldeles tom, allenaft i ytterst i krusige kan-
terne, som stöta intill de 4 föttern som hafsven på hvarje
sida, ligga några tarmmar rundt omkring, b. b. Fötterna.

C. En liten fiskklus af annan skapriad; begge slagen fann
jag så väl på Haien, som andra fiskar.
Inlefrererade och förvarade i Spiritu vini.

TAB. XXVIII

Fig. 1.

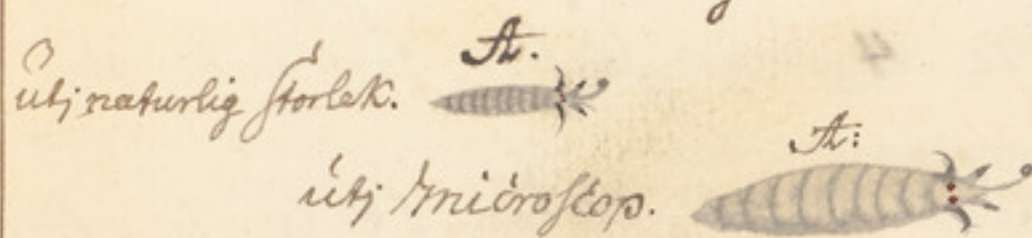

Fig. 2.

Tab. 29:

A. En Grintsten, till tygkande maskaten, funnen d: 27 Aug.
1748, på Bänkfals platsens strand syd Nampok.

Se Pag. 61 & 62 i Beskr.

B. Hålet hvarest masken låg.

C. Sielfra Masken 4 gånger så stor, som han var i sin
naturliga storlek d. Skroppen, bestod af 6 svarta afdelningar
hvilka deltes i lika delar genom hvita tvärs-öfvergående
Lineer. Som mig tyktes i hast, var hvarje hvit Linea
en led. Syd hvarje Linees yttre kanter i fidorna, satt ett
2ledigt ben med en fogellik svart klot i ändan.

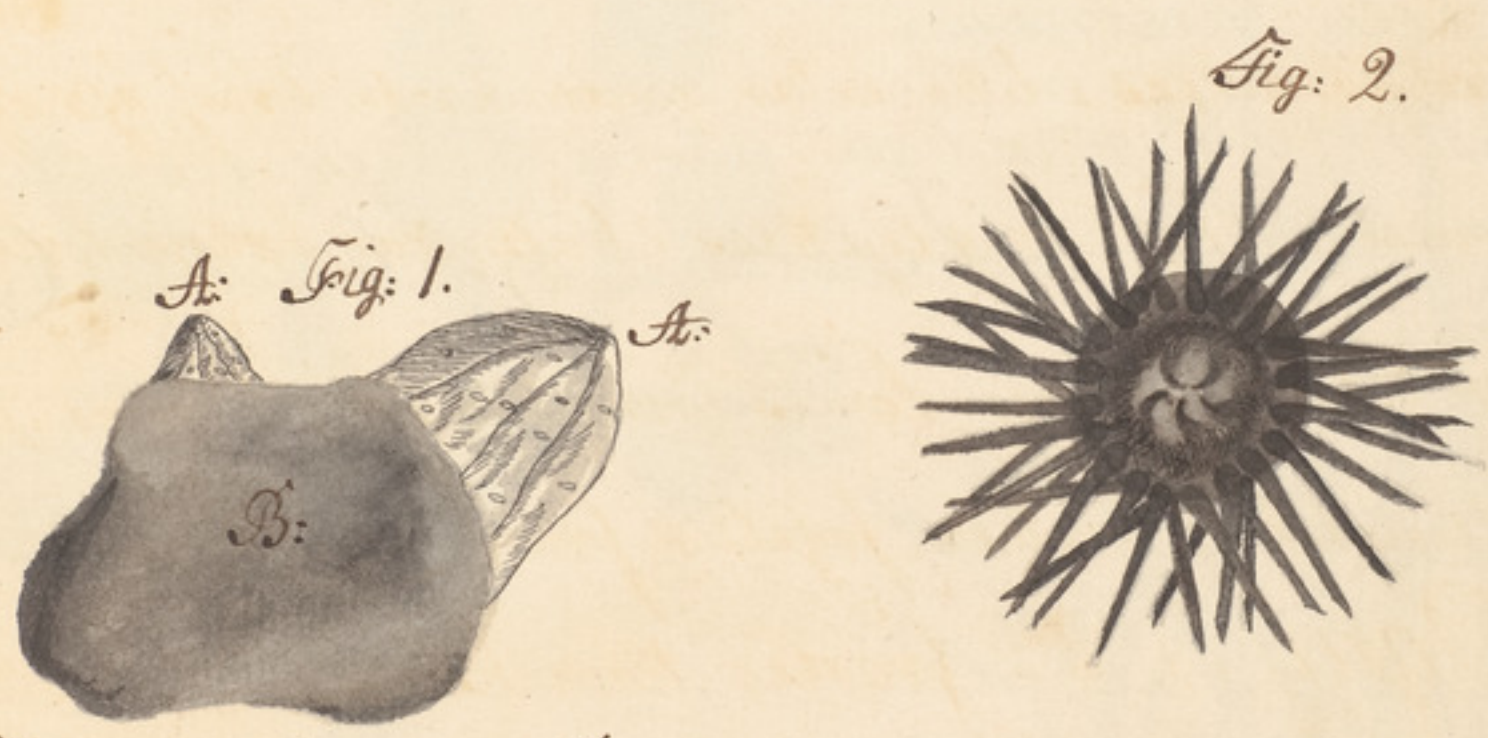
Ogonen i 2^{ne} svarte; kan hända, att de 2de svarta
glänsande priakarna, som sitta i rad 4 på hvarje si-
da uti främsta 6te ledet, och soro Ogon.

O: O. 2^{ne} Sklor sitta straxt bak om de 2^{ne} Ogonen i i.
Mer fuk jag ej besä honom; stenen försvarad och
inlefsvererad

TAB: XXIX.

T: XXX.

Tab: 30. Fig: 1. Snigel, som omtalas i beskr: Pag: 15.
 A. Snigel Huset.
 B. Moner, hvorpå han biter sig fast.
 Fig: 2. Arong Basi
 Inlefsenerat. —

Tab: 31.

Fig. 1. Lih-chis Trädet.

Fig. 2. Bambou Trädet. } Se Beskrifn: Pag: 54.

Fig. 3. Pisang, fin ej se mehr än själsta fruktarna
och Trädet men ej dess blom; ty detta trädets blomtid
har förbi under mitt Bestånd i Canton.

Fig 4. Aranas: såg hvariken Trä eller Blom, mer än
frukten, A: som hade karniser, lika som Vår Hasel-
nötter, eller fjell - lika skal utom själsta Nötter
eller Kiernan.

B: såg många gröna blader i en Skapa,
länge, men kortare 3/4 Stielken. C.

TAB. XXXI.

Fig. 3.

Fig.

Fig. 4.

Fig. 2.

Tab. 32.

Någre Chinesiske örter.

Fig: 1. B. . . Blomman, röd, bestod af 8te Blader, utur hvil^{en} skuto sig orkneliga harsina strålar ^{väl} 5 gånger så långa, som blomman's blader. De slingade sig kro, kuglt utur och liksom litet krullade sig vid öfversta spitsen. H.

L. . . 7 st. långa små blad, satta 2 tum ifrån roten R.
Örten syntes här och där ut med risakrar 1/2 mjl ungefär.

Fig: 2. . . En artig Ört, stod rak, högst på somliga knollar. ^{afhan för Canton uti}
o.o. etc. gula knoppar med en grön strimma mitt uppå. ^{Tahorevier.}
På hvarje knopp, sköt sig ut ett grönt blad.

S. . . Stammen en tum tiok, var sköt, nedest emot jorden satta 2de (på sidan som viste uppåt) taggige blad b. b.; örten litet mindre än jag hemma såg.

Fig: 3. . . En ört fant jag en enda uti en Dagad Svågär. Med lius grön knopp, ^{hvarntid gingo} med 2de ett stort och ett litet tättihopsittande gröna blad. S. S. 2de små krusige stielkar (med en ^{röd} knopp på hvarjes ända), skuto sig utur knopporn på hvarje sida om bladerna.

Fig: 4. . . En ört slingade sig på somliga ställen om stenar och Buskar, lika som *Caprifolium*. i. i. etc. No. ro små smala stielkar med en röd knopp i ändan; under hvarje stielk satt ett blad.

TAB: XXXII.

Tab: 33.

- A: . . . En Cran.
- H: . . . Ett Framphjul, som sitter i stommen J:J, af goda tiorke
Plankor gjorde.
- N: . . . Axel, hvarom tåget löper under tramponingen.
- i.i.e. Grinna Saporar, sitta tvärs igenom Hiuilet 1 quarter hvarje
ifran Hiuilets Peripherie, hvarpa en Karl trampar, under hvil,
ket han, att hielpa sin Kraft, håller i frårstängen, m:, på hvil,
ken en jernstäng löper med en trin ögle på ändan, den han kan
kastat på någon af tramp-tapparna, när han vill, att Hiuilet
skall stanna.
- n.n. 2^{ne} Saljor hvar igenom Tågen ä omse sidor löpa upp igenom
2^{ne} dubbla Block i Saljorna a. a: hvilka hänga i Cranen.
- o.o. Tågen ifran Framphjuls Axeln.
- c.c. Tågen i Cran, afskurna ifran o.o.
- d. En jerntjunga, som far upp och ner på Cranföttrens armar
- g.g. En Jerntappe med ett aflångt hål i ändan, som sättes i
jernöglaens p. hål. Fiedren 2: stikes sedan igenom, då Karlen
trampar upp på slagnings tjungden och när han vill hon skall
falla neder, rycker han ut fiedren med strengen t.
- b. Tåget, hvar med öfversta ändarne af Cranen bindas tillsammans,
sätter fast i uti öfversta Blocken.
- f.f. Hufvuds stolparne, hvardera af tiorke i hvar fogade Plankor.
- e. e. Den på omse sidor om Hufvuds stolparne. Med sju för tramp
hiulet upphissades eljest afskilliga tjungden, hvarrest som
behagades.

Sågs ut; Cadiæ

TAB: XXXIII.

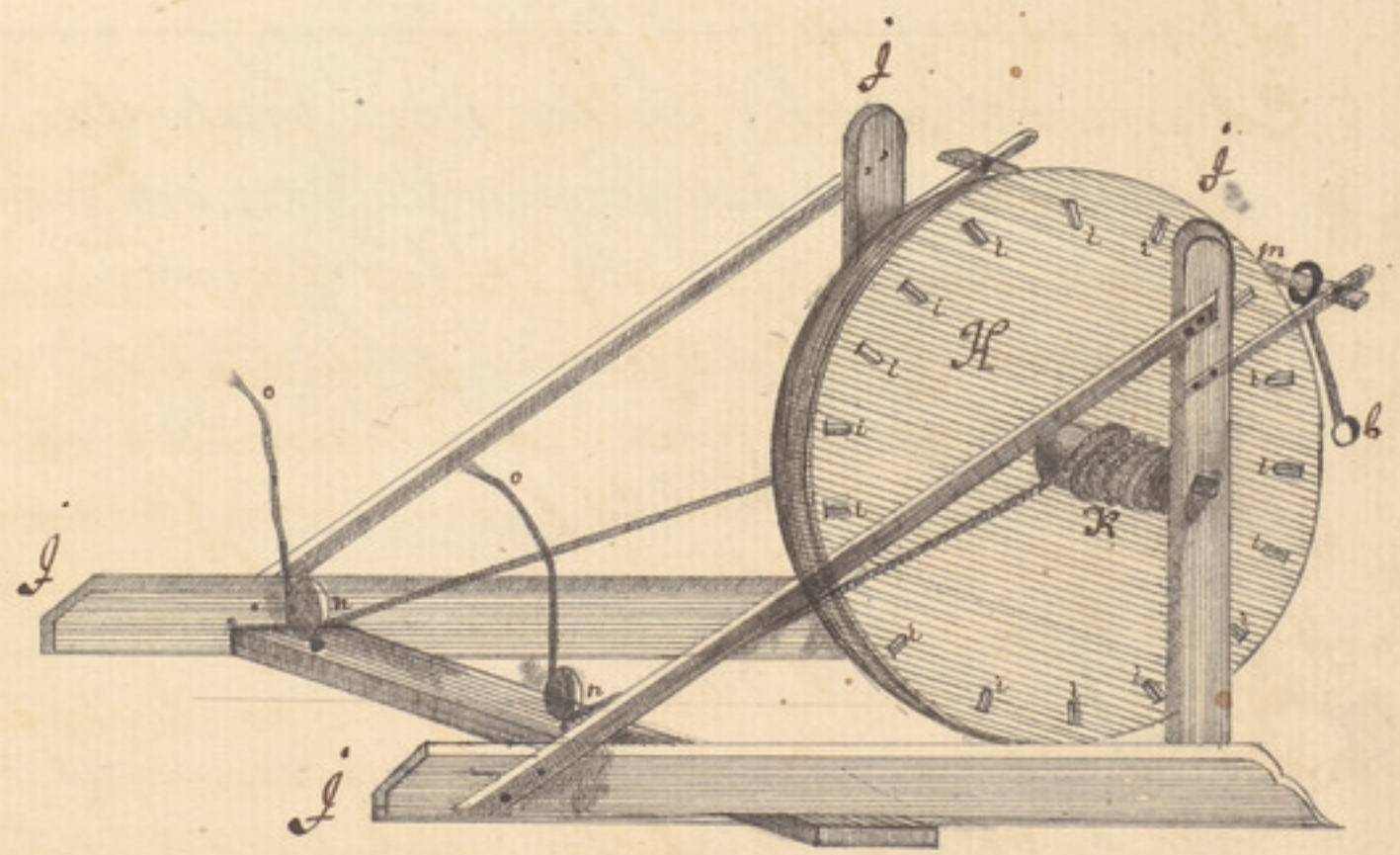
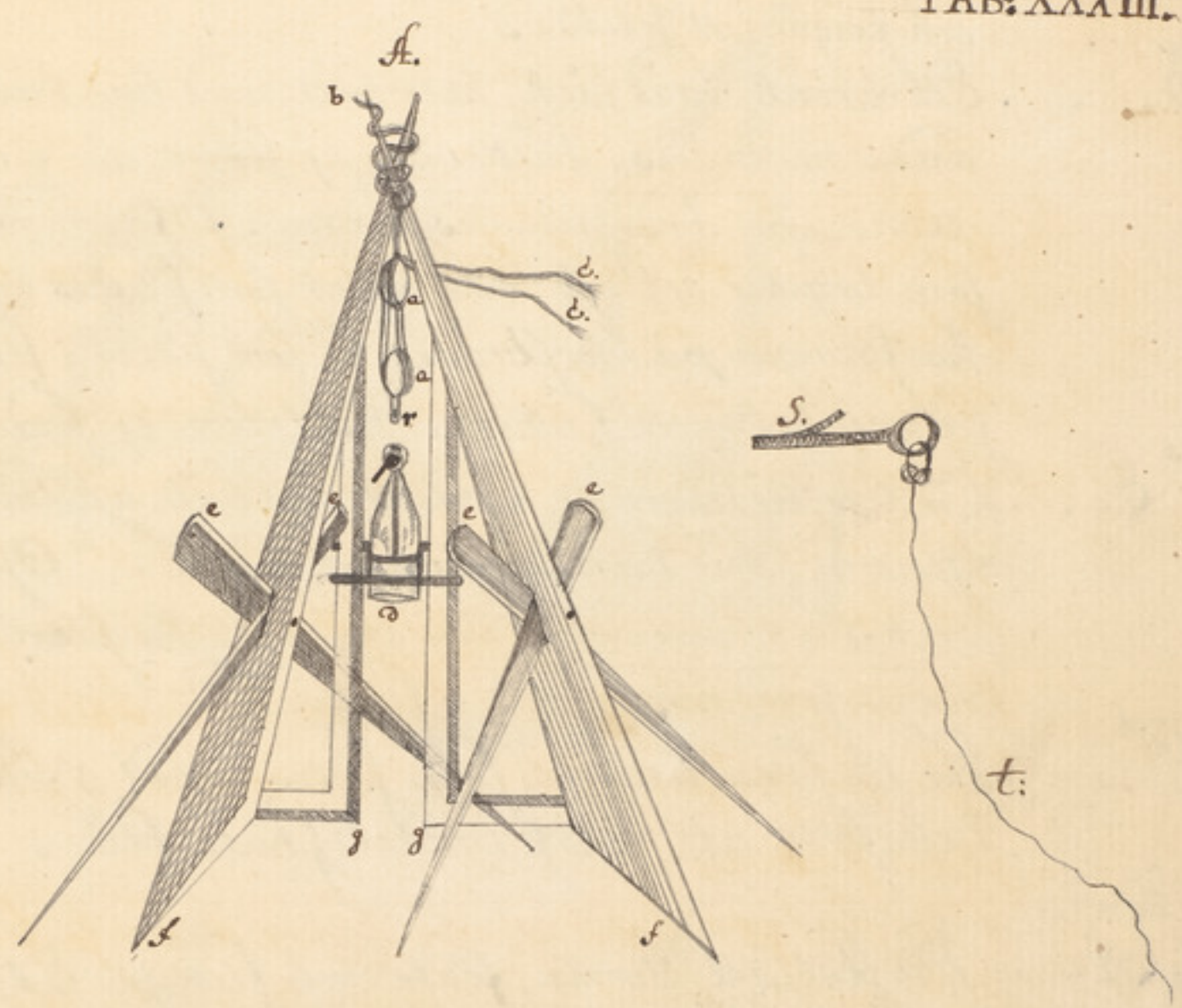

Fig: 1. 2.

Tab: 34.

A. . . En ugn, med en inmurad kittel uti, hvilken Chonferne koka
och färga sitt silke.

B. . . Ett trint träd lätk, helt tätt med heil bärat, hvar igenom silkes
ändarne trådes. Lätket är ej större, än at det kan falla ned i
pannan, ända till dess botten. Öfvan på Lätket är en blytynga,
som trycker det ned, allt efter som silkes nyftarna minskas af öf-
harpsingen på harfsträdet C som sitter i stolen D. Detta gör ock,
så mycket, att silket i kittelen ej frärjer sig.

E. E. . 2^{ne} upståndare, i hvilka äro hål, at tråda en trin kaste E
igenom, som kan sänkas och högas. Öfvan på denna fara
silkes trädarne, men inunder kastan F som sitter fram-
man för harfsträdet i stolen D.

F. . . En russen klapp, som sättes emot bjorden H., när man
behöfver att harf trådet skatt stå.

Fig: 3.

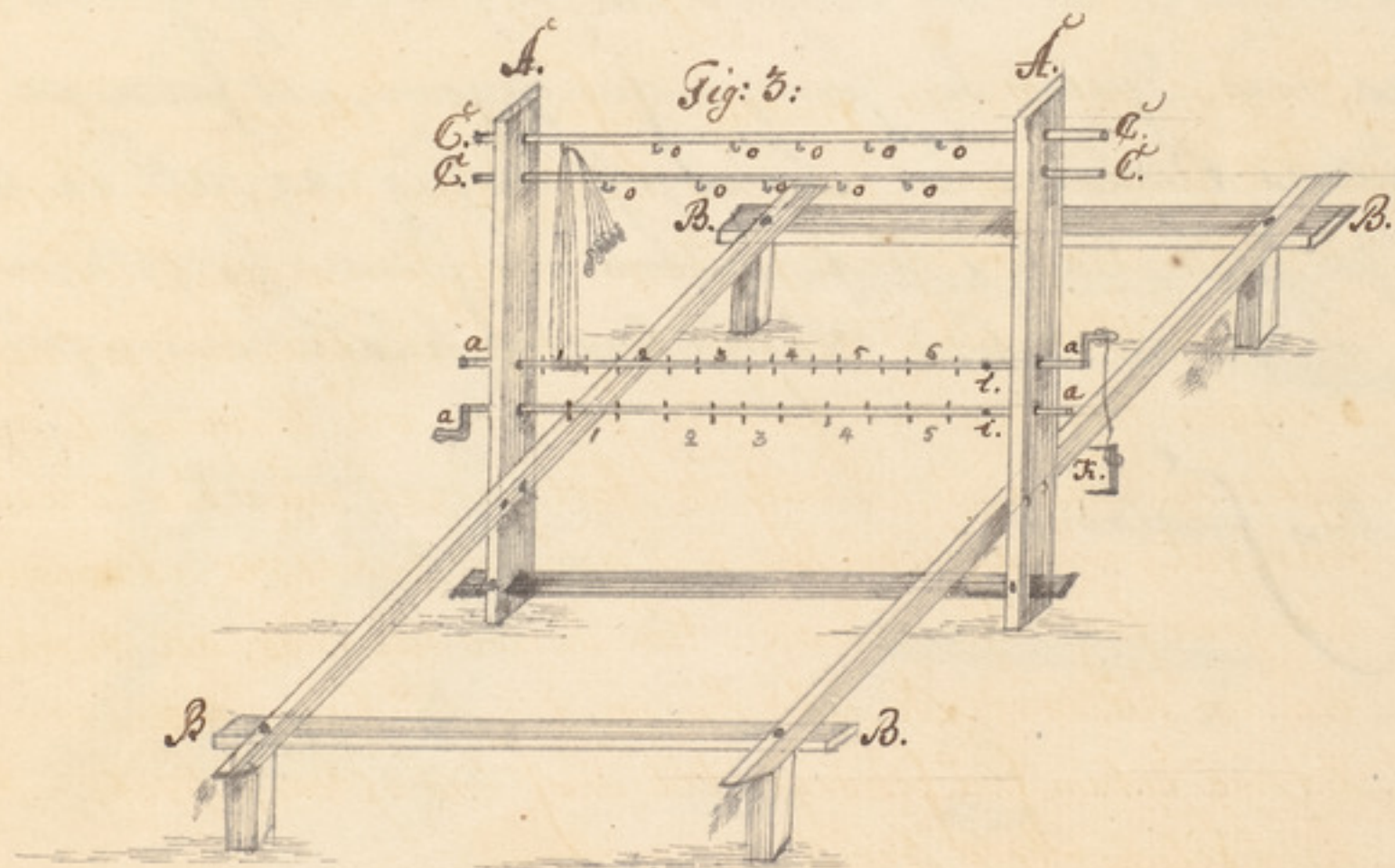
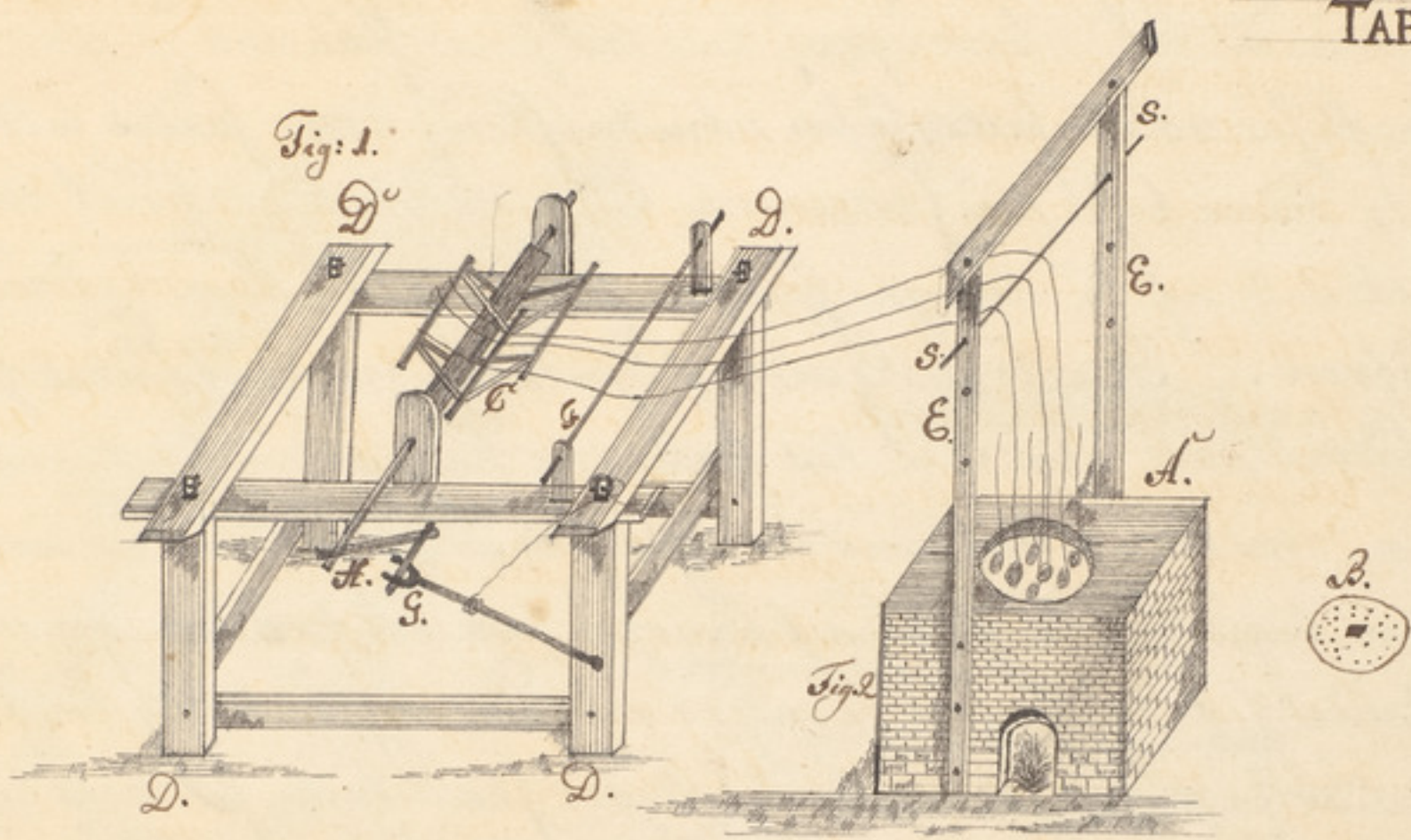
A. A. . En stol, att virka, flata och slinga uti etc.

a. a. 2^{ne} smala axlar, den ena litet öfver den andra sittande, på
hvilka äro satta små fasta pinnar, som göra 6 afdelningar
på den öfra, och 5 på den unra smala axelen; på dessa afdel-
ningar harvas det färgade silket. och lemnas 1. 2. 3 och 4
afdeln: lediga, till dess de fått färgat och uti kittelen up-
harprat, mera silke som till arbetet behöfves af andra Cleurer,
än som först färgades. När de äro till reds, att virka etc: sätta
de en hållare K uti halen i. i ta' begge axlarna ej gå om,
kring utan stå stadigt, till dess behöfva afsejra af dem
mer silke till virkningene.

B. B. . 2^{ne} tvär bräden som hålla tillsammans virkstolen, hvar-
på de sitta eller stå och göra sitt arbete.

C. C. . 2^{ne} smala stänger med 6 krokar O i den öfversta och 5
uti den understa, öfver hvilka de kasta så många sil-
kes trådar, som till virkningen etc: skäl höra.

TAB. XXXIV.

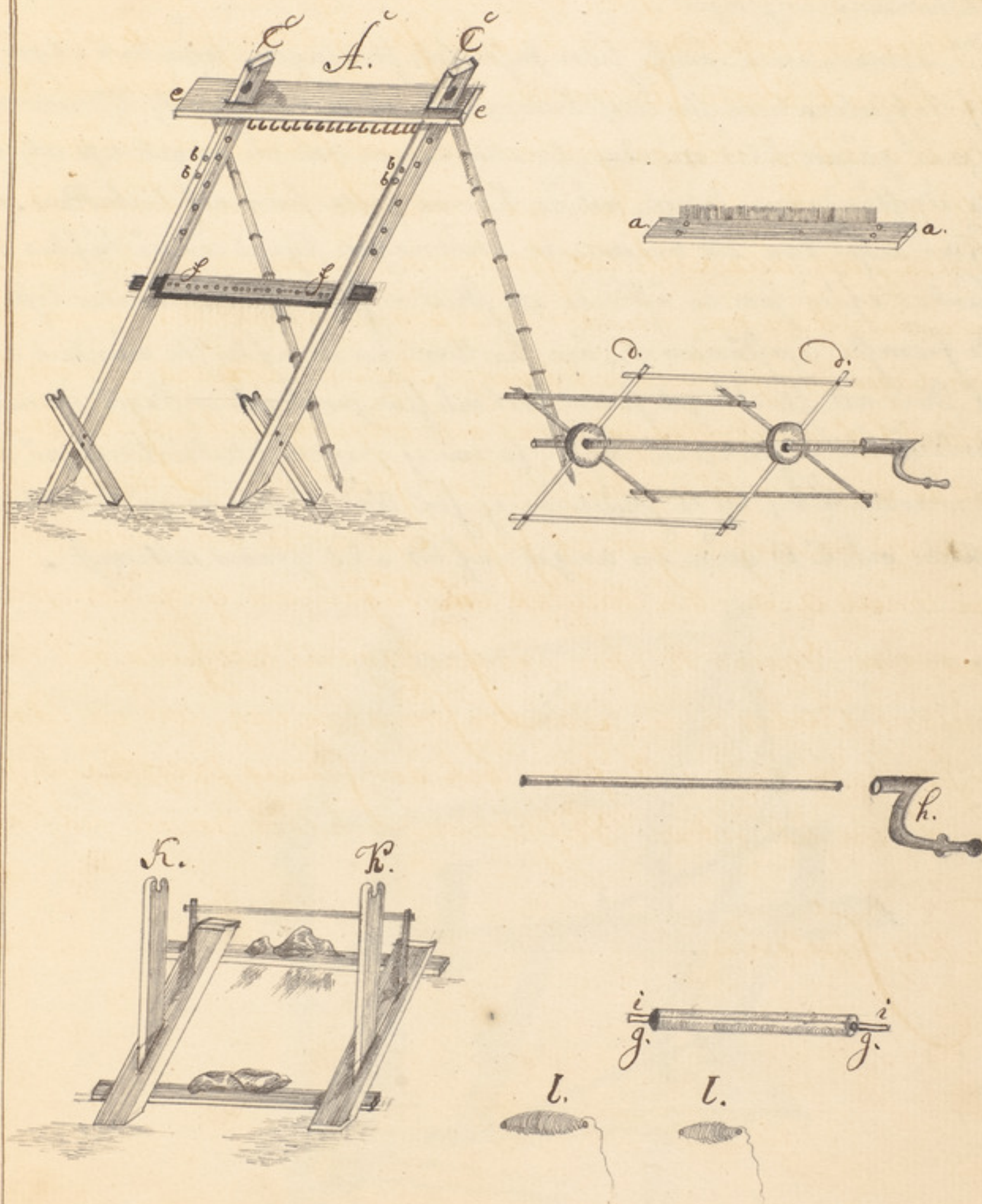
Tab. 35.

Fig. 1. A. En Chien: stol, på hvilken de sitta sin Näst, a. a.

a. a. ett bräd och hvar uppå helt lätta fina stäheträar eller helt fina, la bambou flisor soro insatte, såsom i Chien Näst; detta sättes fast med 4 naglar uti hålen b. b. på stolparna c. c. Likhet är förut härskat på harfträdet d. d. af så många spolar, som der skall vara trädar på bräd, den i Nästen. Harfringen af spolarne på harfträdet skier först på det sättet, att alla Sikes spolarne hängas på krokarna uti bräd brädet e. e. medelst en trå, med en ögla som är påbunden i ändan på hvarje spole; sedan toges hvarje ända af hvarje spole och trådes igenom hålen på på tvärträdet f. f. och knytes så i rad och ordning omkring harfträdet d. d. när då det är fullt med så mycket slikt som der skall vara, så toges de ändarna som komma dy på harfringen af sista spolarne och trådas emellan tinnerna på brädet a. a. och knytas om Nästrullen g. g. hvar på slikt då sefras, med Sjunden h. h. som passar lagom, att sätta på någondana af Nästrullens Axelar i i. Somliga ståes såg iag, att de låto rullen sitta på sitt ställe bak i Nästen och der således srepst och somliga togo ~~togs~~ rullen ut utur Näststolen och lade honom på harf = stolen A. K.

L. L. Sikes spolar.

TAB. XXXV.

Tab: 36.

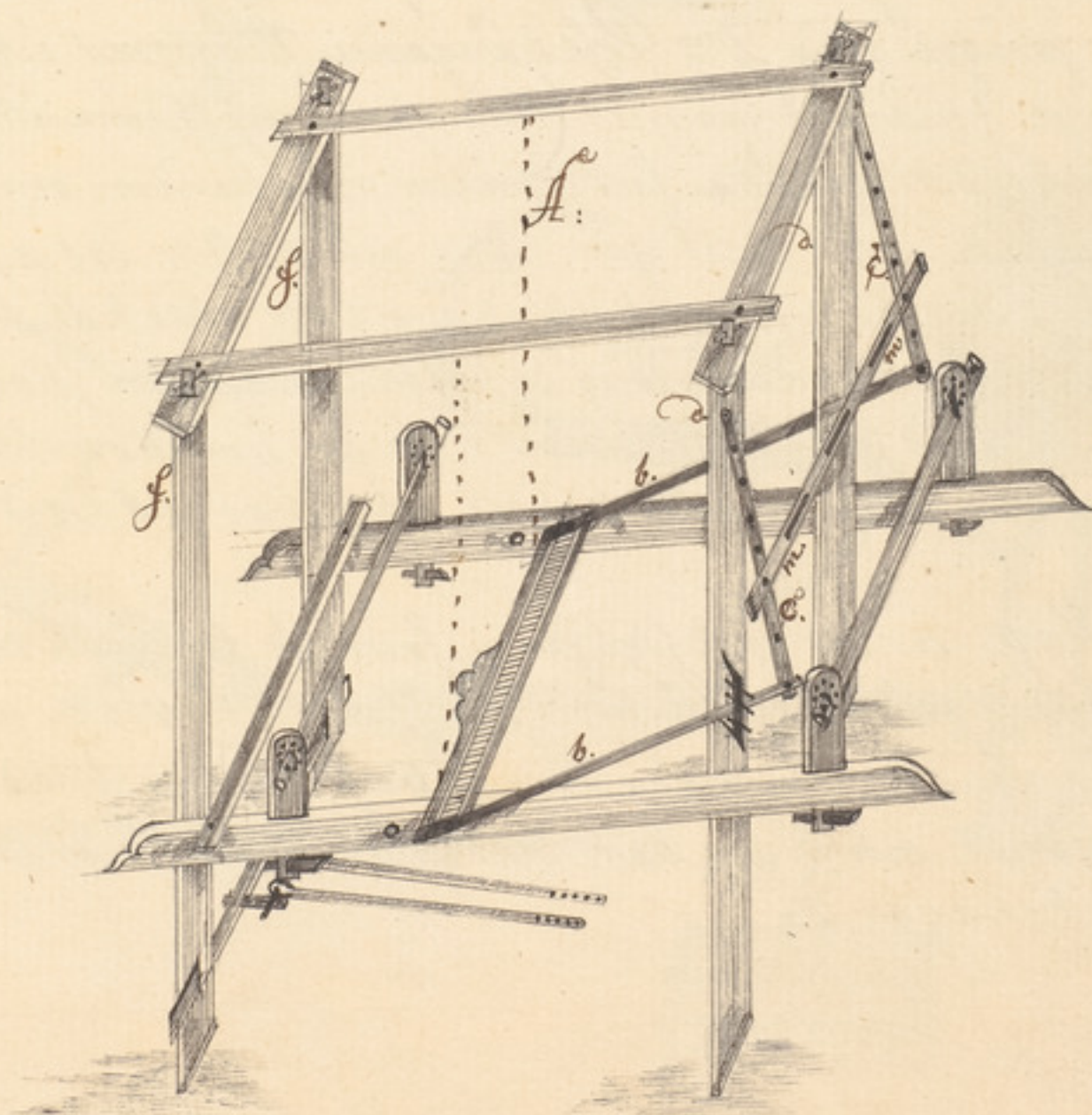
A: En kinesisk Vaffstol, iiti hvilken Vaffskieden a sielf slår till, sammans inslaget.

b. b. 2de armar, en a omse sidor faste, iiti skielaget, loppa bak ut på sidan af Vaffstolens bakre upståndare d. d., så de leda sig iiti 2de andre.

c. c. Upåtgående litet mindre, hvilka hänga på en nagel up iiti de nämnda upståndarna ledigo, att de kunna falla fram och tillbaka. Svår. öfver desse kan ett bräde m. med någon tyngd up på lyftas och sänkas efter som de öfunda att skieden skall slå hårdt eller lätt.

f. f. De främste upståndarne, äro kortare än de efterste nämde d. d. hvar af skier att skielaget faller fort och slår jemt på inslaget, de nämde upåtgående ledstängerne c. c. falla ej perpendiculärt ned på de 2de armarna b. b.; ty så skulle de ej slå väl, utan de gå litet bakut, att b. b. och c. c. göra en angel af 60 a 65 grader allenaft.

TAB: XXXVI.

Tab: 37.

Fig: 1. En Chinesisk handquarn. a. öfversta delen eller lådet, som lägges ned på b. och strides omkring; är utskurit i en half fingers djupa skåror; är trint, består af 4. kopfogade delar b. understa delen står fast, är iholig. Siden faller dels ned uti b, dels på sidorna. Inalles ej för.

Fig: 2. En trösknings och gröpnings Maskin. C C' En stång, hvaruti 4. fl. gör och slubber d. e. etc. äro inskurna och ligga ledige uti en jern axel, att när Tröskmannen trampar med en fot på hvardera d. g. g. faller klubborna e. e. alternatim neder på risfet eller sedan f. f. f. I forden hvilken är hård och fast darest risfet skall läggas är en liten utgröpfung, att det ej skal spridas för onösket hit eller dit. h. h. 2^{ne} upp, ständare med en trårstäng i. i. hvaruti Karlen håller och hjälper sin kraft under trampandet. Med denna Invention, skilja de både skälar, och eller paddiet ifrån risfet, som äfven och, om de vilja gröpa eller son, der kausa det, kunna de, då en sten eller tyngd, bindes på ändan öfver klubbarna och trampas sedan med större force och fortare.

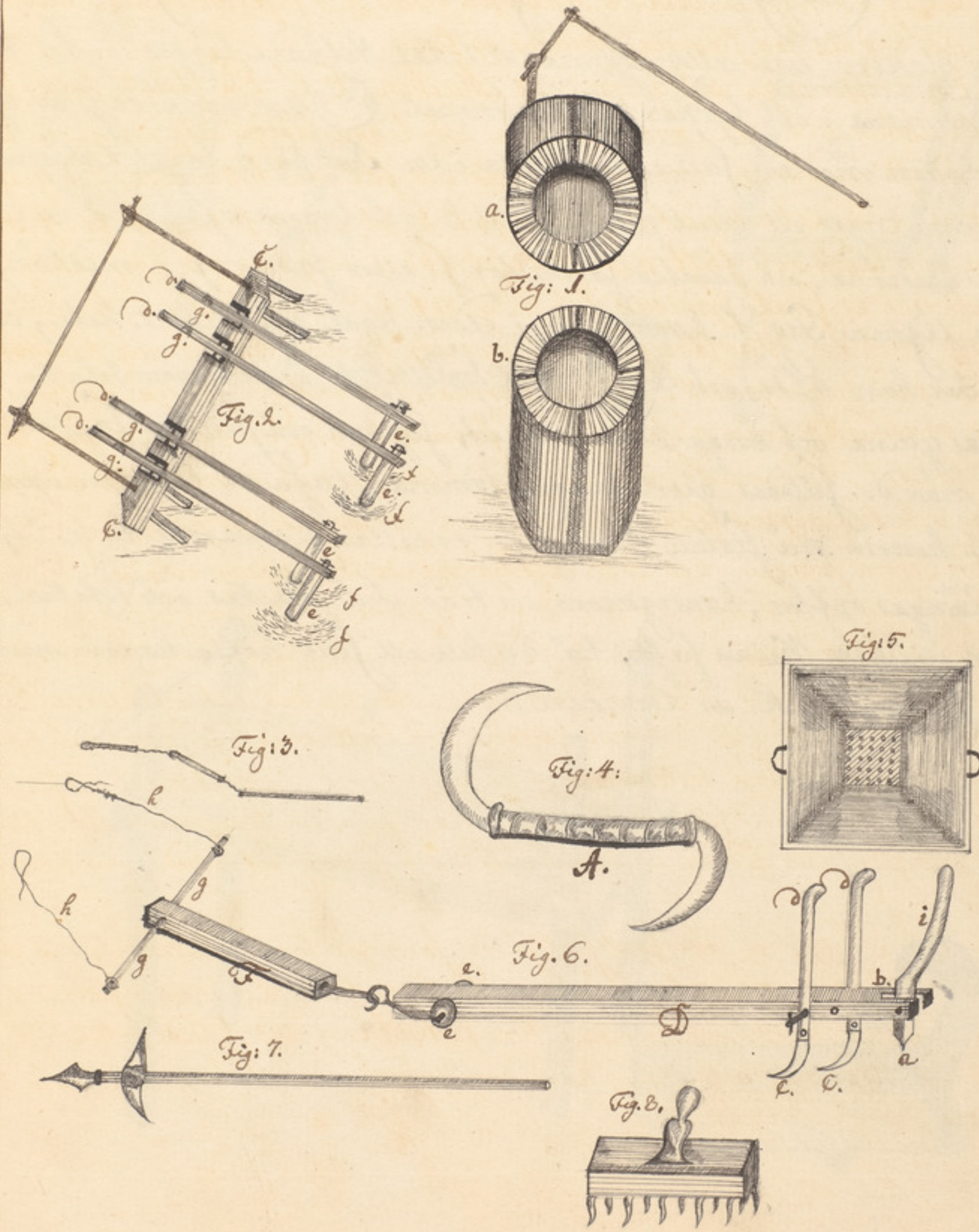
Fig: 3. En Trösk prögel med 2^{ne} löfthängande klappar uti d

Fig 4. En Dubbel skiara hvar med Chineserne afskiara Riset.

När de skiara går det ganska fort, håller med handen om skaffet A. och gör så ett kringskiarande. En Karl går efter och kastar det afskurna Riset uti ett kantigt tråg. Fig 5. i hvars botten äro tätt med hål, hvar på han lägger ett löst 4 kantigt tunt bräde att ej de affallande risen skola bort spillas, innan det han går hem med sin skiord; när han är hemkommen slår han på risfet med pröglen tar sedan undan brädet och fallar ut hvad som har kunnat gå utur

Fig: 6. En Plog. a ett spitsigt jern, som går foran, hvaruti ris plantorna sättas. Öfvan på plogstanken D. står han vid b. och stöder ryggen emot i. håller med handerna i knuffkåften d. d. bladen C C. gå något snett ut åt sidan, och kan han dirigera under körandet dessa knifpar huru han behagar.

TAB. XXXVII.

Chinesisk Tobaks skärars Markstad.

När bladenne äro allenast något litet sknade, lägges en hel hög rätt tillsammans i det fyrkantiga Rummet C. Hvar uppå de sedan beständiga tobaken med en saue de hafsa i en Kruka d: lagat tillsammans; der uppå tages ett tunt jern Spiell b: och lägges ofrån på de i Chop, lagde bladen, och hämtar så Kuler f: eller stenar f: f: med tången a: ifrån Ugnen Fig: 1. hvarest de i elden lagat och blifvit heta; desse hämtar han ofta och lägger på Spiellet b:, hvarigenom tobaken skall sätta gulna och draga bättre in i sig den på stenita saften. Se, dan när de således gjort några timmar, taga de tobaken upp och lägga honom på stolen f: Fig: 2. emellan stolparna k: k: uti hvilka äro långa refluor, hvarigenom en tråd L: L: stikes och tobaken, som ligger inunder Kilas fast; ta de till ett slut höfla honom med höfveln f:, hvaruti k: är tanden.

Fig. 1.

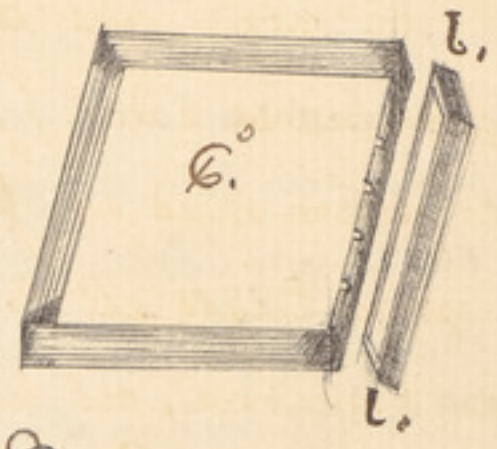
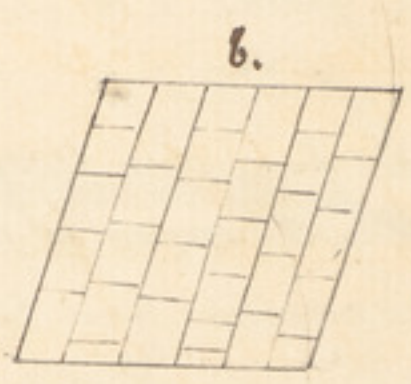
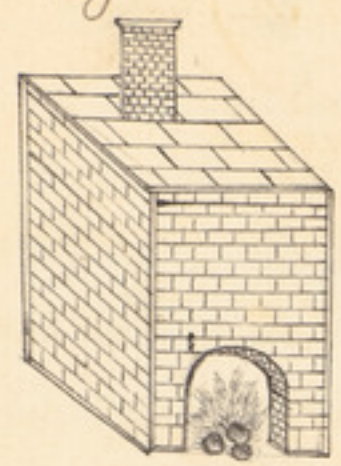

Fig. 2.

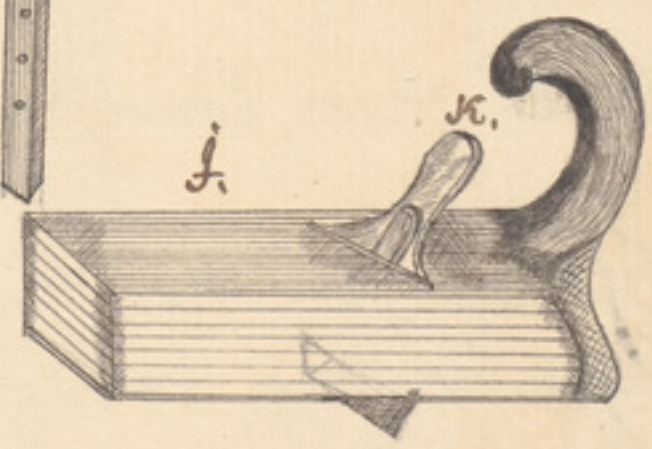
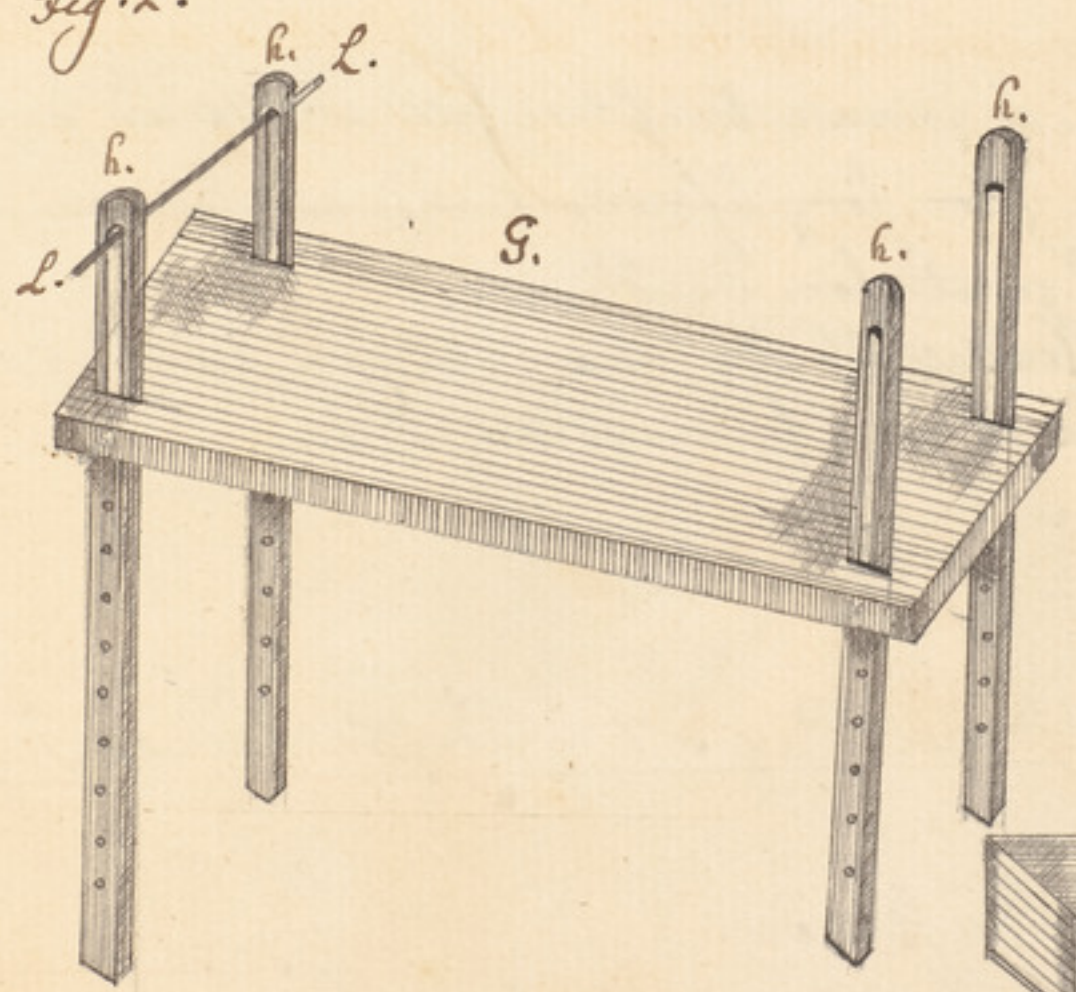

Fig: 1. A: En Chinesisk Bomulls Rednings-Machin.
 Bomulls - Redare. Utj åtskillige hus finnas dessa. Arbets Karlarne äro
 merendels i hvarandra Narkstads, ett par gamla Gubbar och några gossar. Narkstaden är ett
 fyrkantigt rum, stort som våra skolar å 10 å 12 alnar merendels quadrat; ett fyrkantigt,
 och näsamliga ställen ett aflångt bord å 4 å 6 alnars längd och bred, står mitt på gulf-
 vet, 1 1/2 aln högt; på detta bordet frambära gossarne eller arbets Karlarne en god hög ordd
 bomull, sedan som hon iklar sina Knoppar är pläddad; sedan stiger en arbets Karl fram,
 med ett bälte om lifvet, hvar emellan han bak på Ryggen sätter ett Bambu snöre
 af 3 alnars längd, krängt som en Viöl båge, i öfra ändan hänger ett snöre b: b:
 å 2 aln. längd med en Snok i ändan, som han fäster itj en ögla b på Machinen
 På hvar med Bomullen redas och renas. Denna Machin B: är 3 å 4 aln. läng.
 På snöret b: b: slås med en Klubba C, sedan Bomullen är lagd itj en hög, hvissken
 Nefsar sig omkring, emär han sänker bågen. Men då han sjo hvar 5te eller 3^{de}
 slag lyfter bågen och strängen iklar bomullen och slår så ett slag med Klubban
 på honom, så far Bomullen som fäst sig om, ren i från; skalen och Knuckarna
 falla för sig iel från.

Fig: 2. Skornakare brukar ej annan Knif till sitt arbete än denna C -
 hvar med de både till skära skor, som äfven ock med den samma skära och
 afflisa lädret, så tunt och jämt, som de vilja.
 a. Skäftet, brukas och i stället för Hammare, då han håller i ena ändan
 b. hvarst är ett hial för handen och slår med den andra.
 c. Bladet, c det hvarsa.

Fig: 3. Ugnen, hvarst det Pag: 57. i Beskr. nämnda Tusch ammet
 brendes.

A: Elstaden, der Nedan kastas in.

B: Liten öppning, hvarst lägen och riken spelas ut.

C: Mündhå, som möras igen, när ofrannämde amne är in-
 lagt. Utan tvifvel lärer denna Ugn med en hvar bottem inuti
 delas mitt itj, hvar på massan lägges.

Fig: 1.

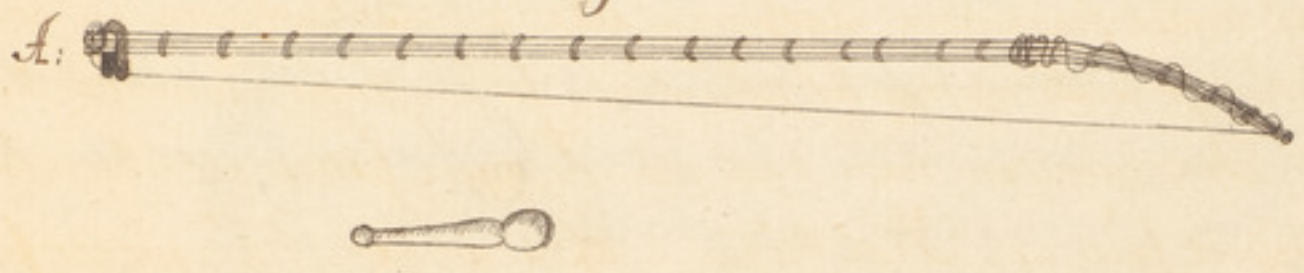

Fig: 2.

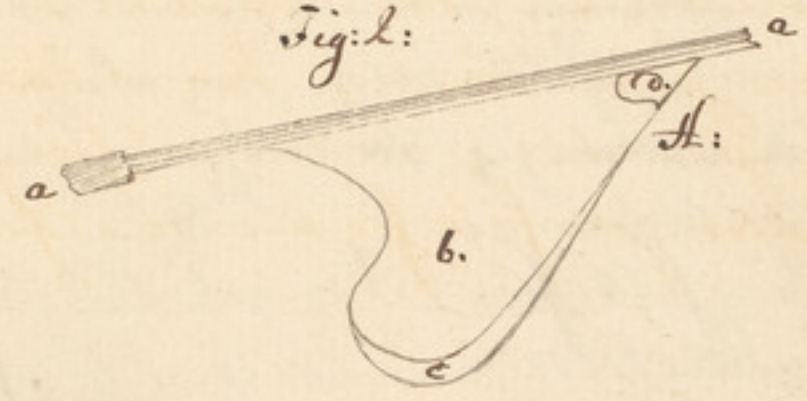
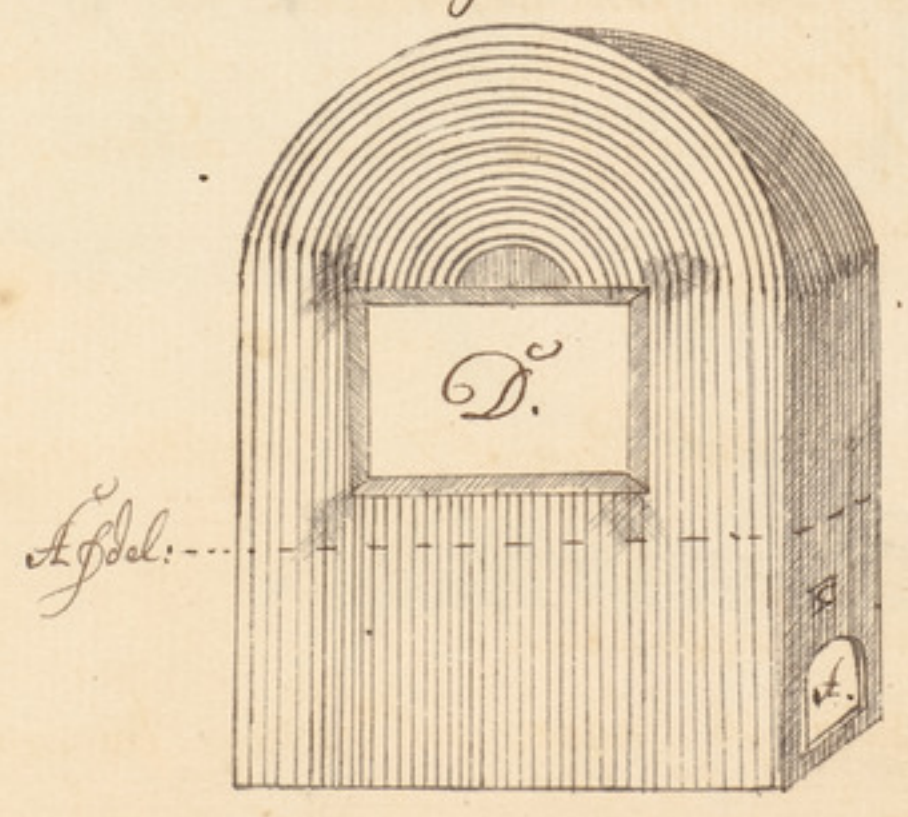

Fig: 3.

Tab: 40.

Fig: 1. A. Anklinge-Ugn. B. Ruummet hvarest äggen
lägges. C. Eld-Staden, der Neden lägges. D. Drag-
eller Rökkanal. Se beskrif. Fig: 64.

Fig: 2. A. En liten quarn af jern hvar på de Fusch ämnets, sedan det är brändt;
dels och annat males, såsom senaps Caffebönor färgor etc. hvar till
hon är ganska Comode, och går både väl och fort.
B. En trin jern trissa, är tiokant i Centro, hvarest en axel eller
skaft, B., går tvärs igenom, som man håller uti, när man
rullar fram och tillbaka i Stupan eller ingropningen, C. som är en
sjöare i öppningen är trissan hvilket i Centrum begynnar att af-
taga, till dess hon i sin peripherie blifver tunnast, hvarest
ter och rättar sig att trissan nästan jemt öfver allt in ut;
uppfyller henne

Fig: 3. A. En Chinesisk sten Mangel, till Bomulls tyger et Nanchinor etc.

Fig: 4. A. En Räckel med hvilken misgärnings män Hals huggas.
eller i Styrken parteras. B. Jelfsa knipsen eller
ijäran, som lyftes upp och ned. C. En skramar
Bänken. D. Hvar uti knipsen faller.

TAB: XL.

Fig. 1.

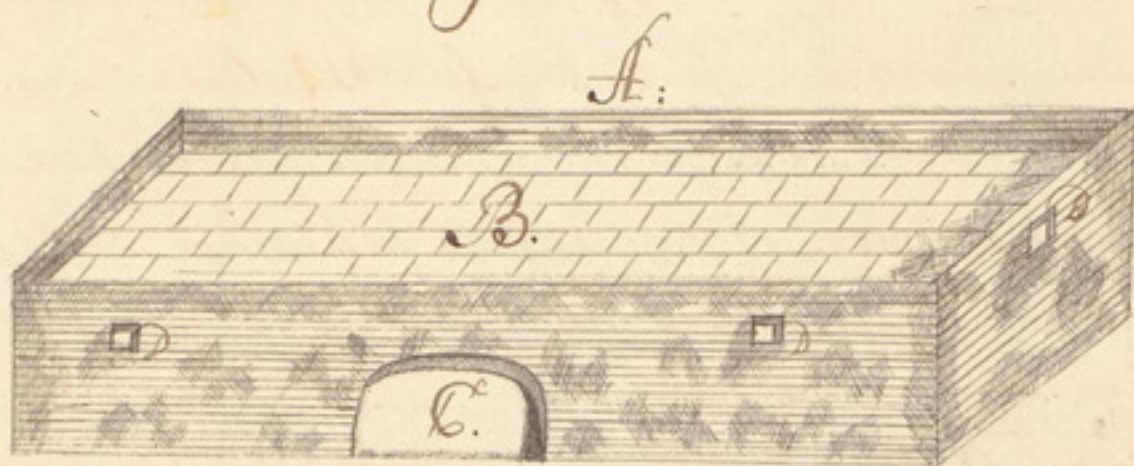

Fig. 2.

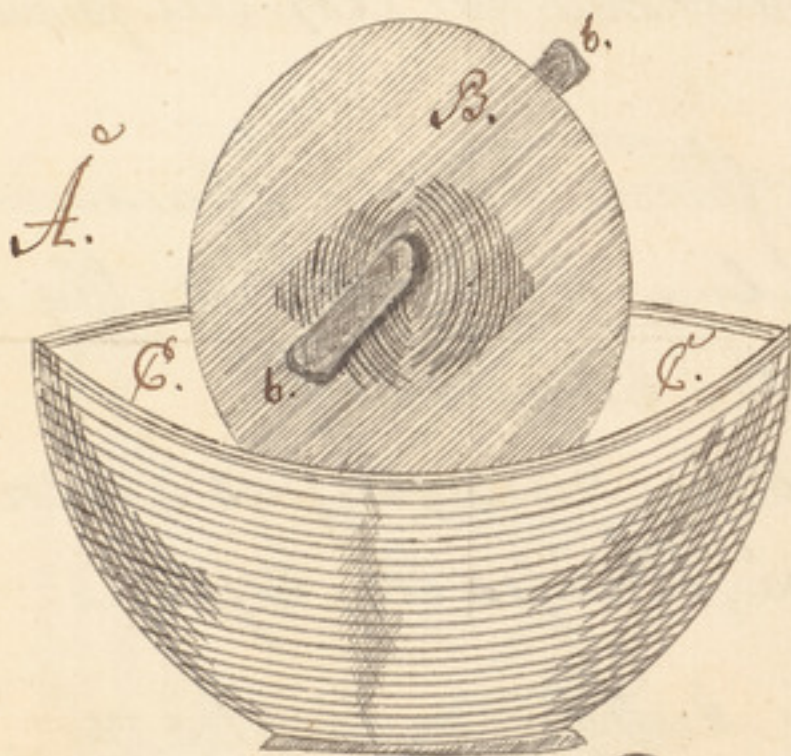

Fig. 3.

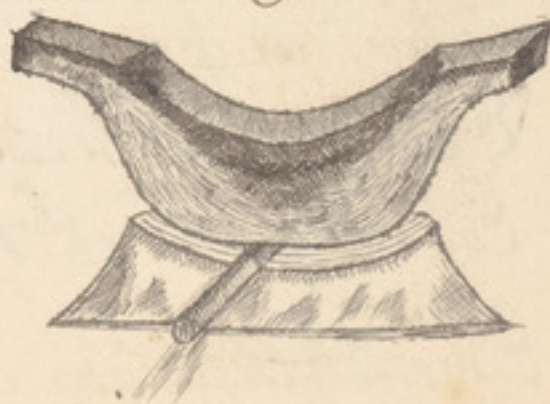
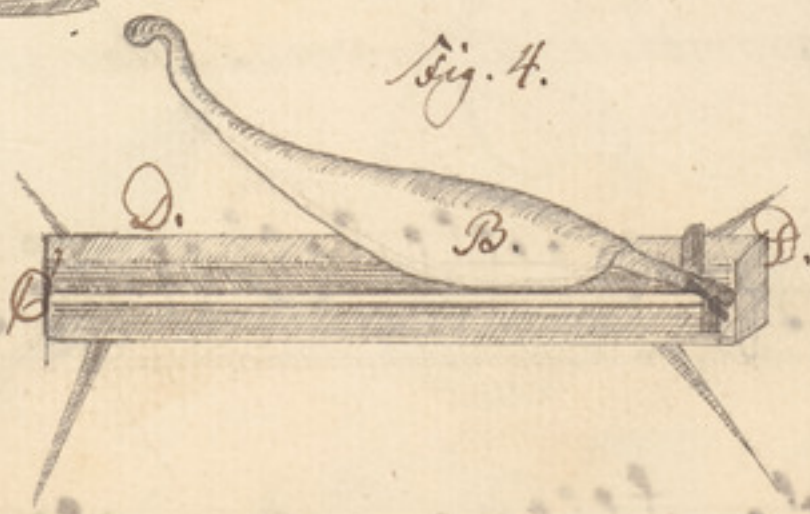

Fig. 4.

Tab: 41. *Chinesiske* spel Instrumenter.

A. Hautboe, den öfra delen (a) af Strå med 3 hål uppå; kunde skutas
ned i den ^(a)öfra, som står af Messing med 3 hål uti.

B. En Machin, uti hvilken 9 stora och 3 små (c. etc.) Messings Båcken
hänger, det ena merendels litet subtonerat under det andra.

D. En Kåfle, hvar med de slogs på de nämnda Båcken.

E. Ett Messings Horn, hvar uti de tjoto och strålade.

F. 2^{ne} Båcken, hvilka de då och då slå till sammans.

G. 2^{ne} små Strå-skåpsor, med hvilka de på sitt sätt signerade taktens.

H. En Viol med 3 strängar uppå, den radersta Basen (2) quin-
ten (1) altan, eller tenoran (3). Spel Bagen (4); de hade också
åtskillige andra slags Violor.

I. En Machin med små Bambou rör uti, till pipor. Blåses
uti öppningarna J. J.

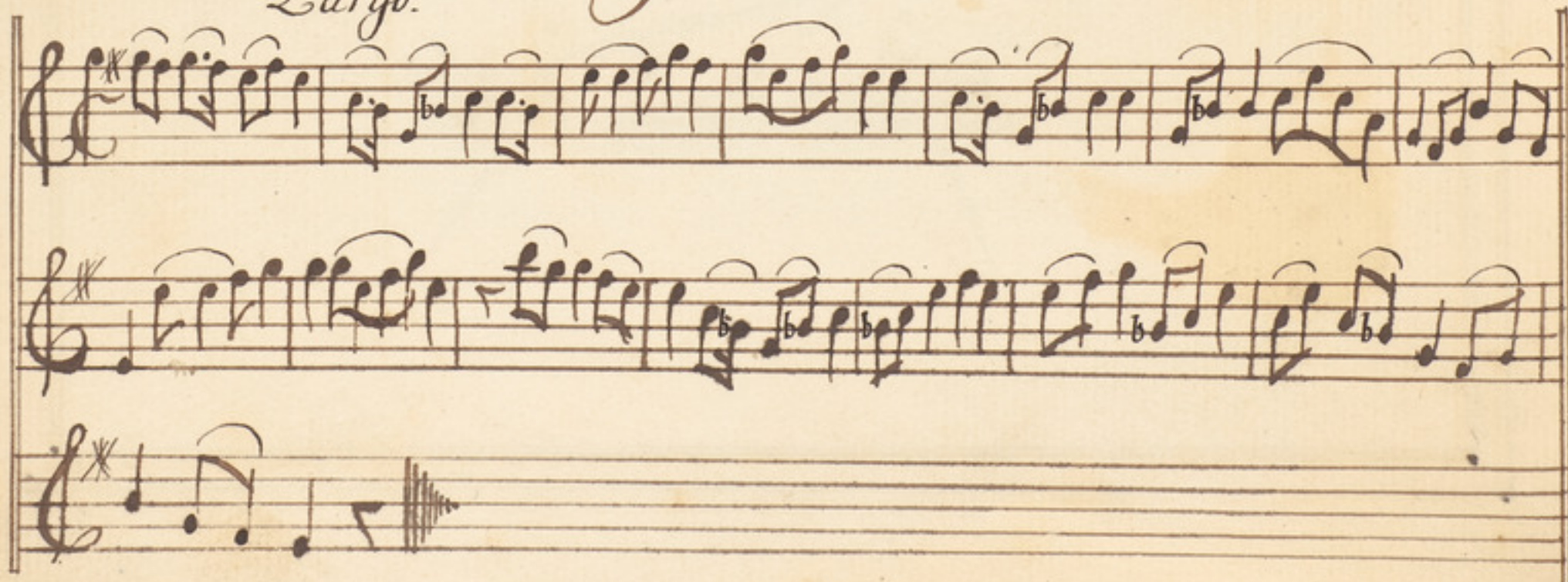
K. En Trumma med ett skinn öfsan i öfra ändan, hvar,
på slås med en klubb l. . I Pagoderna, såg jag sådana
Trummar store som ett Cä & Tunnekar.

L. Ett Messings Båcken, hvar på slås åfsen kl. timmar.

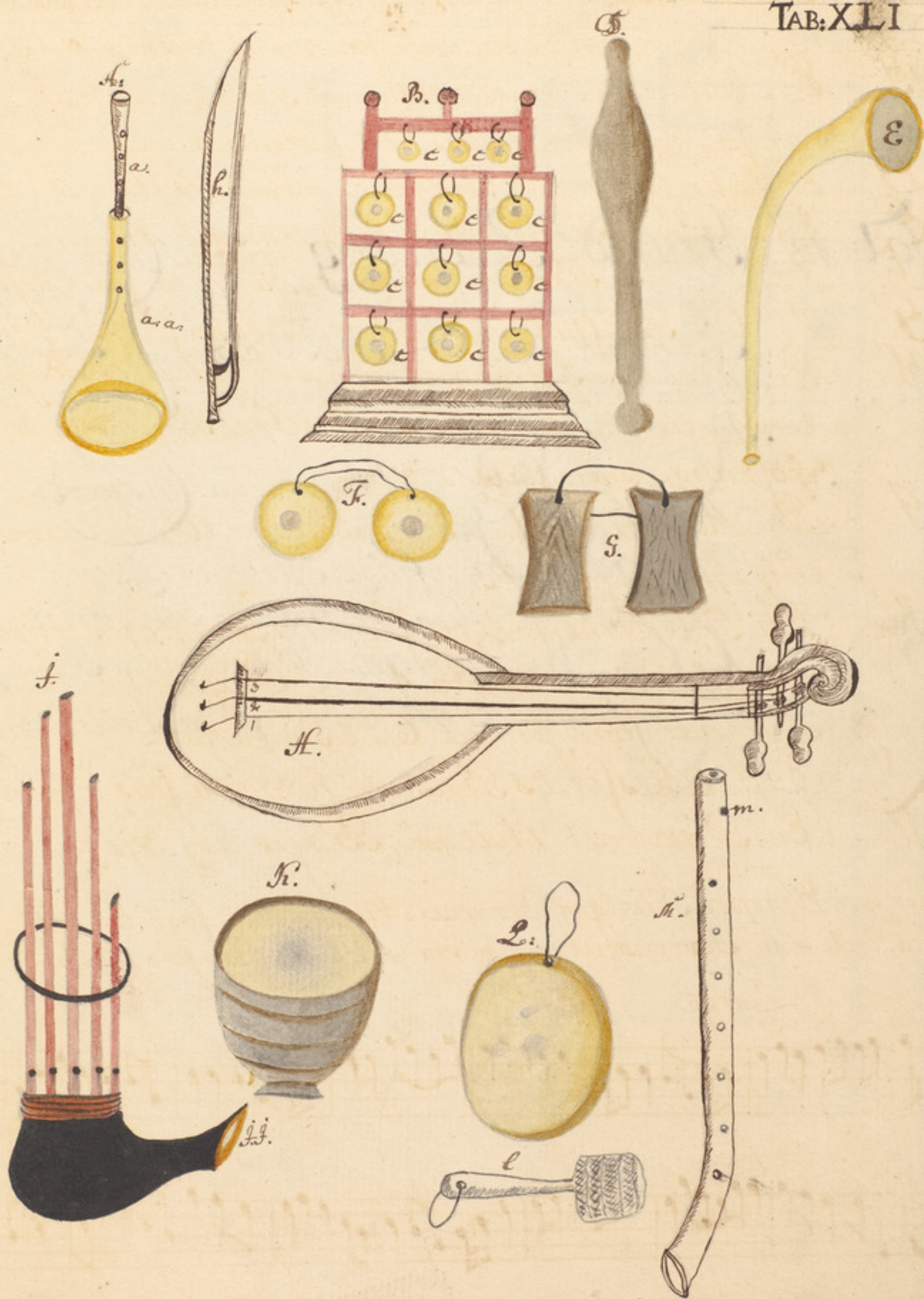
M. En Pipa med 7 hål på, Blåses uti 3 m.

För en Europeisk Klångar denna Musique ej särdeles väl, ^{det}en särde,
les fact och Harmonie observeras. Har utgefar dessa Toner:

Largo.

TAB: XLI

Tab: 42. Grund-Ritning på ett Chinesiskt Hus,
i det hvilket Resp: Ost: Comp: Skiepp
FREDEN och HÖRRE hade Factorie.

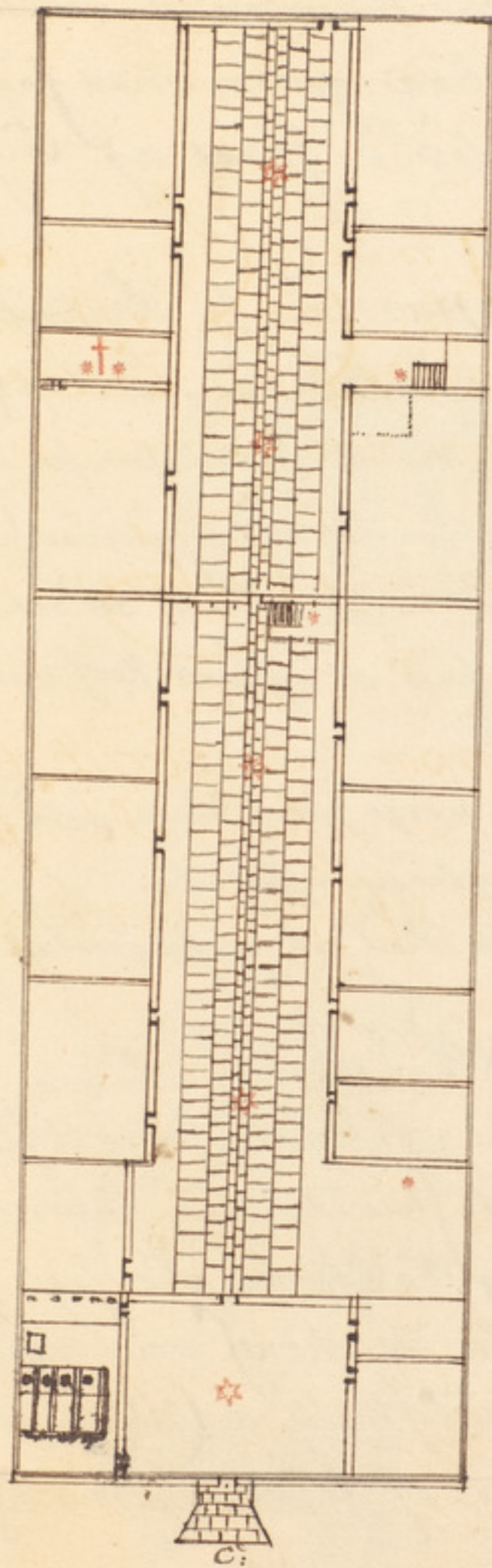
A: Unra Värningen i hvilken soro Camrar för
H: Superfarguurer.

† Ett Rum för Penninge (Caspar)
* Stenlager Järn. c

C: Uppgången ifrån Revieret.

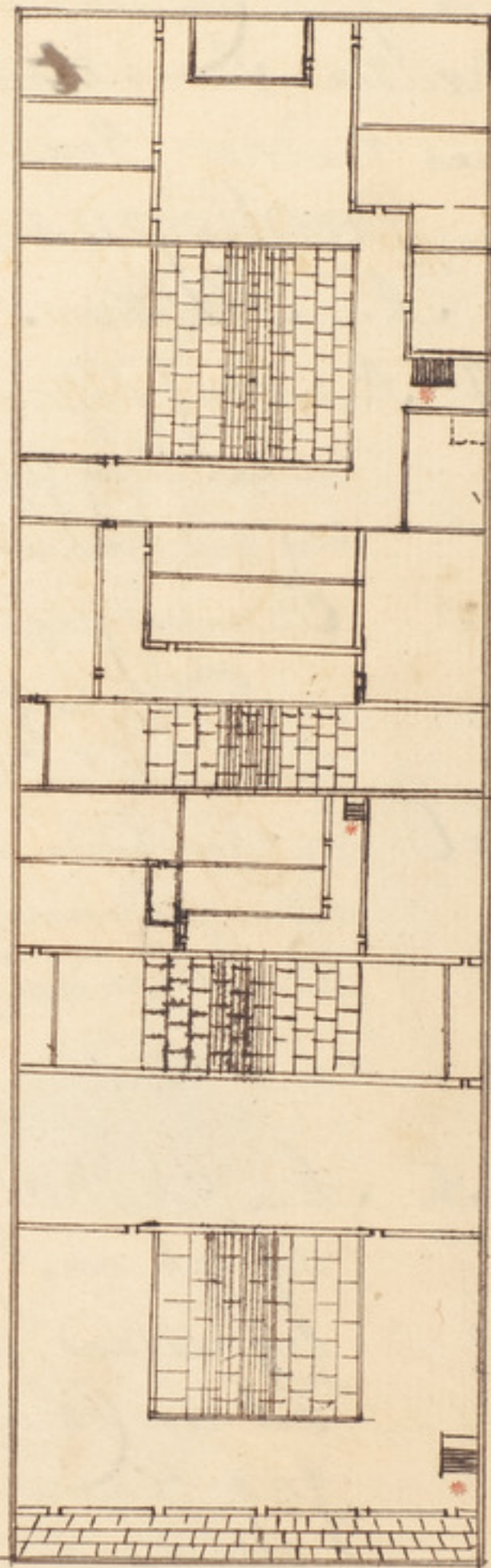
*** Uppgångar eller Trappor i Factoriet till
B: Öfra Värningen, hvarest äro Rum för
H: Officerare och den öfriga betieningen

A.

B.

TAB: XLII.

Hus,
upp
orie.
for

till
for
ngen

Tab. 43.

Fig: 1. A. En Pompa hans på Sinderket, sedan vi ha-
de varit ifrån Canton, hvarest hon var tagen; en 3de Beskrif.,
ut; hvilken var ritat ett hål, hvarigenom man såg alla
hennes Kiärnor, sexande, sadane, som de synes af Fig: 2.

Fig: 3. En Siögräs knippa.

A. Stalken. B. Knopparne, se Beskrif. Pag: 124.

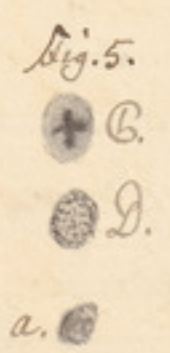
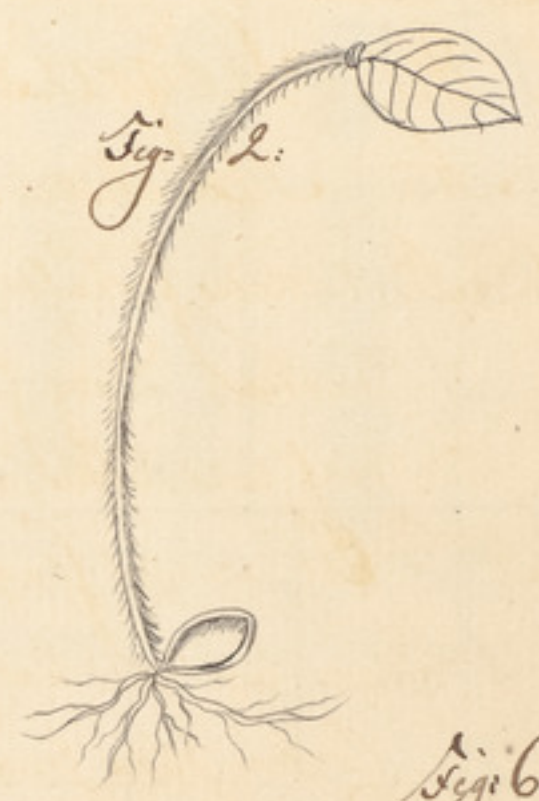
Fig: 4. A. kallades siöhest, emedan han hade 4 fötter liksom med Häst skor på an,
därna. Drog sig så ihop, när han kom utur Nattret, som ses af B., att han
blef helt liten, men när jag lade honom i Vatten vidgade han sig ut.

Fig: 5. Ett annat slag. utom Vatten, för tillsammans a att det ej blef stor-
re än en half ärta. Ryggen hade ett inskuret kors mitt uppe. C.
Bukken hade små fina taggar. D.

Fig: 6. B. Kan handa en Polyp: sågo många sadane, långa, gula, liknande up-
refne strumpor, räckte ut sig längre i Vattnet.
Förvarat alla dessa slagen i Spiritu Vini och inlefrerat.

A. MANETTE

Fig: 5. A. Siökalfvar flöto i Nattret, som ett flem, dalra
af och an, sprida sig ut stundom, som stjernor, visa
sig ibland, som ett kring Kanterna krusigt fath i då
det är Courieust, att se ett kors mitt på dem.
Jag såg många af olika skilliga Cleurer, store
och små; men kunde ej fiska upp någon heke.
se Beskrifn. Pag: 80.

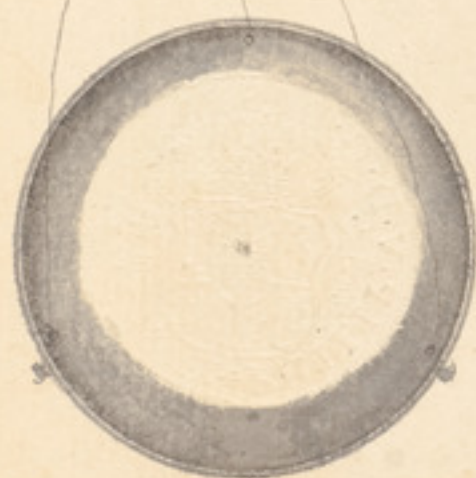
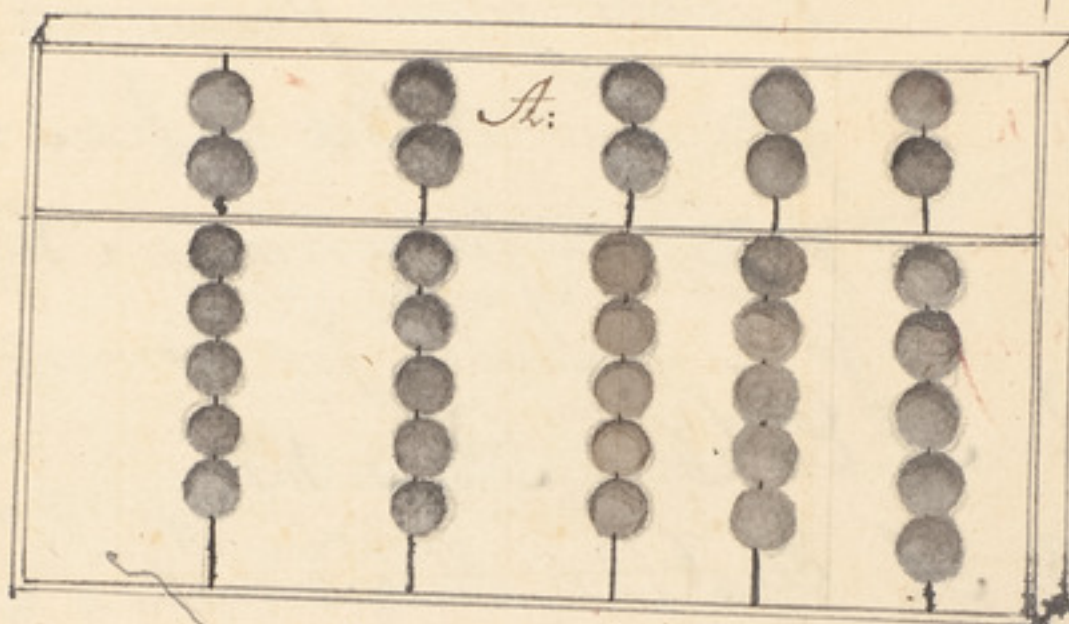
Chinesisk mått Cubit Rät
 tas bringad till Svenska
 alnar. Spanska Piastrar
 bringad till China mått.

	Cubit.	alnar.	Sum.	Piastra	Tails	Mes	Pandarin	
Chinesisk Vigt	$\frac{1}{2}$		$7\frac{7}{8}$	$\frac{1}{2}$		3.	7.	Svensk Vigt
bringad till	1.		$14\frac{7}{8}$	1.		7.	4.	bringad till
Svensk.	2.	1.	$5\frac{3}{4}$	2.	1.	4.	8.	Chinesisk.
	3.	1.	$20\frac{5}{8}$	3.	2.	2.	2.	
	4.	2.	$11\frac{1}{2}$	4.	2.	9.	6.	
	5.	3.	$2\frac{3}{8}$	5.	3.	7.		

Mes.	Cattie.	Tail.	Mälpin.	Lo.	Lo.	Cattie.	Tail.	Mes.	Pandarin.	Cafu.
1.				$\frac{1}{15}$	1.			3.	5	$2\frac{3}{32}$
2.				$\frac{14}{25}$	2.			7.		$4\frac{3}{16}$
3.				$\frac{21}{25}$	4.		1.	4.		$8\frac{3}{8}$
4.				$1\frac{3}{25}$	8.		2.	8.	1.	$6\frac{3}{4}$
5.				$1\frac{2}{5}$	16.		5.	6.	3.	$3\frac{1}{2}$
		1.		$2\frac{4}{5}$	tt.					
	1.		1.	$13\frac{11}{25}$	1.		11.	2.	6.	7.
	2.		2.	$26\frac{22}{25}$	2.	1.	6.	5.	3.	4.
	3.		4.	$8\frac{8}{25}$	3.	2.	1.	8.		1.
	4.		5.	$21\frac{12}{25}$	4.	2.	13.		6.	8.
	5.		7.	$3\frac{1}{5}$	5.	3.	6.	3.	3.	5.

A. Souan Parr eller Skjåure. Chinesisk Räkneafsta
 B. Dath-Chin, Hand-Vigt skalar att väga Silfver med.
 C. Chiap Chin, En Maskin, att kugga sönder silfver med.

P'ouang Leang	Quan Leang	Sien Leang	P'e Leang	Che Leang	TA B. XLIV
En Malyin Sails	1000 Sails	1000 Sails	100 Sails	10 Sails	

Tab: 45.

- Fig: 1. A. Ett Chinesiskt Kast Nät, ~~4~~ 12 i ändarna och
kanter sitter stenar och järn bitar fastbundna, som
göra, när Nätet kastas ut, att det så småningom
faller tillsammans i Nättnet och inneslutar den fisk
som inunder förkommer.
- Fig: 2. A. En Chin. Puls. Not.
- Fig: 3. A. Ett Chin. Handmål.
- Fig: 4. A. Den under resan brukliga Harpon.

TAB. XLV.

